

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม
ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาโณ (วรกิจเจริญวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2561

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม
ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2561

A STUDY OF THE LIFESTYLE AND CHANGE OF THE KAREN
COMMUNITY, PHRA BATH HUAI TOM VILLAGE, NA SAI
SUB-DISTRICT, LI DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

PHRA ATHIKAN TAWESAK GATTIYANO (WOORAKITJAROENWONG)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2018

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม
ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ชื่อนักศึกษา : พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาโณ (วรกิจเจริญวงศ์)
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : สังคมวิทยา
ปีพุทธศักราช : 2561
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ดร.จรรยาศักดิ์ แพง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล ชำนาญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา

รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

กรรมการ(อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

(ดร.จรรยาศักดิ์ แพง)

กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล ชำนาญ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์)

กรรมการ

(ดร.สงเสริม แสงทอง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic : A Study Of the Lifestyle and Change of The Karen
Community, Phra Bath Huai Tom Village, Na Sai
Sub-District, Li District, Lamphun Province

Student's Name : Phra AthikanTaweesak Gattiyano Woorakitjaroenwong

Degree Sought : Master of Arts

Program : Sociology

Anno Domini : 2018

Advisor : Dr. Charoonsak Phaeng

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr.Trakoon Chamnan

Accepted by the Graduate School, Mahâmâkut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts (Sociology)

Acting Dean of Graduate School

P. Sunyaphon

(Phrasravinayaphon, Dr.)

Thesis Committee:

Chairman

Phr. Suntorn

(Phrakhru Suntornmahachetiyaturuk, Dr.)

Member (Advisor)

Dr. Charoonsak Phaeng

(Dr.Charoonsak Phaeng)

Member/Co-Advisor

Trakoon Chamnan

(Asst.Prof.Dr.Trakoon Chamnan)

Member

Somma Premchit

(Assoc.Prof.Somma Premchit)

Member

Songserm Sangthong

(Dr.Songserm Sangthong)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน
ชื่อนักศึกษา	: พระอธิการวิศกดิ์ กิตติธรรมา (วรภิกขโณ)
ชื่อปริญญา	: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: สังคมวิทยา
ปีพุทธศักราช	: 2561
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	: ดร.จรรยาภรณ์ แพ่ง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล ชำนาญ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย คัดเลือกผู้ที่อาศัยในพื้นที่เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 30 ปี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า : การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เกิดจากสภาพวิถีชีวิตของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน ประกอบด้วยด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านศาสนาและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี และมีสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน ประกอบด้วยสาเหตุภายใน ได้แก่ สาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ความต้องการทางด้านวัตถุ การยอมรับ ประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาในชุมชน สาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย และสาเหตุจากความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ส่วนสาเหตุภายนอก ได้แก่ เกิดจากสาเหตุด้านการพัฒนาของภาครัฐ และสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

คำสำคัญ : การเปลี่ยนแปลง, วิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง

ABSTRACT

Thesis Topic	: A Study Of the Lifestyle and Change of The Karen Community, Phra Bath Huai Tom Village, Na Sai Sub-District, Li District, Lamphun Province
Student's Name	: Phra Athikan Taweesak Gattiyano (Woorakitjaroenwong)
Degree Sought	: Master of Arts
Program	: Sociology
Anno Domini	: 2018
Advisor	: Dr. Charoonsak Phaeng
Co-Advisor	: Asst. Prof. Dr. Trakoon Chamnan

This is the study of the lifestyle and change of the Karen community in Phra Bath Huai Tom village, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province. This study aimed to study the lifestyle and changes of the Karen community in Phra Bath Huai Tom village, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province. The sample in this study was the 25 people who lived in Ban Phra Bath Huai Tom Karen community, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province. All of the participant must have lived in the area for at least 30 years. The research designed qualitatively in order to investigate the phenomena of the lifestyle changes of the Karen community in Ban Phra Bath Huai Tom, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province. Interviewing was the tool for data collection.

The research finds that : Lifestyle changes of the Karen community Ban Phra Bath Huai Tom, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province are, most of data analysis presented comparing, a result of the past and present community lifestyle which was consisting of family, career, education, administration, religion and culture, and technology. Those are reasons why the cause changes in lifestyle in the community. The changes were consisting of internal causes because of the increasing of their population, the materialism trend, and the accepting of new traditions and cultures. That is the main reason why their lifestyle was changing. When Karen people received external culture, this makes the way of life changing as well as beliefs, traditions and culture. The external cause is affected by the development of local and centered government which changed their lifestyle of Karen community in Ban Phra Bath Huai Tom community, Na Sai Sub-district, Li District, Lamphun Province.

Keywords: Changing, Ways of life of Karen community

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แนะแนวทางการเขียนสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัย

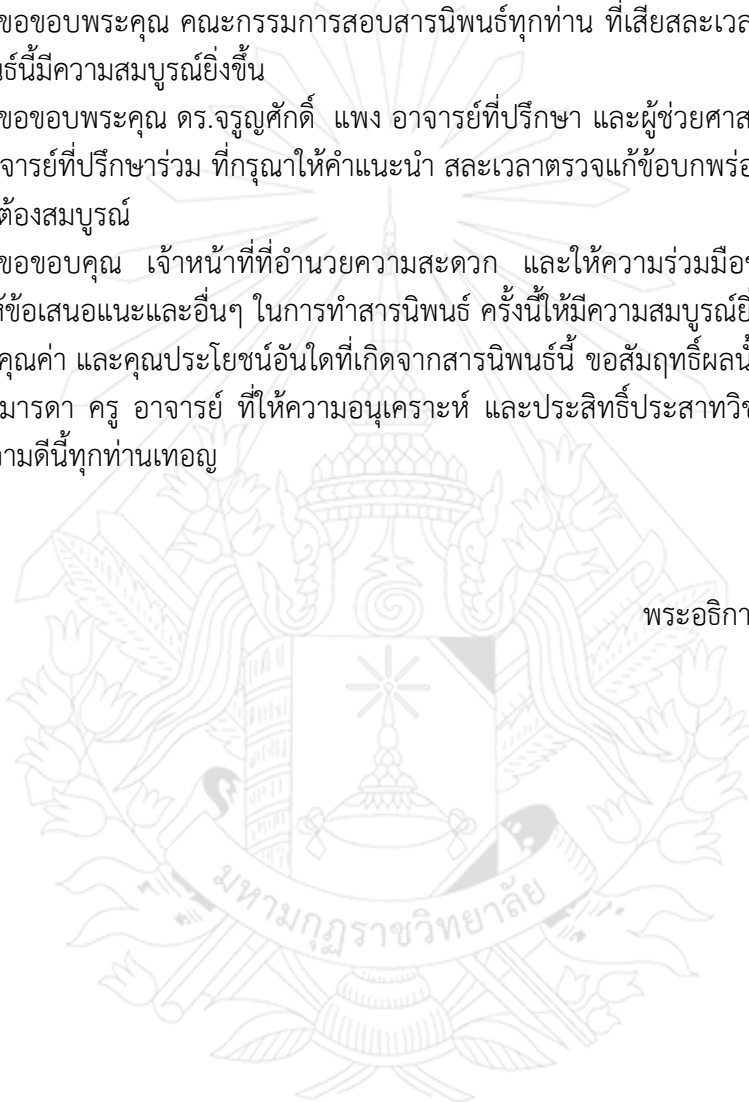
ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยเติมเต็มให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.จรรยาศักดิ์ แพ่ง อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ สละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ได้สารนิพนธ์ที่ถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและอื่นๆ ในการทำสารนิพนธ์ ครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่า และคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากสารนิพนธ์นี้ ขอสมารถผลนั้นเป็นสิ่งบูชาพระคุณของ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ของจงได้รับส่วนแห่งความดีนี้ทุกท่านเทอญ

พระอธิการวิศักร์ กิตติภาณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	13
2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับพลวัตทางสังคม	17
2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว	19
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
3.1 รูปแบบการวิจัย	32
3.2 การดำเนินการวิจัย.....	32
3.3 วิธีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
3.6 การนำเสนอผลการวิจัย.....	37
บทที่ 4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา.....	38
4.1 ประวัติความเป็นมาของกะเหรี่ยง	38
4.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม.....	43
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์.....	46
ส่วนที่ 2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชน.....	46
ส่วนที่ 3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน	59
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	65
6.1 วัตถุประสงค์	65
6.2 รูปแบบการวิจัย	65
6.3 การดำเนินการวิจัย.....	65
6.4 สรุปผลการวิจัย.....	68
6.5 อภิปรายผลการวิจัย	71
6.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	81
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	83
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	87
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	113
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	118
ภาคผนวก ฉ ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	120
ประวัติผู้วิจัย.....	130

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

4.1 แผนที่เส้นทางวัดพระบาทห้วยต้ม อ.เมืองลำพูน - อ.เถิน จ.ลำปาง..... 44

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมตลอดถึงวิถีชีวิตอย่าไม่หยุดนิ่งคงที่ จึงต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันเพื่อยึดถือปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน เช่น ขนบธรรมเนียม พิธีกรรม ความคิด ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม รวมทั้งภาษาที่ใช้ติดต่อกัน สังคมที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ปะปนกันอยู่จำนวนมาก โดยแต่ละกลุ่มจะมีการติดต่อกันสัมพันธ์กันในชุมชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของตนมาก่อน ซึ่งแต่ละชนชาติพันธุ์ ล้วนมีประวัติความเป็นมา มีสภาพทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต อันเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป ชุมชนกะเหรี่ยง เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหาเป็นของตนเองซึ่งสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสังคมสิ่งแวดล้อมเป็นการบูรณาการที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลานานนั้นคือวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง แต่สภาพสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์นั้นย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาหรือที่เรียกกันว่า พลวัต (Dynamic) ไม่มีสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์กลุ่มใดที่หยุดอยู่นิ่งคงที่ (Static) โดยเฉพาะในกระแสยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) รวมถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกะเหรี่ยงซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงนั้นมาจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก จึงส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตชุมชน ระเบียบการปกครองหมู่บ้าน ซึ่งจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปในลักษณะของการปรับเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม เข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวิถีชีวิตบางแห่งจะมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างมาก บางกรณีวิถีชีวิตเช่นนี้สะท้อนถึงสภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม แต่บางกรณีนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านสังคม เช่น ความต้องการที่ทำกินของประชาชน ความยากจน ปัญหายาเสพติด การศึกษา และสุขอนามัยซึ่งอาจจำแนกได้หลายลักษณะ ได้แก่ ประชากรชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม มีสภาพการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการใช้วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปยากที่จะควบคุมต่อไปได้และจนมีปัญหากินที่ทำกิน ในชุมชนเป็นปัญหาพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ มีระบบการผลิตที่ใช้สารเคมีเกษตรอย่างไม่เหมาะสม พื้นที่ทำกินเสื่อมโทรมเกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เพียงพอต่อการผลิตและความต้องการของคนในชุมชนและปัญหาทางด้านสังคมในอนาคต (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2555, หน้า 91)

ชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ครั้งเมื่อยังไม่ได้เป็นหมู่บ้าน เป็นเพียงอาศรมอารามที่ตั้งอยู่กลางป่า โดยมีหลวงปู่ครูบาวงศ์จำพรรษาอยู่ที่นี่ ก่อนที่ท่านจะได้มาจำพรรษาอยู่ที่นี่ ท่านก็เคยได้เดินทาง จากริก-ธุดงค์ไปตามหมู่บ้านชาวเขา ทำให้เป็นที่รู้จักของชาวเขาและเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาเป็นจำนวนมาก ครูบาชัยยะวงศาได้มาจำพรรษาที่วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม เมื่อมีอายุ 33 ปี ระยะเวลาที่มาอยู่บรรดากะเหรี่ยงได้ติดตามท่านมาไม่มากนัก จนกระทั่งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2514 มี

พวกกะเหรี่ยง (ชาวเขาเผ่าปาเกอะญอ) อยู่ตำบลแม่ตื่นใต้ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก อพยพมาทุกคนกินอาหารมังสวิรัต ตามหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศา ซึ่งได้ชี้ให้เห็นโทษการกินเนื้อสัตว์ หันมากินข้าวจิ้มพริกกับเกลือและผักต้มแทน แต่เดิมชาวเขาเหล่านี้ไม่เคยเห็นพระสงฆ์ ต่างกลัวกันมากเมื่อเห็นครูบาชัยยะวงศาเดินมา ต่างรีบอุ้มลูกจูงหลานหนีเข้าบ้าน ต่อมาครูบาชัยยะวงศา ได้ใช้กุศโลบายค่อย ๆ ตะล่อมสอนชาวเขาเหล่านี้ให้เลิกยึดถือประเพณีบูชาผีसानางไม้ ให้หันมาเลื่อมใสในข้อธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า โดยปูพื้นและวางหลักเกณฑ์ในการยึดถือพระพุทธศาสนาให้ถึงแก่น และกระพี้ ให้เลิกการเบียดเบียนรังแกสัตว์ เพียงเพื่อสนองความสุขของตัวเอง ครูบาชัยยะวงศาจึงถือโอกาสสั่งสอนให้ชาวเขาสำนึกในกฎแห่งกรรม สำนึกในความมีเมตตาต่อสัตว์โลกว่า “ทุกคนย่อมรักตัวกลัวตาย สัตว์ที่เราล่ามาทำอาหาร ก็มีความกลัวตาย ถ้าเราไม่กินเนื้อสัตว์ ก็จะไม่มีการฆ่า ไม่มีการเบียดเบียนให้เป็นกรรมติดตัวไป ที่เกิดมาเป็นชาวเขา ต้องพบกับความลำบากก็เนื่องจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้แหละ จงอย่าสร้างกรรมเพิ่ม ด้วยการกินเนื้อเขาอีกเลย” ชาวเขาฟังแล้วก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแรงกล้า ตั้งใจมั่นเลิกกินเนื้อสัตว์แต่นั้นมา หันมากินอาหารมังสวิรัตแทน จนเป็นที่โจษขานกันทั่วไป ถึงความสามารถของครูบาชัยยะวงศาในการขัดเกลาจิตใจชาวเขาเหล่านี้ ซึ่งแต่เดิมชอบประพฤติตัวเกเร ชอบกินเหล้าอาละวาด สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติอย่างมาก

ครั้งในอดีต ก่อนที่ชาวเขาจะมาอยู่ชุมชนพระบาทห้วยต้ม หลวงปู่เคยไปโปรดเมตตาสงเคราะห์เป็นครั้งคราว สาเหตุที่โยกย้ายกันมาเนื่องจากการไปมาติดต่อลำบาก การอพยพมาอยู่ในระยะแรกมีความลำบากมาก เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหินศิลาแลงและแห้งแล้ง อีกประการหนึ่ง ชาวปาเกอะญอส่วนใหญ่เคยสู้ฝืน กินเนื้อสัตว์มาก่อน ผู้ที่จะมาอยู่ หลวงปู่ท่านให้ตั้งสัจจะว่าต้องเลิกสูฝืน เลิกกินเนื้อสัตว์ทุกคน เพราะสถานที่แห่งนี้ตามตำนานในอดีตพระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาโปรด พระพุทธองค์ไม่ทรงเสวยเนื้อสัตว์และทรงโปรดประทับรอยพระพุทธบาทไว้ด้วย จึงถือเป็นประเพณีปฏิบัติตั้งแต่นั้นสืบมา ชาวปาเกอะญอชุมชนพระบาทห้วยต้ม จึงถือศีลกินเจ ไม่บริโภคเนื้อสัตว์กันทั้งหมด ผู้ที่ไม่เชื่อฟังมักอยู่อย่างไม่เป็นสุขมีเรื่องทุกข์ร้อนใจและเจ็บป่วยอยู่เสมอ ดังนั้นสถานที่บางแห่ง เช่น บริเวณวัดพระบาทห้วยต้มหรือองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย นักท่องเที่ยวที่เข้าไปจะต้องปฏิบัติตามประเพณีของชนเผ่าปาเกอะญอชุมชนพระบาทห้วยต้ม คือ งดการนำอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์และสุรา เครื่องดื่มของมึนเมาเข้าไปในบริเวณวัดและเขตปริณทลขององค์พระธาตุ

ชุมชนพระบาทห้วยต้มในปัจจุบัน มีหลวงปู่ครูบาวางศา พัฒนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนทุกคนนับถือศาสนาพุทธ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก่อนเข้าวัดต้องถอดรองเท้าไว้หน้าวัด โดยเฉพาะวันพระ จะถือเป็นวันสำคัญของคนในชุมชน โดยจะร่วมกันหยุดงานและแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าที่มีสีสันสวยงาม พาครอบครัวเพื่อมาร่วมกันไปทำบุญ ตักบาตร นอกจากจะตักบาตรด้วยข้าวและอาหารเจแล้ว ในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ยังมีประเพณีตักบาตรผักอีกด้วย ฟังเทศน์และบำเพ็ญประโยชน์ให้วัด ในช่วงค่ำก็จะไปเวียนเทียนและสวดมนต์ ไหว้พระภายในวัดและรอบองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย สำหรับการทำบุญ ตักบาตรนั้นจะมีทุกวัน โดยพระภิกษุ สามเณร จะรับบิณฑบาตที่วัดทุก ๆ เช้า ซึ่งพุทธศาสนิกชนที่อยู่นอกชุมชน บุคคลทั่วไป หรือนักท่องเที่ยว สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ นับเป็นประเพณีอันดีงาม สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและแสวงบุญเป็นประจำ

จากสภาพโดยรวมที่ได้กล่าวมาข้างต้น ประชากรบ้านพระบาทห้วยต้มซึ่งเป็นชนชาติพันธุ์เผ่ากะเหรี่ยง ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะมีอาชีพ เกษตรกร งานหัตถกรรม การฝีมือเครื่องจักรสาน การทอผ้า การทำสร้อยเงิน การค้าขายและอาชีพรับจ้างทั่วไป แต่ชนชาติพันธุ์เผ่ากะเหรี่ยงต่างก็มีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อเป็นของตนเอง มีการนับถือพระพุทธศาสนาและมีความเคารพเลื่อมใสในครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา (ครูบาวงศ์) และมีการผสมผสานกับนับถือผี ซึ่งสืบทอดกันมาเป็นยาวนาน จากบรรพบุรุษ ผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่ในชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม รวมถึงปัญหาในด้านความเป็นอยู่ในหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น มีทั้งภายในและภายนอกของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาด้านสังคม ซึ่งต่างก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทำให้คนชุมชนหลงลืม และละเลยวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ด้วยสิ่งแปลกใหม่ที่รับเข้ามาทั้งทางด้านวัฒนธรรม และค่านิยมที่เข้ามาสู่ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มมีชีวิตที่สะดวกสบายขึ้น แต่สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้กลับกลายเป็นอาวุธร้ายแรงที่ส่งผลกระทบ และเป็นปัญหาทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ประเพณี ก่อให้เกิดการห่างเหินการหลงลืมวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมที่มีมาแต่เดิม จากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นปัจจุบันซึ่ง ยากที่จะเรียนรู้และสืบสานไว้ให้เหมือนเช่นอดีตไว้ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงปัญหาและความสำคัญปัญหาดังกล่าว จึงได้มีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อะไรเป็นสาเหตุส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ จะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม และในการเตรียมการเพื่อวางแผนงานการพัฒนาชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มให้เป็นรูปธรรมสืบต่อไป

1.2 โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชากรผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบสูง ผู้ทำวิจัยเป็นคนที่ในพื้นที่ได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของผู้คนในหมู่บ้าน ได้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จำนวน 25 ราย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ สภาพวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.4.2.1 ศึกษาสภาพวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ด้านครอบครัว การทำอาชีพ การศึกษา การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม เทคโนโลยี

1.4.2.2 ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม ทั้งสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอกของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม สาเหตุภายใน การเพิ่มขึ้นของประชากร ความต้องการทางวัตถุ สาเหตุภายนอก การเข้ามาพัฒนาของภาครัฐ การศึกษา เทคโนโลยี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ วัฒนธรรมและศาสนา

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเฉพาะชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมวิถีชีวิตในทุกด้าน ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาไว้ประมาณ 1 ปี ในการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2560 ถึง เดือนสิงหาคม 2561

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ได้ทราบวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบันโดยทั่วไปของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

1.5.2 ทำให้ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การเปลี่ยนแปลง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรม และสิ่งที่เป็นวัตถุในสังคมนั้น มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม ที่เกิดจากเงื่อนไข ส่วนใดส่วนหนึ่งซึ่งส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเกิดขึ้นได้ในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิม สภาพแวดล้อม การศึกษา ความเชื่อ อาชีพ การปกครอง เทคโนโลยี และทัศนคติของประชากรชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ

โครงสร้างของสังคมนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม หรือการกระทำทางสังคม ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดมีความแตกต่างกันขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

วิถีชีวิต หมายถึง วัฒนธรรม ได้แก่แบบแผนการดำเนินชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งสมาชิกในชาติพันธุ์ชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเชื่อร่วมกัน มีระบบคุณค่าร่วมกัน มีการทำมาหากิน มีกฎกติกา และประเพณีของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งต้องคำนึงถึงทุกคน ไม่ว่าคนเฒ่า คนแก่ เด็ก คนที่ตายไปแล้ว และสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นว่าในความเป็นชุมชนมีความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมในทุกมิติอย่างบูรณาการจึงทำให้ชาวบ้านดำรงอยู่ได้ยั่งยืนเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันในทุกด้านที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

กะเหรี่ยง หมายถึง ชื่อที่คนทั่วไปใช้เรียกกลุ่มชนชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่หนาแน่นในเขตบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ชื่อว่ากะเหรี่ยง หมายถึง “ดึกดำบรรพ์” กะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งที่เรียกตนเองว่า “ปกากะญอ” ซึ่งแปลว่า “คน” ชาวปกากะญอ ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของประเทศพม่า กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” เป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์หนึ่งได้มีการอพยพเข้ามาในประเทศไทยอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานานแล้ว มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และมีประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายมารวมกันมีความเชื่อเรื่อง การนับถือผีและพุทธศาสนาเป็นอย่างมากและได้มีการสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยภายใน หมายถึง เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย การเพิ่มขึ้นของประชากรภายในชุมชน ความต้องการทางวัตถุภายในชุมชน เป็นต้น

ปัจจัยภายนอก หมายถึง เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาที่มาจากภายนอก ได้แก่ การเข้ามาพัฒนาของภาครัฐ การศึกษา เทคโนโลยี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพและวัฒนธรรม ศาสนา

ชุมชนกะเหรี่ยง หมายถึง กลุ่มชนชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ บ้านพระบาทห้วยต้ม หมู่ที่ 8 ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” เป็นชุมชนกะเหรี่ยงที่มีการอยู่ร่วมกันขนาดใหญ่ จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน มีครูบาชัยยะวงศาพัฒนา นักบุญแห่งล้านนา เป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวางกรอบความคิดอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการศึกษา ภายใต้บริบทชุมชนที่ทำการวิจัย เพื่อช่วยใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม
- 2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับพลวัตทางสังคม
- 2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2.1.1 ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ไว้หลายท่านและคล้ายคลึงกัน ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2538, หน้า 126) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับโครงสร้างสังคม ซึ่งได้แก่ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ

สุพิศวง ธรรมพันธ (2543, หน้า 67) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร พฤติกรรมของสมาชิกในสังคม โครงสร้างสังคม และแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและแบบแผนทางวัฒนธรรม

จุมพล หนิมพานิช (2538, หน้า 126) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” หมายถึง การเปลี่ยนรูปแบบของโครงสร้างทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคม และอธิบายว่าตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของโครงสร้างทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงจากระบบครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวเดี่ยว การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองจากเผด็จการเป็นประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจัดช่วงชั้นทางสังคมจากระบบไพร่เป็นระบบอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากระบบเกษตรกรรมเป็นระบบอุตสาหกรรม เป็นต้น ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตเพื่อบริโภคเป็นการผลิตเพื่อขาย การเปลี่ยนพฤติกรรมเลี้ยงดูบุตรจากแบบบังคับเป็นแบบให้

ภณ ใจสมัคร (ม.ป.ป., หน้า 31-43) ได้กล่าวไว้ว่า “สังคม” (society) มักมีการกล่าวถึงกลไกปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือการกระทำทางสังคม (social interaction) และวัฒนธรรมร่วมกันไป

อย่างเป็นระบบ และภายใต้ระบบสังคมนั้น ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสังคมโลกปัจจุบันมีวิวัฒนาการตามการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และมีวิวัฒนาการไปสู่ความเป็นประชาคม (Civil Societies) มากขึ้น ซึ่งนักวิชาการคนหนึ่ง คือ อัลวิน ทอฟเฟอร์ (Alvin Toffler) ได้เขียนหนังสือคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1980 (พ.ศ.2523) ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาพการณ์สังคมโลกที่ก้าวสู่โลกสมัยใหม่ตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังแผ่ขยายอย่างรวดเร็วในเวลานั้น โดยอธิบายเปรียบเทียบว่า สังคมมนุษย์เริ่มแรกเป็นสังคมยุคเร่ร่อนไม่สามารถสร้างหลักแหล่ง มีการเคลื่อนย้ายตามยถากรรมจนกระทั่งรู้จักการลงหลักปักฐานก่อตัวเป็นสังคมเรียบง่ายและค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาก้าวหน้าตามกาลเวลา แล้วจึงสรุปว่าสังคมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเหมือนเป็นคลื่น 3 ลูก คือ

คลื่นลูกที่ 1 เป็นยุคสังคมเกษตรกรรม ที่มีวิถีสังคม เศรษฐกิจ การเมืองเพื่อการยังชีพ (Livelihood Production) ให้การอยู่รอดปลอดภัย โดยอาศัยพลังอำนาจที่เชื่อมกับธรรมชาติและผู้ที่ถือครองทรัพยากร แสดงอำนาจปกครองได้เหนือกว่า หรือเราเรียกว่า “อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ”

คลื่นลูกที่ 2 เป็นยุคสังคมอุตสาหกรรม ที่มีการคิดค้นและพัฒนาวิทยาการ หรือเรารู้จักในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) มีนักคิดวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นมากมายเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ในสังคมให้ดีขึ้นกว่าสังคมเกษตรกรรม เช่น เจมส์ วัตต์ ที่ประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำสำเร็จทำให้เกิดการผลิตสินค้าจำนวนมาก (Mass Production) ส่งผลให้มีการขยายตลาดได้มากขึ้น และเป็นช่วงที่ทำให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งแรกในประเทศอังกฤษประมาณปี ค.ศ.1780 (พ.ศ.2323) จนทำให้เกิดการนำเครื่องจักรกลมาทดแทนแรงงาน ทำให้เกิดระบบโรงงาน ระบบนายทุน และทำให้เกิดลัทธิจักรวรรดินิยม จนพัฒนาไปสู่ลัทธิชาตินิยม และเกิดการปะทะประหารกัน เช่น สงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 รวมไปถึงการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็น 2 ขั้ว คือ ขั้วเสรีนิยม โดยสหรัฐอเมริกา และขั้วสังคมนิยม โดยสหภาพโซเวียต ที่หวาดระแวงกันและกัน จนกลายเป็น “สงครามเย็น”

คลื่นลูกที่ 3 เป็นยุคสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีการคิดค้นวิทยาการเชิงวิทยาศาสตร์สูงขึ้น มีการพัฒนาวิทยาการคอมพิวเตอร์ในปี ค.ศ.1946 (พ.ศ.2489) ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เพียง 1 ปี และมีการสร้างเครือข่ายระบบข้อมูลในกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1969 (พ.ศ.2512) และสร้างเป็นระบบอินเทอร์เน็ต (INTERNET) มาจากคำว่า International Networking ในปี ค.ศ.1980 (พ.ศ.2523) และแพร่กระจายเป็นเครือข่ายครอบคลุมทั่วโลก (World wide web) ในปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) ทำให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายการสื่อสารและการคมนาคม สามารถนำมาสนับสนุนการผลิต จนทำให้สังคมโลกกลมกลืนเหมือนเป็นโลกไร้พรมแดน หรือ “โลกาภิวัตน์” เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกสู่สังคมโลกสมัยใหม่ และยิ่งส่งผลให้เกิดการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลโลกาภิวัตน์เข้ามาประมาณปี พ.ศ.2528-2530 และทำให้สังคมไทยก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดและเกิดการสานต่อขยายความร่วมมือหลากหลายจนจนถึงปัจจุบันนี้สำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในบทนี้ ผู้เขียนแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่หนึ่ง ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นผลมาจากการแผ่ขยายอำนาจเพื่อล่าอาณานิคมของจักรวรรดินิยม ถือว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการสูญเสียความมั่นคง ความปลอดภัย

และความสุขของประชาชนชาวสยาม โดยเฉพาะการถูกบังคับให้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ 4 สนธิสัญญาเบาว์ริง ในวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2398 โดยเซอร์จอห์น เบาว์ริง ผู้แทนองค์สมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย โดยตั้งศาลกงสุลของอังกฤษเพื่อไม่ให้ประชาชนอังกฤษที่กระทำผิดต้องขึ้นศาลสยาม ทำให้ราชอาณาจักรสยามเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตมากมาย และจากผลแห่งสนธิสัญญาเบาว์ริง ทำให้บ้านเมืองสยามต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรม และการบีบบังคับให้เสียดินแดนในอำนาจปกครองของราชอาณาจักรสยามแก่อังกฤษและฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ 5 และการบีบบังคับไม่ให้อาณาจักรสยามจัดตั้งกองทัพในสมัยรัชกาลที่ 6 แต่ด้วยพระปรีชาชาญที่ทรงตั้งเป็นกองทหารเสือป่าแทน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวเหล่าขุนนางที่ผ่านการศึกษารับเรียนจากต่างประเทศหลายคนกลายเป็นคนหัวรั้นใหม่โดยขาดเหตุผลและภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่รู้จักรักชาติและสมานไมตรีที่เหมาะสม ขณะเดียวกันเป็นสภาวะการณ์แห่งสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.1914 - 1918 (พ.ศ.2457-2461) ด้วย ทำให้สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงทุกด้าน

ช่วงที่สอง หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475-2540 เป็นผลมาจากความแปรปรวนทางโครงสร้างสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจในสังคมโลกตะวันตกที่พยายามแสดงอำนาจเหนือประเทศที่มีความด้อยวิทยาการ และอำนาจบีบคั้นทางการเมืองระหว่างประเทศทำให้ขุนนางและข้าราชการระดับสูงขาดความอดทน มีการจัดตั้งเป็น “คณะราษฎร” และก่อการปฏิวัติการปกครองภายในราชอาณาจักรสยาม จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ.1939-1945 (พ.ศ.2482-2488) มีการปฏิวัติวัฒนธรรมของชาติแบบดั้งเดิมเสียใหม่ โดยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม (พ.อ.หลวงพิบูลสงคราม) นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น จัดทำนโยบาย “รัฐนิยม” มีการเปลี่ยนชื่อ “ราชอาณาจักรสยาม” ไปเป็น “ราชอาณาจักรไทย” หรือ “ประเทศไทย” และยกเลิกธรรมเนียมเก่า เช่น ห้ามกินหมาก ห้ามเล่นดนตรีไทย เป็นต้น และให้มีการใส่หมวก เต้นรำลีลาศ รับประทานอาหารแบบตะวันตก ซึ่งประชาชนในเวลานั้นถือว่าเป็นการขัดต่อความรู้สึกและอารมณ์อย่างมาก และจากนั้นมา ประเทศไทยก็เผชิญกับวิถีการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้ นายทหารเป็นส่วนใหญ่ จะมีประชาชนโดยแท้จริงน้อยครั้ง และการก้าวสู่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นก็มากขึ้น

ช่วงที่สาม หลังสิ้นสุดสภาวะสงครามเย็น พ.ศ.2534 - ปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาแห่งการเปิดโลกทัศน์ใหม่ในการพัฒนาบ้านเมือง เพราะ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภา ทำให้มีการเลือกตั้งภายใต้ระบบพรรคการเมืองใหม่ และคนหน้าใหม่ แต่ประชาชนชาวไทยก็ยังคงยึดติดในตัวบุคคลและระบบอุปถัมภ์ ทำให้นายทหารอย่าง พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มาเป็นผู้นำรัฐบาล และสร้างนโยบายพัฒนาประเทศที่ทำทลายกับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย โดยการ “เปลี่ยนสนามรบ เป็นสนามการค้า” เปิดประเทศไทยสู่ความเป็นสังคมร่วมสมัยแบบทุนนิยมเสรีตามแนวคิดภาวะทันสมัย (Modernization) อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของกระแสโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์

จุมพล นิมพานิช (2538, หน้า 126) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโครงสร้างสังคม ได้แก่ ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ เช่น แบบแผนความสัมพันธ์ในสังคม ตลอดจนสถานภาพและบทบาทของสมาชิกในสังคม หรือการเปลี่ยนแปลง

ระเบียบแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่หรือกระบวนการต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และมักจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่งหรือสมัยใดสมัยหนึ่ง

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532, หน้า 337) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” หมายถึง การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจเป็นไปได้ในทางก้าวหน้าหรือถดถอยเป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเองและที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น

ผจงจิตต์ อธิคมน์นทะ (2526, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสังคม รวมถึงการกระจายอายุ อัตราการเกิดการตายของประชากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2538, หน้า 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมสังคม หรือการกระทำทางสังคม อันสืบเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันมากกว่าอย่างอื่น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรม และสิ่งที่เป็นวัตถุในสังคมนั้น มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม ที่เกิดจากเงื่อนไข ส่วนใดส่วนหนึ่งที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเกิดขึ้นได้ในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิม สภาพแวดล้อม การศึกษา ความเชื่อ อาชีพ การปกครอง เทคโนโลยี และทัศนคติของประชากรชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาท ห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโครงสร้างของสังคมนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม หรือการกระทำทางสังคม ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดมีความแตกต่างกันขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่ง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต

2.2.1 ความหมายของวิถีชีวิต

ในแง่ที่พาดพิงถึงการศึกษา วัฒนธรรม หมายถึง ระดับสติปัญญาและศิลปะชั้นสูงของบุคคลคนเดียวหรือกลุ่ม ในกรณีนี้วัฒนธรรมก็เป็น “สิ่งดีที่สุดซึ่งมนุษย์ได้คิดและได้รู้มา” (The best that has been thought and known) แต่เป็นวัฒนธรรมเฉพาะในสังคมที่คนมีการศึกษาสูง ๆ ไม่ใช่วัฒนธรรมของสังคมทั้งหมด คำว่า “วัฒนธรรมของสังคมทั้งหมด” เป็นวลีที่นิยม

ใช้กันในวิชาสังคมศาสตร์ปัจจุบัน หมายถึง วิถีชีวิตทุกอย่างในสังคม (The total way of life in a society) ซึ่งได้แก่ วิธีการรับประทานอาหาร การนุ่งห่มเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย การใช้ภาษา การร่วมรัก การแต่งงาน พิธีจัดงานฝังศพ หรือวิธีเล่นฟุตบอล เป็นต้น นอกจากนี้ ก็หมายรวมถึงสิ่งละอันพันละน้อยอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น การอ่านหนังสือวรรณคดี การฟังดนตรี การได้ไปชมผลงานทางจิตรกรรมและประติมากรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่การได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ เราก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมแต่ละอย่าง ๆ”

2.2.2 วิถีชีวิตของชุมชนในภาคเหนือ

หนังสือภูมิทัศน์ไทย ของสำนักนายกรัฐมนตร (2548, หน้า 24-29) ได้กล่าวไว้ว่า ในพื้นที่ระดับสูงขึ้นไปจะพบชนกลุ่มน้อย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มคนถิ่นเดิม ได้แก่ กะเหรี่ยง ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณพรมแดนไทย-พม่า บางกลุ่มอพยพเข้ามาทางตอนกลางของภาค ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน หากพิจารณาในด้านชาติพันธุ์ ชนกลุ่มนี้เป็นพวกตระกูลออสโตรนีเซียน เช่นเดียวกับชนชาติมอญและเขมร อีกกลุ่มหนึ่งคือ ชาวม้ง ซึ่งอพยพมาจากประเทศจีน ในพื้นที่ภูเขาสูงปานกลางจะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวมูเซอ และลีซอซึ่งมีเชื้อสายทิเบต-พม่า และนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แม่น้ำ ส่วนบนพื้นที่ภูเขา ระดับสูงกว่า 1,000 เมตรขึ้นไป จะเป็นที่ตั้งของชาวอีเก้อ ชาวเขาเหล่านี้อาศัยกระจัดกระจายอยู่บนพื้นที่สูงเกือบทุกจังหวัดในภาคเหนือ สำหรับชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบของภาคเหนือ ประกอบด้วยชาวจีน ชาวอินเดีย และชาวยุโรป กลุ่มชนชาวจีนเอง ปัจจุบันมาถึงรุ่นลูกหลาน ได้โอนสัญชาติมาเป็นคนไทยเกือบหมดแล้วชนกลุ่มน้อยทั้งสามเชื้อชาตินี้ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางด้านธุรกิจการค้า ชาวไทยในภาคเหนือส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ปัจจุบันเรียกว่า วัฒนธรรม “คนเมือง” หรือ “คนล้านนา” ตามชื่อของอาณาจักรที่มีการปกครองแบบนครรัฐที่ตั้งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 โดยพญาเม็งราย และมีศูนย์กลางอยู่ที่เมือง “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” ถึงแม้ว่าอาณาจักรนี้ยังประกอบด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่แยกย่อยออกไปองค์ประกอบที่สำคัญก็ยังคงมีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องการดำรงชีวิตแบบเกษตรกรรม การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญานของบรรพบุรุษ ที่เรียกว่า “ผี” ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แบบเถรวาท และการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นเรื่องปกติ วิสัยของสรรพสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ชุมชนในชนบทของประเทศไทยในแต่ละภาค แต่ละจังหวัดได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่เท่ากันในแต่ละช่วงเวลาปัจจัยดังกล่าวได้แก่ปัจจัยภายนอก เช่นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจระดับโลก ที่ส่งผลมาถึงประเทศไทย นโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย ที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับ ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในกลุ่มคนของชุมชน การปรับตัวของชุมชนต่อกระแสภายนอก รวมถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงโดยผ่านภาษาวรรณกรรม ดนตรี และงานฝีมือ

2.2.3 วิถีชีวิตและความเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท

คำว่า ชนบท ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า หมายถึง “บ้านนอก” และคำว่า บ้านนอก หมายถึง “เขตแดนที่ห่างจากตัวเมืองออกไป” คำจำกัดความดังกล่าวเป็นเพียงการบอกปริมาณของสองชุมชนเท่านั้น นักสังคมวิทยาได้เสนอรายละเอียดที่เป็นลักษณะบางอย่างของชนบท ดังนี้

- 1) อาชีพชนบท มักประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
- 2) ขนาดของชุมชนมีขนาดเล็ก จึงทำให้คนในชุมชนรู้จักมักคุ้นกัน รับรู้เรื่องทุกข์สุขของครอบครัวเพื่อนบ้าน และพึ่งพาอาศัยกันได้พอสมควร

3) พึ่งพาธรรมชาติสูง โดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้วิถีชีวิตผูกพันกับประเพณี ความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติสูงกว่าคนเมือง ซึ่งอาจดำรงชีวิตต่าง จากชีวิตเกษตรกร

4) ค่าครองชีพต่ำ คือสามารถอยู่หากินได้ดีกว่าชุมชนเมืองยังสามารถพึ่งอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ท้องนา ฝืนป่า แหล่งน้ำ เป็นแหล่งหาอาหารหรือผลิตอาหารได้

5) ไม่เคร่งเครียดกับการต่อสู้ เพื่อความอยู่รอด เท่าวิถีชีวิตของชาวเมือง ซึ่งผูกพันกับค่าจ้าง ค่าแรงรายวัน การทำงานตามเวลาที่กำหนด การนัดหมายจึงเป็นเรื่องที่ชาวชนบทรับรู้เมื่อเข้ามาทำงานในเมือง

6) ความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะระบบการสื่อสารยุคใหม่ โทรสาร โรงแรม ร้านค้า ที่ทันสมัยมีน้อย ดังนั้นความเจริญของชนบทจึงล่าช้ากว่าชุมชนเมือง

7) การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมผลประโยชน์ มีการรวมตัวกันง่ายกว่าชุมชนเมือง ซึ่งมีกลุ่มอาชีพผลประโยชน์แตกต่างกัน

2.2.4 การเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบท

รัชนิกร เศรษฐ (2528, หน้า 279) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทนั้นอาจเกิดได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในทั้งหมดโดยตอบสนองต่อปัจจัยใหม่ สภาพสิ่งแวดล้อมใหม่ โอกาส และบทบาทใหม่ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว เช่น หมู่บ้านซึ่งถูกกำหนดให้ กลายเป็นเขตชาวประมง เศรษฐกิจจะดีขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

2) การเปลี่ยนแปลงโดยคนใดคนหนึ่งหรือ 2 - 3 คน บุคคลกลุ่มนี้มักเป็นผู้มีเงินสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ หรือมีญาติอยู่ในเมืองส่งลูกไปรับการศึกษาในเมืองหรือใช้บริการจากหน่วยส่งเสริม หรือจากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าไปในท้องถิ่น

3) การเปลี่ยนแปลงซึ่งเริ่มขึ้น หรืออย่างน้อยที่สุดก็ถูกกระตุ้นโดยรัฐบาล หรือโดยการที่มีการสร้างสถาบันใหม่ ๆ ขึ้นมา การเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทนั้นเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของสังคม การรับวัฒนธรรมจากภายนอก และการกระตุ้นโดยรัฐบาล

วิถีชีวิตของคนไทยที่อาศัยอยู่ในชนบท เป็นคนกลุ่มใหญ่ มีจำนวนมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง หากจะนับถอยหลังไปในอดีตทั้งชุมชนในชนบทและชุมชนเมืองก็ยังมีชีวิตความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่เมื่อมีการตั้งเมืองหลวงขึ้นเป็นศูนย์กลางอาณาจักร ชุมชนนั้นก็ใหญ่โตด้วยผู้คนภายในพระราชวังและบริเวณรอบ ๆ เขตเมืองหลวงเท่านั้น จนเมื่อความเจริญจากตะวันตกเริ่มเข้ามาในคริสต์ศตวรรษที่ 19 นับแต่สยามทำสนธิสัญญาเบาริงกับอังกฤษ ใน ค.ศ. 1855 และชาติตะวันตกอื่น ๆ ในเวลาต่อมาความแตกต่าง ในด้านความเจริญทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ในราชธานีก็เริ่มแตกต่างจากชนบท แต่ชุมชนอื่น ๆ ทั่วไปก็ยังเป็นชุมชนแบบชนบทการเริ่มเป็นชุมชนเมืองและชนบทจึงมีวิวัฒนาการที่เห็นชัดเจนในยุคอุตสาหกรรมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า วิถีชีวิตคนไทยมิใช่จะเหมือนกันทั้งประเทศ ด้วยสาเหตุที่แต่ละภูมิภาค มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายของประชากร กลุ่มเผ่าพันธุ์ อันเป็นผลมาจากปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดเวลา จึงทำให้สังคมในแต่ละ

ภูมิภาคแตกต่างกันออกไป เพื่อความเข้าใจลักษณะของสังคมไทยในภาพรวม จึงขอนำเสนอภาพรวมของแต่ละภาค

2.2.5 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

จิตวิวัฒน์ สืบเสนาะ (2554, หน้า 72-77) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต” เป็นหัวข้อหลักในงานวิจัยครั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีต่อไปนี้เป็นความพยายามแสวงหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง “การเปลี่ยนแปลง” เพื่อความเข้าใจมากขึ้น

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายการเปลี่ยนแปลง (Change) 4 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change), การเปลี่ยนแปลงทางประชากร (Population Chang), การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change), การเปลี่ยนแปลงทางประยุกต์วิทยา (Technological Change) โดยให้คำอธิบายตามลำดับ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชาติหนึ่ง ๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม 2 ประเภทนี้เป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไปวัฒนธรรมที่มีใช้วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีดังนี้

1.1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกในสังคม ทั้งในระบบบุคคลและกลุ่มคน การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นไปทั้งก้าวหน้าหรือถดถอย และถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ และมีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายประการคือ

1.1.1 เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับกลุ่มคน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงในการกระทำต่อกันของมนุษย์

1.1.2 เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหน้าที่หรือกระบวนการต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่าง โครงสร้าง และหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง

1.1.3 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจเป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็กก็ได้

1.1.4 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องสอดคล้อง และมีผลกระทบซึ่งกันและกันกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ

1.2) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้นและที่สำคัญก็คือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงในแง่สิ่งของเครื่องใช้เกิดขึ้นง่ายกว่า แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องค่านิยม และสัญลักษณ์ทางสังคมมักจะต้องใช้เวลาอันยาวนานและยากเย็นกว่า

2) การเปลี่ยนแปลงทางประชากร (Population Chang)

2.1) จำนวนคนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในประชากรหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดก็นับรวมผลของการย้ายถิ่นเข้าด้วย ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติก็ต้องแยกผลของการย้ายถิ่นออก

2.2) การเปลี่ยนแปลงในการแจกแจงในลักษณะต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ฯลฯ ของคนที่รวมกันเป็นประชากรหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากร

3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) การที่ระบบสังคมหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครอง ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะ เป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น

4) การเปลี่ยนแปลงทางประยุกต์วิทยา (Technological Change) (เทคโนโลยี) ประยุกต์ - วิทยา (เทคโนโลยี) คือ กลวิธีทั้งหมดที่คนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งใช้ในยุคนั้นเพื่อปรับชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและกายภาพ ในความหมายที่กว้างขวางออกไป คำนี้รวมถึง ส่วนต่าง ๆ ของการจัดระเบียบสังคม เช่นการร่วมมือ การแบ่งแรงงาน การจัดการ ฯลฯ ด้วยมนุษย์ในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ย่อมปรับตัวโดยการใช้ทรัพยากรที่ธรรมชาติมีให้ ด้วยความรู้และกลวิธีที่ตนมีอยู่ ความเปลี่ยนแปลงทางประยุกต์วิทยาเกิดตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ ด้วยการดัดแปลงรูปลักษณะของเครื่องมือและเครื่องใช้ให้แตกต่างออกไปมากขึ้น การคิดทำสิ่งประดิษฐ์กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ ที่เพิ่มความรู้ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมมาสนองความต้องการของชีวิต ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางประยุกต์วิทยา อาจได้แก่ การเคลื่อนย้ายของมนุษย์ไปสู่ถิ่นฐานใหม่ การเปลี่ยนกลวิธีและความรู้ด้วยการประดิษฐ์ขึ้น ในสมัยปัจจุบัน มีการติดต่อคมนาคมกว้างขวางขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางประยุกต์วิทยา ได้รวดเร็วขึ้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตโดยภาพรวม คือ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชาติหนึ่ง ๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม 2 ประเภทนี้เป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไป วัฒนธรรมที่มีใช้วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ หรือโดยการวางแผนก็ได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

2.3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

มงคล หัวงสุขใจ และ ชมพู โกดิรัมย์ (2548, หน้า 11-12) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นต้นกำเนิดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในสังคม พระยาอนุমানราชธนหรือ “เสฐียรโกเศศ” เขียนหนังสือวัฒนธรรมเบื้องต้นตอนหนึ่งว่า “มนุษย์เกิดในวัฒนธรรม” ซึ่งจะเกิดนอกวัฒนธรรมไม่ได้ คนจะเป็นคนขึ้นมาได้ก็ต้องมีวัฒนธรรม ถ้าไม่มีวัฒนธรรมก็ไม่ใช่คน แต่เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งมีวิถีชีวิตอย่างธรรมชาติเท่านั้น วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของคน เพราะเข้าไปซึมซับและประกอบเป็นวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดมาโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว วัฒนธรรมจึงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นนิสัย คือความประพฤติที่เคยชินของสังคม ซึ่งมนุษย์เป็นทั้งผู้สร้างและปรับปรุงตามธรรมชาติและเรียนรู้จากกันและกัน เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นทั้งที่สังคมสร้างและมนุษย์เรียนรู้

ควบคู่กันไปในตัว คนในสังคมจะมีลักษณะเป็นคนเช่นไร เป็นดีหรือคนเลวก็อยู่ที่วัฒนธรรมสร้างขึ้น เป็นสิ่งบันดาลให้เป็นไป

สรุปความหมายของวัฒนธรรม คือ ประดิษฐ์กรรมที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานและมีความเจริญงอกงาม ตามภูมิปัญญาของคน เมื่อประดิษฐ์กรรมที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้นมาเป็นที่ยอมรับของคนส่วนมากกว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องไม่ขัดต่อกฎศาสนา และมีความสอดคล้องกับภูมิอากาศ (ธรรม) จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมาและอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง

2.3.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

ผู้เขียนคนเดียวกันได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่แสดงออกทั้งทางวัตถุ (Material) และอวัตถุ (Non-material) อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลรวมของสังคมนั้นลักษณะทางวัฒนธรรมจึงปรากฏในรูปของลักษณะทางสังคม การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมนับว่ามีความจำเป็นเพราะทำให้ทราบถึงผลรวมของสังคม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1) เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียน (Pattern of Learned Behavior) ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่มนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อปรับบุคลิกภาพของบุคคลในสังคมตามขบวนการของวัฒนธรรม มนุษย์หากไม่มีการเรียนรู้ ทางวัฒนธรรม จะถือว่าเป็นมนุษย์ทางสังคมไม่ได้เพราะไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องตามแบบแผนของสังคมวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่มนุษย์ลองผิดลองถูกว่ามีความเหมาะสมแล้วจึงได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง ซึ่งในการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การเรียนรู้ทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้ 2 ชนิดได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม และความรู้ คือ ขบวนการเรียนรู้ที่เกิดมาจากกลุ่มคน ๆ หนึ่ง มีความเห็นเฉพาะตัวและทศนคติ และได้เปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงามเมื่อกลุ่มบุคคลอื่นจะกระทำตามกลุ่มบุคคลที่หนึ่งก็อาศัยองค์ความรู้ที่กลุ่มที่ 1. ได้ถ่ายทอดไว้ เช่น กลุ่มบุคคลที่นิยมไปวัดพระธรรมกาย ในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว กลุ่มบุคคลนี้ได้กระทำบ่อย ๆ จนกลายเป็นแบบแผนว่า เป็นสิ่งทรงคุณค่ากลุ่มบุคคลอื่นก็นิยมปฏิบัติตามกลายเป็นขบวนการอันเกิดจากการเรียนรู้ ค่านิยมที่มีการถ่ายทอดต่อ ๆ กัน 2. วัฒนธรรมอยู่ในรูปวัตถุ คือ ภูมิปัญญาที่ถูกสร้างขึ้นในรูปวัตถุอันซ่อนเร้นไปด้วยอิทธิพล ความเชื่อทางศาสนาและเหมาะสมกับสภาวะภูมิอากาศ จึงกลายมาเป็นวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

2) เป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน (Shared by Members of Society) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม เพราะผ่านขบวนการยอมรับของคนจำนวนมาก ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มไม่ว่าในรูปของค่านิยม รสนิยม ซึ่งอยู่ในรูปของวัฒนธรรม มีอำนาจควบคุมพฤติกรรมของสังคมในฐานะเป็นพลังร่วม ซึ่งทุกคนปฏิเสธไม่ได้จึงยินดีปฏิบัติตามอิทธิพลของวัฒนธรรมในฐานะที่ตนก็เป็นมวลรวมของสังคม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติาร่วมกัน

3) เป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดต่อกันมา (Transmitted among the members of Society) มนุษย์มีปัจจัยพิเศษจากสัตว์ชนิดอื่น คือ ภาษา นับว่าเป็นปัจจัยที่ดีที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม พบในรูปของคำพูด การเขียน การแกะสลัก ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมของมนุษย์ไม่หมดสิ้นไปตามกาลเวลา เพราะมีการรับช่วงต่อ ๆ กัน หากมนุษย์ไม่มีภาษาเป็นสื่อแล้ว นวัตกรรมใหม่ ๆ คงไม่ปรากฏมีมากมายเช่นในปัจจุบันนี้

4) สร้างความพอใจให้แก่มนุษย์ (Culture is Gratifying) วัฒนธรรมเป็นเรื่องสนองความต้องการทางด้านชีวภาพให้เป็นที่ยอมรับทางสังคม ดังนั้น กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเปรียบได้กับอาหารจานโปรดที่ทุกคนพึงปรารถนา หากไม่เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้บริโภค ผู้ปรุงต้องปรุงรสใหม่ จนเป็นที่พึงพอใจ เช่นเดียวกับวัฒนธรรม หากไม่เป็นที่พึงพอใจแก่สมาชิกส่วนมาก วัฒนธรรมก็จะพลวัตเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย วัฒนธรรมที่ดีต้องตอบสนองความต้องการ แก่สมาชิกส่วนมากได้ ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ

5) มีการเปลี่ยนแปลงได้ (Culture is Adaptive) วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพลวัต ความพึงพอใจต่อวัฒนธรรมที่สมาชิกส่วนมากยอมรับเป็นปัจจัยหนึ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

6) วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลาย ๆ สิ่ง (Culture is Integrative) วัฒนธรรมชาติหนึ่ง หรือสังคมหนึ่งเป็นผลรวม ซึ่งเกิดจากแบบแผนหลาย ๆ อย่าง เช่น ประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีต รวมกัน เป็นวัฒนธรรม

7) เป็นรูปแบบพฤติกรรมอุดมการณ์ที่ต้องยึดถือปฏิบัติตาม (Ideal form of behavior) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังหรือเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าอยู่ในตัว

8) เหนืออินทรีย์ (Over Organism) คือลักษณะที่อยู่เหนืออินทรีย์จากสภาพธรรมชาติ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของวัฒนธรรม คือ ภูมิปัญญาที่ถูกสร้างขึ้นในรูปวัตถุอันซ่อนเร้นไปด้วยอิทธิพล ความเชื่อทางศาสนาและเหมาะสมกับสภาวะภูมิอากาศ จึงกลายมาเป็นวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

2.3.3 หน้าที่ของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีหน้าที่ต่อสังคมดังนี้

1) เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน วิถีชีวิตมนุษย์ดำเนินไปตามอิทธิพลวัฒนธรรม ซึ่งควบคุมตลอดเวลา จึงกลายมาเป็นรูปแบบทางสถาบัน เช่น การแต่งกายถือว่าเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย และแสดงออกในรูปของสถาบันครอบครัวที่ยึดมั่นในสถาบัน

2) เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก พฤติกรรมของมนุษย์แสดงออกโดยผ่านขบวนการอบรมเรียนรู้ทางสังคม ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก วัฒนธรรมมีอิทธิพลมา กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่ม-สาวภายใต้วัฒนธรรมควบคุม มีการสืบทอดจากญาติเพื่อแต่งงาน หรือแม้แต่สัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ล้วนเป็นไปตามครรลองของวัฒนธรรม

3) ทำหน้าที่ควบคุมสังคม การควบคุมพฤติกรรมทางสังคมเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมตลอดเวลา ยกเว้นเวลาหลับนอน คืออาการที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ยกเท้า แกว่งมือ สิ้นศีรษะ และหัวเราะ ล้วนแล้วอยู่ภายใต้การควบคุมของวัฒนธรรม

4) เป็นสัญลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรมที่มีผู้ปฏิบัติแบบเดียวกันเป็นเวลานานในที่สุด กลายเป็นสัญลักษณ์ของสังคมนั้น ๆ เช่น การยกมือไหว้ การแต่งกาย การพูด เป็นต้น

5) เป็นปัจจัยหล่อหลอมบุคลิกภาพ มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงตายมีการเรียนรู้วัฒนธรรมทำให้เกิดวัฒนธรรมนั้น บุคลิกภาพเฉพาะของสังคมนั้น ๆ เช่น คนไทยเป็นบุคลิกที่ยิ้มง่ายเพราะได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับเรื่องการให้ทานแม่เมตตา เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความหมายของวัฒนธรรม คือ เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน วิถีชีวิตมนุษย์ดำเนินไปตามอิทธิพลวัฒนธรรม ซึ่งควบคุมตลอดเวลา จึงกลายมาเป็นรูปแบบทางสถาบัน

2.3.4 ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและกิจกรรมประเพณีโดยทั่วไป มักจะศึกษาไปพร้อม ๆ กันทั้งสองส่วน จึงมักเรียกรวมกันว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม

“การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมทุกสาขา ทุกประเภท กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ หรือวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ

สุพิศวง ธรรมพันธา (2538, หน้า 68) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อ และลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม ผลของการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่ทำให้เปลี่ยนแปลงวิถีใหม่มาให้คุณคน เช่น ความก้าวหน้าของวิชาฟิสิกส์ ทำให้เกิดการผลิตรถระบบสื่อสารแบบโทรเลขและโทรศัพท์ขึ้นใช้ทั่วโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกว้างขวางทั่วโลก เป็นต้น

ณรงค์ เสียงประชา (2541, หน้า 207) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มนุษย์กำหนดให้มีขึ้นทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ที่นำเอามาใช้ประกอบประกอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม

สุริชัย หวันแก้ว (2540, หน้า 156-157) ได้กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น และที่สำคัญก็คือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมจากสถานภาพและบทบาทชายเป็นใหญ่มาเป็นหญิงและชายเท่าเทียมกัน ค่านิยมในการเลือกคู่ค่านิยมในการแต่งงานเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532, หน้า 99-100) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชาติหนึ่ง ๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสองประเภทนี้เป็นไปไม่เท่ากันโดยทั่วไปวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับระเบียบวิธีการปฏิบัติในสังคม ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุ อันได้แก่ เทคโนโลยีหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ อันได้แก่ จารีต ประเพณี ค่านิยม กฎหมาย และศาสนา เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่า จึงหมายถึง การเปลี่ยนรูปแบบของโครงสร้างทางสังคม พฤติกรรมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบ คือมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้น และสิ่งที่มีอยู่เดิมสิ้นสภาพหรือถูก

ทำลายไป การเปลี่ยนแปลงในทางที่มีสิ่งใหม่หรือเพิ่มขึ้นที่เห็นชัด ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เป็นวัตถุ สิ่งของและเทคนิค วิธีการ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของเมือง การสื่อสาร และการคมนาคมที่รวดเร็วและสะดวก ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ปรากฏว่า สิ่งของเครื่องใช้และวิธีการเก่า ๆ หลายอย่างถูกยกเลิกหรือน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การใช้เกวียน การใช้วัวควายไถนา การใช้หมอต้มยำทำคลอด การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช การบวชตามประเพณี เป็นต้น

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับพลวัตทางสังคม

2.4.1 ความหมายของพลวัต

อารอฟิต เจ๊ะมิง (2551, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า “พลวัต” (Dynamic) หมายถึง การเคลื่อนไหวหรือการไม่หยุดนิ่ง แต่พลวัตในที่นี้หมายถึง การเคลื่อนไหวในนานาอารยประเทศ ที่มีการเคลื่อนไหวพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น และเป็นแบบให้ประเทศอื่นนำมาใช้ได้

กมลวรรณ โลห์สิวานนท์ (ม.ป.ป., หน้า 23) ได้กล่าวไว้ว่า พลวัต (Dynamic) คือ การเคลื่อนไหว หรือไม่คงที่ (Not static) สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์และเปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะระหว่างผู้รับสารในขณะที่สื่อคงที่ (Static Media) เช่น หนังสือพิมพ์ที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนใด ๆ หลังจากเขียนเสร็จแล้วก็ยังคงเป็นสื่อคลาสสิก และได้รับการยอมรับในสังคม

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พลวัต คือ กระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาลักษณะของการเปลี่ยนแปลงจะดำเนินไปอย่างช้าหรือเร็วก็ได้

2.4.2 ความหมายของสังคม

มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกติรัมย์ (2548, หน้า 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า สังคม คือ กลุ่มคนที่ใหญ่ที่สุดที่แต่ละบุคคลเป็นสมาชิก ประกอบด้วยประชากร สถาบัน เวลา สถานที่ และผลประโยชน์ ประชากร มีทุกเพศและทุกวัย ชีวิตทางสังคมได้ถูกจัดไว้เป็นระเบียบ อาทิ การแบ่งงานกันทำ การอยู่อาศัยอาณาเขตที่แน่นอน และภายในช่วงเวลาถาวร การมีผลประโยชน์ร่วมกันที่สนับสนุนให้แต่ละบุคคลสามารถดำรงชีวิตทางสังคมได้

วราคม ทีสุกะ (2544, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า “สังคม เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์เรา เช่นเดียวกับแม่น้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับปลา คนขาดสังคมก็เช่นเดียวกับปลาขาดน้ำ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์เราก็ก่อกับบิดามารดาที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัว เป็นหมู่บ้าน เป็นเผ่า เราได้รับการเอาใจใส่ดูแลในสิ่งแวดล้อมของสังคมครอบครัว สังคมหมู่บ้าน สังคมเผ่า เราเจริญเติบโต กลายเป็นผู้ใหญ่ของเผ่ามีบุคลิกภาพแบบชาติพันธุ์เพราะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาของเผ่าคนอื่นในเผ่าที่เกิดมาก็ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสิ่งแวดล้อมของสังคมเผ่าเช่นเดียวกัน ดังนั้น คงไม่มีใครปฏิเสธว่า สังคมคือสิ่งที่เราอาศัยเกิด เจริญเติบโตและพัฒนาความรู้ความสามารถและมีบุคลิกภาพเป็นคนที่สมบูรณ์”

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความหมายของสังคม คือ มนุษย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มารวมตัวกันต่างอาศัยซึ่งกันและกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความผูกพันอย่างแนบแน่น จนกลายเป็นระบบมนุษย์

สัมพันธ์ เกิดเป็นสังคมครอบครัว สังคมชุมชน สังคมหมู่บ้าน กลุ่มคนที่มีการจัดระเบียบในการใช้ชีวิต ร่วมกัน มีแบบแผนการดำเนินชีวิต ประเพณี ค่านิยมในรูปแบบเดียวกันและทุกคนมีความรู้สึกเป็นสมาชิกของสังคมจนถึงเกิดสังคมโลกต่อไป

2.4.3 ความสำคัญของโลกาภิวัตน์

ปัจจุบันนี้เป็นยุคที่สังคมโลกกำลังก้าวเข้าสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรม โดยมองผ่านกระแสที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีกระแสอย่างรุนแรงครอบคลุมทุกส่วนของสังคมโลก ซึ่งมีเครื่องมือ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบทุนนิยม นับว่าเป็นปัจจัยหลักที่เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาและการติดต่อสื่อสารในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมหากเราพิจารณาจากการดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคมโลก จะเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์นั้นมีส่วนสำคัญต่อการที่ทำให้วิถีชีวิต ของผู้คนเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้คนต่าง ๆ เน้นมองที่ระบบเศรษฐกิจแบบระบบทุนนิยม จนทำให้มองข้ามความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมขึ้นมา และทำให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมในสังคมที่ถูกมองว่าไม่ทันสมัยถูกแทนที่และทำให้เลือนหายไปในส่วนนอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น กระแสโลกาภิวัตน์ก็ยังทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครองของสังคมต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในรูปแบบวิธีคิดและการบริหารจัดการ ที่อิงอยู่กับวัฒนธรรมตะวันตก โดยไม่ได้คำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ของท้องถิ่นตน ดังนั้นแล้ว เราในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงสมควรอย่างยิ่งที่ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลทั้งด้านบวกและลบให้กับระบบต่าง ๆ ในสังคม เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ ได้อธิบายความเห็นว่าเป็นว่า นักสังคมศาสตร์เชื่อว่า โลกนี้กำลังถูกจัดระเบียบโดยสิ่งที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ จากการเข้าครอบงำของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลก การมีอำนาจเหนือรัฐชาติของบริษัทและองค์กรข้ามชาติ และยังเป็นกระบวนการที่ปรากฏชัดเจนในบริบทวัฒนธรรมสื่อระดับโลก และระบบสารสนเทศ รวมทั้งวัฒนธรรมการบริโภคแบบทุนนิยมที่ครอบงำโลก แพร่กระจายในระบบผลผลิตผ่านภาพลักษณ์ทั่วโลก และตามแนวคิดของอัลวิน ทอฟเฟอร์ เห็นว่า โลกาภิวัตน์ก้าวไปสู่การปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีและปฏิวัติธุรกิจครั้งใหญ่ อันเนื่องจากการสื่อสารไฮเทค ดาวเทียม และคอมพิวเตอร์ ทำให้ติดต่อกันได้รวดเร็วเท่าความไวแสง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จะสั้นเหมือนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคสังคม เศรษฐกิจใหม่ อารยธรรมใหม่ กลไกคอมพิวเตอร์จะเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคมการเมืองโลก และจะทำให้มนุษย์มีวัฒนธรรมเดียวกัน เสมือนหมู่บ้านโลกหรือโลกเดียวหมู่บ้านเดียว

อดิศร ศักดิ์สูง (2550, หน้า 226) ได้กล่าวไว้ว่า ในเมื่อประเทศไทยเปิดรับระบบการพัฒนาแบบทุนนิยมในโลกเสรีและซึ่ซบการพัฒนาแบบโลกาภิวัตน์ โดยไม่ยับยั้งหรือยั้งคิดประการใด ทำให้ประเทศไทยก้าวให้ทันเทคโนโลยีมากขึ้นกว่าประเทศในแถบอินโดจีนรวมทั้งประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เราต้องยอมรับสภาพไปโดยปริยาย ต้องทำความเข้าใจปัจจุบันให้ดีขึ้น ทบทวนย้อนอดีตเพื่อให้เห็นการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่และประชาคมอาเซียน ประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างมีระบบ นับตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมลู่ลงไประยะหนึ่งก็เข้าสู่ยุคสงครามครอบครอง และทำลายล้าง เพราะฉะนั้นการนำหลักการแนวคิดแบบตะวันตก

เต็มรูปแบบเข้ามาใช้กับสังคมคนไทย ตั้งแต่เริ่มจัดทำแผนพัฒนาฯ พ.ศ.2504 โดยความช่วยเหลือของ สหรัฐอเมริกา จนปัจจุบันทำให้สังคมคนไทยขาดเสถียรภาพทางสังคมและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมตนเอง เพราะการเคลื่อนย้ายหรือหลั่งไหลของวิทยาการทางความคิดของสังคมใดที่สามารถทำให้สังคมอื่น ๆ แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตไปจากรูปแบบเดิมได้ถือเป็นความสำเร็จในการสร้างความเชื่อ และความศรัทธา (Beliefs) คุณค่า (Values) แก่ตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปสู่โลกไร้พรมแดนมากเท่าใด ก็ยังเห็นว่าคุณค่ามีสำนึกความในตัวตนก็ปรากฏเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นความหลากหลายทางสังคม (พหุสังคม) เพราะมีการเคลื่อนย้ายอพยพของผู้คนระหว่างประเทศ มีความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง มีการสื่อสารกันได้อย่างฉับไวข้ามโลก มีธุรกิจและการท่องเที่ยวข้ามชาติ มีการเกิดปรากฏการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสำนึกชาติพันธุ์ขึ้น

2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแรกเริ่มที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม เป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ สร้างเสริมทัศนคติ กำหนดบุคลิกภาพ วิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่ สมาชิกรุ่นใหม่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศโดยรวม ครอบครัวจึงเปรียบเสมือนจักรกลชิ้นแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้ เป็นไปตามที่สังคมต้องการ นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ขณะเดียวกันยังเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือ ดูแล เยียวยา บำบัด ฟื้นฟู ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มากกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย และครอบครัวยังถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจย่อยที่สุดที่มีความสำคัญสูงต่อระบบเศรษฐกิจส่วนร่วม ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการผลิต การบริโภค และการออมที่ต้องเริ่มจากครอบครัวก่อนทั้งสิ้น รวมทั้งเป็นรากฐานการสร้างชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งอีกด้วย

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2540, หน้า 18-19) ได้กล่าวว่า “สถาบันครอบครัว” เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการพัฒนาคนและประเทศชาติให้เจริญมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องความเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งมีระบบเครือญาติ และสายใยผูกพันมาช้านาน อย่างไรก็ตามบทบาทของสถาบันครอบครัวเริ่มมีแนวโน้มอ่อนแอลงไม่สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรู้เท่าทันทำให้เกิดความอ่อนแอ และมีผลทำให้เกิดปัญหาสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ติดตามมามากขึ้น ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับครอบครัวมีดังนี้

2.5.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกัน ทำหน้าที่เป็นสถาบันหลัก เป็นแกนกลางของสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลายลักษณะ นอกเหนือจากครอบครัวที่ครบถ้วนทั้งบิดา มารดาและบุตร

2.5.2 ลักษณะครอบครัวไทย

ครอบครัวไทยแต่เดิมมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีสมาชิกครอบครัวหลายช่วงอายุอย่างน้อย 3 รุ่น คือ รุ่นปู่ย่า รุ่นตายาย รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก เป็นครอบครัวที่มีความร่วมมือกันในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม ความเอาใจใส่ในสภาวะวิกฤต คนในครอบครัวมีความอบอุ่น และปลอดภัย ครอบครัวได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ และมีผลต่อคุณภาพสังคม ในอดีตครอบครัวมีบทบาทหน้าที่อย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) เป็นแหล่งขัดเกลาทางสังคม ให้การอบรม การเรียนรู้ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ การสร้างบุคลิกภาพ ระบบวิถีคิด การให้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
- 2) เป็นแหล่งถ่ายทอดวิชาชีพและฝึกฝนอาชีพ การบ่มเพาะให้เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีคุณภาพ
- 3) เป็นแหล่งให้การสังคมสงเคราะห์เบื้องต้น มีความเอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉินในสภาวะวิกฤตต่าง ๆ

นอกจากนี้ ครอบครัวยังเป็นเสมือนแหล่งบ่มเพาะทักษะทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกติกา มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การตัดสินใจร่วมกัน รู้จักรับฟังและสื่อสารเจรจาประนีประนอมกันด้วยความรัก ความเข้าใจ และเหตุผล รู้จักการให้อภัยกัน มีการแบ่งอำนาจหน้าที่และแบ่งงานกันในครอบครัวอย่างชัดเจน จะเห็นว่าในอดีตแม้ภรรยาจะมีฐานะเป็นรองสามีแต่ก็มีการแบ่งหน้าที่กัน ซึ่งฝ่ายสามีมีอำนาจการตัดสินใจภายนอกบ้าน การเป็นผู้นำในขณะเดียวกันภาระการดูแลบ้านเรือนและผู้คนในบ้านเป็นหน้าที่ของฝ่ายภรรยา สำหรับผู้สูงอายุจะทำหน้าที่อบรม สั่งสอน ขัดเกลาสมาชิกที่เป็นเด็กให้เรียนรู้การดำเนินชีวิตเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล

2.5.3 โครงสร้างของครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของครอบครัวมีผลต่อขนาดของครอบครัว โดยส่งผลให้ครอบครัวเริ่มมีขนาดเล็กลงอย่างต่อเนื่องเหลือเพียงพ่อ แม่ และลูก หรือผู้สูงอายุกับเด็ก ขนาดของครอบครัวเริ่มเล็กลง ผลของการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวแล้ว ในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อรูปแบบของครอบครัวด้วย จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้รูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงและมีหลากหลายมากขึ้นไปด้วย

2.5.4 ปัญหาวิกฤตของครอบครัว

ปัญหาครอบครัว คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสามีภรรยาผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำครอบครัว ที่เกิดมีปฏิสัมพันธ์ที่ขัดกัน อาทิ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ไม่รับรู้หรือไม่เข้าใจความรู้สึกของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง การสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันหรือมีบทบาทที่ไม่สอดคล้องกัน เป็นต้น ซึ่งความขัดแย้งนี้อาจนำไปสู่การจบความสัมพันธ์ลงได้ หากว่าคู่สมรสไม่พยายามเข้าใจซึ่งกันและกัน หรือไม่ร่วมมือกันหาทางเลือกที่ดีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการแต่งงาน และเริ่มต้นชีวิตสมรส แม้ทั้งคู่จะมีพื้นฐานมาจากความรัก แต่สิ่งทีปฏิเสธไม่ได้ ก็คือ การกระทบกระทั่งและมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งที่คู่สมรสไม่ได้คาดหวัง หรือปรารถนาให้เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา ดังนั้น การประคับประคอง

ความสัมพันธ์ที่ดีของคู่สมรส รวมถึงการแก้ไขข้อขัดแย้งถือเป็นภาวะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคู่สมรสเพื่อให้การครองรักของคู่สมรสสามารถผ่านมรสุมชีวิต และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการอพยพแรงงาน เข้าสู่เมืองใหญ่ สังคมไทยซึ่งแต่เดิมเป็นสังคมชนบท มีความเอื้ออาทรต่อกันมี แนวโน้มเป็นสังคมเมืองมากขึ้น โครงสร้างและรูปแบบของครอบครัวซึ่งเคยเป็นครอบครัวขยาย กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ขนาดของครอบครัวเริ่มเล็กลง ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สถาบันครอบครัวซึ่งเคยเป็นทุนทางสังคม มีระบบเครือญาติที่มีความผูกพันอย่าง ใกล้ชิด มีความเกื้อกูล เอื้ออาทร และการอบรม ชัดเจนบุตรหลาน การปลูกฝังวัฒนธรรมและค่านิยม ประเพณีกลับอ่อนแอลง ซึ่งมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกครอบครัวทั้งทางลบและ ทางบวก

นอกจากนี้ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพังหรืออยู่กับเด็กเป็นจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ สังคมยังตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้สูงอายุในชนบทเป็นจำนวน มากถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือต้องรับภาระเลี้ยงดูหลาน เพราะพ่อแม่ต่างต้องออกไปหารายได้ และประกอบอาชีพ

2.5.5 สาเหตุของปัญหาครอบครัว

นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2537 - 2546 ได้ชี้ให้เห็นสาเหตุแห่ง ปัญหาครอบครัวที่สำคัญ ดังนี้

1) ความไม่พร้อมและไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นครอบครัวการขาดความพร้อมของพ่อแม่ ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ อายุที่เหมาะสม ไม่เป็นโรคติดต่อหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านจิตใจ อารมณ์ที่ จะต้องมีความพร้อมที่จะรับภาระเป็นพ่อแม่ ด้านสังคม เช่น มีความรู้ ความสามารถ เพียงพอที่จะประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นต้น

2) สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลให้ครอบครัวไม่อาจทำ หน้าที่ บทบาทของตนได้อย่างสมบูรณ์ และไม่อาจปรับตนเองได้ ครอบครัวที่อ่อนแอก็ยังคงได้รับ ผลกระทบรุนแรง โดยขาดสวัสดิการครอบครัวที่เหมาะสมรองรับ

3) สังคมไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัวว่าครอบครัวมีผลกระทบต่อสังคม ส่วนรวม จึงขาดจิตสำนึกและพลังร่วมกันจากทุกสถาบันในสังคม ที่จะพัฒนาครอบครัวป้องกันและ แก้ไขปัญหาครอบครัว

4) สื่อมวลชนเป็นสถาบันสังคมที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อครอบครัวและสมาชิกของสังคม โดย สื่อมวลชนยังไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวเพียงพอ บางส่วนของสื่อมวลชนได้ ตอกย้ำให้เกิดผลทางลบแก่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง เช่น การปลูกฝังค่านิยมฟุ้งเฟ้อ มอมเมา การใช้ความ รุนแรง พฤติกรรมที่ส่อสอนทางเพศและการผลิตสื่อลามกต่าง ๆ เป็นต้น

จากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมใน การบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขัน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ส่งผลต่อค่าครองชีพ และแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลให้ครอบครัวมีแนวโน้มประสบปัญหาดังนี้

1. โครงสร้างของครอบครัวทั้งในเมืองและในชนบทที่เป็นครอบครัวเดี่ยวจะมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง และรูปแบบของครอบครัวจะมีหลากหลายมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. โครงสร้างของครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลสองวัย คือ ผู้สูงอายุและเด็กจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะในชนบทเนื่องจากการที่หนุ่มสาววัยแรงงานอพยพเข้าไปทำงานทำในเมืองใหญ่ เมื่อมีครอบครัวและมีบุตรโดยยังไม่มีความพร้อม ประกอบกับปัญหาค่าครองชีพสูง ก็ส่งลูกไปให้ปู่ ย่า ตา ยาย ช่วยเลี้ยงดู จึงทำให้ครอบครัวในชนบทมีโครงสร้างเพียงบุคคลสองวัยคือวัยสูงอายุและเด็กมากขึ้น

3. ผู้สูงอายุในชนบทที่เคยมีบทบาทในการถ่ายทอดคุณธรรมและวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลาน และเป็นวัยที่ควรจะได้รับดูแล เอาใจใส่จากลูกหลานจะถูกปรับเปลี่ยนบทบาทและรับภาระมากขึ้นในการทำหน้าที่แทนพ่อและแม่เด็กโดยจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กทั้งในทางกายภาพและจิตใจ โดยเฉพาะหนุ่มสาวที่อพยพมาจากชนบทและแสวงหางานทำในเมือง เมื่อมีบุตรก็จะส่งลูกให้ปู่ย่าตายายช่วยเลี้ยงดูแทน สำหรับผู้ที่มีความรับผิดชอบก็จะมี การติดต่อ ส่งเสียเงินทองเป็นค่า เลี้ยงดู ผู้สูงอายุจะไม่ต้องรับภาระในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูหลาน แต่ในกรณีที่พ่อแม่เด็กไม่รับผิดชอบและห่างเหินการติดต่อ ก็จะทำให้ผู้สูงอายุต้องรับภาระหนักขึ้น ทั้งในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การอบรมสั่งสอนเด็กด้วย ซึ่งภาระดังกล่าวส่งผลต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้การที่เด็กไม่ได้รับความใกล้ชิดกับพ่อแม่ยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กอีกด้วย ปัจจุบันจึงพบเด็กที่เติบโตขึ้นมีปัญหาทางจิตเวชมากขึ้น โดยเฉพาะโรค ซึมเศร้า โรควิตกกังวล ฆ่าตัวตาย ติดสารเสพติด ประพฤติผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย มีความก้าวร้าวรุนแรง ประพฤติผิดทางเพศ

4. ครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกันโดยไม่มี การจดทะเบียนสมรสมีมากขึ้น เนื่องจาก ค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิง

5. ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกตามลำพังมีมากขึ้น เนื่องจากอัตราการหย่าร้างที่มี แนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแยกกันอยู่ของครอบครัว และจากการเสียชีวิตของคู่สมรส โดยเฉพาะครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเลี้ยงลูกตามลำพังจะมีแนวโน้มสูงขึ้น การที่ ครอบครัวมีผู้ปกครองที่เป็นพ่อหรือแม่คนเดียว ทำให้ต้องแบกรับผิดชอบทั้งของตนเอง ครอบครัว และบุตรเพิ่มขึ้น ครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียวต้องรับภาระหนักด้านเศรษฐกิจ ประสบ ปัญหาความเครียดและความว้าเหว ทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและการช่วยเหลือลูกในด้าน การเรียนอย่างเหมาะสม

6. การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว พ่อแม่จะมีระยะเวลาการเลี้ยงดูและการอยู่กับลูกสั้นลง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการให้ความสำคัญกับบทบาททางหน้าที่การงานมากกว่าครอบครัว

จากสาเหตุปัญหาทางด้านครอบครัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เป็นประเด็น สำคัญ คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบิดามารดาต้องไปทำงานทำ ซึ่งจะมีผลให้ครอบครัวไม่ สามารถทำหน้าที่ บทบาทในการดูแล อบรมเด็กและเยาวชนในครอบครัวได้ดี ทำให้ความสัมพันธ์ใน ครอบครัวลดน้อยลง เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ความรุนแรงในครอบครัวอันเนื่องมาจาก ความเครียดในการทำงาน นำไปซึ่งปัญหา ยาเสพติด ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในทุก ๆ

ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาครอบครัวนั้น สมาชิกทุกคนต้องใช้เวลาซึ่งกันและกัน เอาแลเอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น มีความเข้าใจกันเป็นพื้นฐาน รู้จักการถนอมน้ำใจกัน ในการอยู่ร่วมกัน การเลี้ยงดูลูกอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้คู่สมรสห่างกันไป ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งสองฝ่ายพึงถนอมน้ำใจกัน หันหน้าเข้าหากัน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2.5.6 ความเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว

ปัจจุบันนี้สังคมไทยได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ในทางเศรษฐกิจ และสังคม เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนวิธีการผลิตจากเกษตรกรรม เพื่อยังชีพ มาเป็นเกษตรกรรม เพื่อการค้า มีผลให้ชาวนาต้องผลิตข้าวเป็นจำนวนมาก เพื่อขายและส่งออก การที่จะทำให้ผลิตผลข้าวมากขึ้น ชาวนาต้องลงทุนซื้อปุ๋ย หรือยาฆ่าแมลง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น หากปีใดฝนแล้งทำนาไม่ได้ ก็ทำให้ชาวนาขาดทุน ท้ายที่สุดกลายเป็นหนี้สิน จนทำให้ต้องจำนอง หรือขายนา กลายเป็นผู้เช่าที่ดิน และมีรายได้ไม่พอต่อการยังชีพ ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งกลายมาเป็นสังคมทุนนิยม ที่ต้องใช้เงินซื้อทุกอย่าง

ปัจจุบัน เมื่อว่างเว้นจากฤดูการทำนา ชาวนา ก็มุ่งเข้าสู่เมือง อันมีผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างครอบครัวไทย ทุกวันนี้ถ้าไปในชนบทจะพบว่า มีแต่คนรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย กับหลานหรือพูดง่าย ๆ ว่ามีแต่คนแก่กับเด็ก หมู่สาวออกจากหมู่บ้านไปทำงานในเมือง ปล่อยลูกไว้ให้ตายายเลี้ยง เมื่อคนหนุ่มสาวไม่ได้อยู่ในหมู่บ้าน ประเพณีการขยายครอบครัว โดยการที่ลูกเขยย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านพ่อตา เป็นแรงงานช่วยพ่อตาทำนาค่อย ๆ หมดไป การแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างกลุ่มญาติสนิท ค่อย ๆ หมดไป การทำนาต้องใช้เงินจ้าง ทั้งในการดำนา และเกี่ยวข้าว เกิดมีอาชีพรับจ้างดำนา เกี่ยวข้าวแทน การนวดข้าวก็หมดไป มีการจ้างรถพ่นข้าวมาแทน การแลกเปลี่ยนแรงงาน และความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนพึ่งพาระหว่างเครือญาติในหมู่บ้าน จึงค่อย ๆ สลายไปด้วย แต่ก่อนนับได้ว่าผู้หญิงเป็นแกนหลักในสังคมหมู่บ้าน ปัจจุบันนี้ผู้หญิงจำนวนมาก เข้ามาทำงานในเมือง เป็นกรรมกรในโรงงาน เด็กรับใช้ทำงานตามบ้าน พนักงานในภัตตาคาร ร้านอาหาร ตลอดจนถูกล่อลวงมาเป็นโสเภณี ชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงมีผลกระทบโดยตรงต่อลักษณะครอบครัวไทยในอดีต สำหรับวิธีการป้องกันปัญหาครอบครัว มีดังนี้

1. การปรับตัวในสังคม ปัญหาครอบครัวไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและสังคมได้ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างครอบครัว และอาจกระทบต่อความเป็นอยู่และความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัว

2. การปรับตัวทางเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวทางด้านการปรับตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากในยุคปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจมีลักษณะแปรปรวนขึ้นและลงตลอดเวลา ยิ่งในช่วงที่ผ่านมา เศรษฐกิจตกต่ำทำให้ผู้คนตกงานและว่างงานเป็นจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งภายในครอบครัวได้ อันเนื่องมาจากปัญหาและความเครียดทางด้านเศรษฐกิจ

3. การปรับตัวทางด้านอารมณ์ ปัญหาครอบครัวอันเนื่องจากการใช้อารมณ์และความรู้สึกเข้าหากัน อาจส่งผลทำให้เกิดความเข้าใจแลนำไปสู่การทะเลาะวิวาททำให้แตกแยก

4. ปัญหาความไม่พร้อมในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ความสนใจและค่านิยมที่แตกต่างเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องมาจากวุฒิภาวะของคู่สมรสยังไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน และขาดการประนีประนอมต่อกัน

2.5.7 จุดเปลี่ยนของครอบครัวและครัวเรือน

ชาย โพรธิสตา (2554, หน้า 38-39) กล่าวว่า ประเทศไทยได้เดินทางเข้าสู่จุดเปลี่ยนด้านครอบครัวและครัวเรือนในห้วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับสากลและในระดับประเทศ ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1960 กระแสการตื่นตัวเกี่ยวกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเร็วเกินไป นำไปสู่กระบวนการวางแผนครอบครัว ซึ่งต่อมา ประเทศไทยได้เข้าร่วมขบวนการอย่างแข็งขัน ผลที่ตามมาคือ คนไทยมีลูกน้อยลง และครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลง ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นภายในช่วงเวลาอันสั้น ประหนึ่งว่าเป็นการปฏิวัติ จนประเทศไทยถูกยกให้เป็นกรณีตัวอย่างของความสำเร็จด้านการคุมกำเนิดในภูมิภาค และนี่คือจุดเปลี่ยนสำคัญของครอบครัวไทยฐานอันมั่นคงของจุดเปลี่ยนนี้ คือการเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการมีบุตร ซึ่งทำให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครอบครัวอย่างสำคัญ กล่าวคือ ไม่เพียงแต่คนไทยรุ่นใหม่จะมีลูกน้อยเท่านั้น แต่การเริ่มต้นครอบครัว หรือการแต่งงานก็ถูกชะลอออกไปมากขึ้น ขณะที่จำนวนหนึ่งเลือกที่จะไม่เข้าสู่การมีชีวิตคู่อย่างที่คนทั่วไปคาดหวัง และอีกหลายคนที่ได้ล้มรสของการอยู่ในครอบครัวแล้วกลับเลือกที่จะถอยห่างออกจากความสัมพันธ์กับคู่ที่ตัวเองสร้างขึ้น โดยถือเอาความเป็นอิสระและผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ทำให้แนวโน้มการหย่าร้างสูงขึ้น ในภาพรวมสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้หมายถึงยุคทองของการแต่งงานเริ่มถูกท้าทาย นี่เป็นจุดเปลี่ยนอันหนึ่งที่กำลังรุกเข้ามาแรงและชัดเจนขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นในครัวเรือน เช่นเดียวกับที่เกิดในมิติต่าง ๆ ของครอบครัว แต่ความรู้ของเรายังไม่ชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ครัวเรือนไทยเปลี่ยนอย่างไร เปลี่ยนจากการที่แต่เดิมส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนขยายไปสู่การที่ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเดี่ยว หรือว่าเดิมจริง ๆ ครัวเรือนส่วนใหญ่ในสังคมไทยเป็นครัวเรือนเดี่ยวอยู่แล้ว ต่อมาสัดส่วนค่อย ๆ ลดลงมาอยู่ในจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน บทความนี้เสนอสมมติฐานและใช้หลักฐานเชิงประวัติศาสตร์ เท่าที่มีอยู่บวกกับปัจจัยทางประชากร เพื่ออธิบายว่าปัจจัยด้านจำนวนบุตร (ขนาดครอบครัว) และระบบการจัดการที่อยู่หลังแต่งงานแบบมาตาลี (matrilocal residence) ที่มีมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งคู่แต่งงานใหม่จะอยู่กับครัวเรือนของพ่อแม่ฝ่ายหญิงชั่วคราวก่อน แล้วจึงแยกออกไปสร้างครัวเรือนของตนต่างหาก โดยให้ลูกเพียงคนเดียว (โดยมากคือลูกสาว) อยู่ในครัวเรือนกับพ่อแม่ของตนอย่างถาวร ทำให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ในสังคมไทยเป็นครัวเรือนเดี่ยวมากกว่าครัวเรือนขยาย จนกระทั่งเมื่อ 40 - 50 ปีมาแล้ว เมื่อคนไทยมีลูกน้อยลงอย่างแพร่หลาย แต่ระบบมาตาลียังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก สัดส่วนครัวเรือนเดี่ยวจึงเริ่มลดลง และอาจจะยังลดต่อไป トラบเท่าที่ระบบมาตาลียังได้รับการปฏิบัติอยู่ ปัจจุบันรูปแบบการอยู่อาศัยมีความหลากหลายมากขึ้น ในจำนวนนี้ที่มีนัยสำคัญทางนโยบายได้แก่ ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียงคนเดียว ครัวเรือนที่มีแต่ผู้สูงอายุอยู่กันตามลำพัง และครัวเรือนที่มีเฉพาะเด็กกับผู้สูงอายุอยู่ด้วยกัน “ครัวเรือนพิเศษ” เหล่านี้เริ่มมีจำนวนที่เห็นได้ชัดขึ้นในช่วงเวลาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา และอาจเป็นไปได้ที่ครัวเรือนประเภทนี้จะทวีจำนวนมากขึ้น ภายใต้สถานการณ์ที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกับที่เป็นอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน นั่นหมายความว่าจุดเปลี่ยนที่เริ่มขึ้นมาเมื่อไม่กี่สิบปีที่ผ่านมาจะขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่สภาพที่อาจจะแตกต่างออกไปในอนาคต แม้หลายอย่างในนั้นอาจจะยังเชื่อมโยงอยู่กับรูปแบบและความหมายเดิมที่มีมาแต่อดีต แต่หลายอย่างอาจจะไม่ใช่สิ่งที่คนไทย

คุ้นเคยกันนักทั้งในด้านรูปแบบและความหมาย ทั้งหมดนั้นคือธรรมชาติและนิยามแท้จริงของความเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สถาบันทางครอบครัว คือ สถาบันที่ชายหญิงอยู่กินกันเป็นครอบครัว และเป็นสถาบันที่จะยังให้สังคมดำรงอยู่ได้ตลอดไป เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศ การมีบุตร การอบรมเลี้ยงดู ตลอดถึงการสร้างระบบเครือญาติ แต่เดิมมานั้น ครอบครัวทำหน้าที่เป็นสถาบันเบ็ดเสร็จ กล่าวคือ กิจกรรมทั้งปวงของบุคคลมีศูนย์กลางอยู่ที่ครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การแพทย์ การสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ต่อมา การอยู่กินเป็นครอบครัวมีระเบียบปฏิบัติซึ่งตั้งขึ้นเป็นแบบแผน เป็นมาตรฐานในเรื่องการสืบพันธุ์ และการเลี้ยงดูบุตร ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านเฉพาะตัวและหน้าที่ของสังคมเป็นส่วนรวม และหน้าที่อันสำคัญยิ่งของครอบครัว คือ การสร้างคน การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้ ก็ต้องมีสมาชิกมาแทนที่สมาชิกเดิมที่คนที่จากไป การสร้างคนจึงเป็นสถาบันขึ้นมา เรียกว่า “สถาบันครอบครัว” ความแตกต่างกันในเรื่องของเรื่องวุฒิภาวะ เพศและวัย รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด นิสัยใจคอย่อมไม่มีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ หากสมาชิกทุกคนในครอบครัวรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนปฏิบัติอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถจะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข ซึ่งในสภาพสังคมปัจจุบัน สังคมและเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้ชายและผู้หญิงจึงล้วนมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว ก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนให้ผู้หญิงมีบทบาทที่ทัดเทียมกัน ดังนั้นสามีและภรรยาในยุคปัจจุบันจึงควรมีหน้าที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ให้เกียรติกันตามฐานะอย่างเหมาะสม ดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีผลงานวิจัยหลายเรื่องที่ทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ในระดับชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งสามารถนำมาเสนอเพื่อใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการวิจัย และเปรียบเทียบถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในแต่ละแห่ง ดังต่อไปนี้

อินจันทร์ กนตจारी (ศรีบุญ) (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนชาวยองชุมชนบ้านดอนปิน ตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาวยองบ้านดอนปินก่อนที่จะย้ายถิ่นฐานมาตั้งอยู่ ณ บ้านดอนปินนั้นมีบรรพบุรุษสืบทอดเชื้อสายมาจากเมืองสิบสองปันนาประเทศพม่าหรือเมียนมาร์ ชาวยองในอดีตอยู่กันอย่างเรียบง่ายมีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็กมีผู้นำที่ศิขรวบ้านให้ความเคารพนับถือ มีการดำรงชีพด้วยการทำไร่ทำนาและงานฝีมือในครัวเรือนมีฐานะพออยู่พอกิน ชาวยองได้นำเอารูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา การแต่งกาย และประเพณี พิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ นำมาประพฤติปฏิบัติต่อการดำเนินวิถีชีวิตของตนเองครอบครัวและชุมชน ขณะเดียวกันยังช่วยรักษาและสืบทอดอย่างยาวนาน ในปัจจุบันชาวยองได้มีการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนขนาดเล็กไปสู่สภาพชุมชนขนาดใหญ่ ผู้นำจะต้องมาจากคนที่มีฐานะ มีการศึกษาสูง มีการพัฒนาทำให้ชาวบ้านจากอาชีพการไร่ทำนาเปลี่ยนเป็นอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัททำให้ครอบครัวมีฐานะทางการเงินที่ดี ส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาในตัวเมืองมากขึ้นการรักษาสภาพจากเคยที่ต้องพึ่งหมอยาในชุมชน ปัจจุบันชาวยองนิยมใช้บริการโรงพยาบาลมากขึ้นเพราะความทันสมัยมีถนนหนทางคมนาคมที่ดีสะดวกสบายในการ

เดินทาง วัฒนธรรมของชาวยองมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการแต่งกายเดิมที่ใช้ผ้าที่ทอขึ้นเอง แต่ปัจจุบันหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป ภาษาของส่วนมากจะมีพูดคุยกันเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น ส่วนเด็กเยาวชนพูดภาษาไทยภาคกลางและภาษาพื้นเมือง สิ่งของที่จะใช้ในประเพณีการตานธรรม ปัจจุบันนิยมซื้อตามท้องตลาดเพื่อความรวดเร็ว พิธีเลี้ยงใจบ้านเมื่อก่อนช่วยกันทำอาหารแต่ปัจจุบันนิยมจ้างแม่ครัวมาทำอาหารแทน การเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยภายนอกและภายในที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวยอง

วราภรณ์ กันทะ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านตุงลอย หมู่ 4 ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ วิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านตุงลอย มีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีอาชีพเกษตรกรรมแบบยังชีพ ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงชีวิตครอบครัวอย่างพออยู่พอกินตามลักษณะของชาวบ้านในชุมชนชนบทที่ไม่มีความเจริญเข้ามาในชุมชน ดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการล่าสัตว์ หาของป่า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันกันด้วยระบบเครือญาติทางสายโลหิตและการแต่งงาน มีความเชื่อในเรื่องของอำนาจและภูตผีวิญญาณ นอกจากนี้วิถีชีวิตของชุมชนมีลักษณะเฉพาะตนและค่อนข้างโดดเดี่ยวจากสังคมภายนอกการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างมาก โดยมีผลมาจากปัจจัย 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การเพิ่มประชากร ความต้องการเป็นคนไทย ลักษณะทางเชื้อชาติ-วัฒนธรรมที่ใกล้ชิดกับคนไทย ความต้องการด้านวัตถุของชุมชน และด้านปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การพัฒนาของรัฐ การพัฒนาจากบุคคลและองค์กรอิสระ ส่วนกระบวนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตนั้น เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรมหรือเกิดการยอมรับการปฏิบัติเกี่ยวกับด้านการขัดเกลาทางสังคม การลอกเลียนแบบ การมีค่านิยมแบบใหม่ และการหิบบัณฑิตทางวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันของตน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง

อารีย์ พานทอง (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของปกากะญอ บ้านวัดจันทร์ หมู่ 3 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนและสภาพวิถีชีวิตชุมชนบ้านวัดจันทร์ดั้งเดิมเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าปกากะญอได้ตั้งบ้านวัดจันทร์ ประมาณก่อน 200 กว่าปี มีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็ก ชาวบ้านดำรงชีพอยู่ได้ด้วยเกษตรกรรมแบบยังชีพ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงชีวิตครอบครัวอย่างพออยู่พอกินตามแบบฉบับของชาวบ้านในชุมชนชนบทที่ไม่มีความเจริญ ประกอบกับการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติรอบชุมชน ด้วยการล่าสัตว์และหาของป่า สมาชิกในชุมชนชาวปกากะญอ บ้านวัดจันทร์ ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสโดยถือกันว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตมาก่อน ชาวบ้านมีระบบแลกเปลี่ยนแรงงาน ระบบการผลิตเป็นการผลิตแบบยังชีพและเลี้ยงครอบครัว มีความเอื้อเฟื้อแบ่งปันทรัพยากรที่หามาได้ ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราไม่มีความสำคัญนัก สภาพการคมนาคมมีความยากลำบาก ต่อมาชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปทุกด้าน คือ ด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม ด้านสถาบันทางสังคม ด้านครอบครัวและประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อทางศาสนาพุทธ วัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผี ประเพณี ไสยศาสตร์ วัฒนธรรมเกี่ยวกับ การกินการอยู่ พิธีการเกิด พิธีแต่งงานพิธีศพ วัฒนธรรม

เกี่ยวกับการแต่งกาย สภาวะเศรษฐกิจ ความทันสมัยรวดเร็วและสะดวกสบาย วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา และการเปลี่ยนแปลงด้านภาษา

การเปลี่ยนแปลงสภาพวิถีชีวิตของชุมชนปกากะญอบ้านวัดจันทร์ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนในด้านครอบครัวและประชากร ด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน บางกรณีกลับนำไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม แต่บางกรณีกลับนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน ปัญหาด้านการเสื่อมถอยทางศีลธรรม เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของปกากะญอ บ้านวัดจันทร์ หมู่ 3 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตนเองหรือในชุมชนตนเอง ได้แก่ การเพิ่มของประชากร ความต้องการทางวัตถุ ความเชื่อและวัฒนธรรม และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การพัฒนาของภาครัฐ เช่น สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน มีถนน น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น การพัฒนาของภาคเอกชน ด้านการศึกษา ความเจริญด้านสาธารณูปโภค และด้านเทคโนโลยี

จักรารัตน์ คล้ายโตนด (2550) ได้ศึกษาเรื่อง วิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นลายลักษณ์อักษร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ กับสภาพแวดล้อม วิธิตำเนินการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมของชนเผ่า ผลการศึกษาพบว่าวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ณ บ้านแม่ยางห้า ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่ามีวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งถิ่นฐาน ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคมและวัฒนธรรม การปกครอง ภาษา ศาสนาและความเชื่อ ประเพณี นิทานพื้นบ้าน ต่างก็มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งสิ้น เช่น การตั้งถิ่นฐานก็มีสาเหตุมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความหนาแน่นของถิ่นที่อยู่เดิม ระบบเศรษฐกิจก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี แต่วิถีในการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมบางอย่างก็ยังคงอยู่และยังไม่มีเปลี่ยนแปลงไปมากนัก โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน มีการตั้งกฎเกณฑ์ ข้อความต่าง ๆ หรือสร้างเป็นความเชื่อและประเพณีเพื่อให้ชาวบ้านอาศัยอยู่กับธรรมชาติสภาพแวดล้อมได้อย่างสมดุล ได้แก่ ข้อห้ามระหว่างคนกับธรรมชาติ ความเชื่อและประเพณีการทำมาหากิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรน้ำ ดิน และป่าไม้

เมธิพัชญ์ จงวโรทัย และ ปณฉัตร หมอยาต, ผศ. (2557) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวิถีชีวิต และศึกษาสังคมและวิถีชีวิตหลังการเปลี่ยนแปลงของชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผลของการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยลักษณะทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาบรี มีลักษณะเป็นชนเผ่าเร่ร่อน ไปตามแหล่งอาหาร มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย

คล้ายกับลักษณะของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ แต่ปัจจุบันลักษณะดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนไป โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชนมลาบริ คือ ความต้องการทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม และการชักชวนของศูนย์สงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดน่าน และ 2) สังคมและวิถีชีวิตหลังการเปลี่ยนแปลงของชาวมลาบริ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่ามีการลงหลักปักฐานอยู่กับที่ มีการประกอบอาชีพ และเริ่มมีการดำรงชีวิตตามแบบสังคมเมืองมากขึ้น

พิมุข ชาญธนะวัฒน์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ กรณีศึกษาชาวไทยใหญ่บ้านถ้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยได้พบว่าลักษณะของการปรับเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่หมู่บ้านถ้ำลอด เป็นการดำเนินไปโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ คือ จากการได้รับการเรียนรู้หรือการขัดเกลาทางสังคมแล้วนำมาปฏิบัติ การลอกเลียนแบบจากสื่อที่พบเห็นหรือจากบุคคลที่มาจากสังคมภายนอกที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์ด้วยการมีค่านิยมแบบใหม่ ได้แก่ ความนิยมด้านวัตถุ ความเชื่อที่ว่างงานในร่มมีเกียรติกว่างานกลางแจ้งที่ใช้แรงงานเกิดความยอมรับลักษณะของความเป็นสากล ชาวบ้านมีการหยิบยืมทางวัฒนธรรมจากสังคมภายนอก ซึ่งกระบวนการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ได้ช่วยทำให้ชาวไทยใหญ่หมู่บ้านถ้ำลอดมีวิถีชีวิตและพฤติกรรมแตกต่างไปจากอดีต

สุทัศน์ กันทะมา (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนประกอบของการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันแม้ว่าสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่าง ๆ ได้มีการเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอกที่มีอิทธิพลสูงและมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว แต่ชาวไทยใหญ่หมู่บ้านขุนยวม ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็ยังสามารถรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองไว้ได้ การคงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยใหญ่ ที่คงอยู่และสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนปัจจุบันนั้น เป็นกระบวนการของชาวไทยใหญ่ที่มีวิถีชีวิตทางสังคมภายใต้บริบทของชุมชน ที่ไม่ได้แยกระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิตกระบวนการ ช่วยให้บุคคลและชุมชนสามารถดำเนินชีวิตตนเองด้วยการปฏิบัติตามผู้รู้ โดยมีภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวัฒนธรรมประเพณีจากเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่ชาวไทยใหญ่สั่งสมกันมานับแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

รัตนาพร เศรษฐกุล (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การคงอยู่และการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท : กรณีศึกษาหมู่บ้านของตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ศึกษาการคงอยู่และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวยองในตำบลบวกค้าง โดยได้ผลพบว่า “ชาวยองตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในล้านนามากกว่า 200 ปี ลักษณะทางสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ คล้ายคลึงกับชาวยองของล้านนา เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่เด่นชัด คือ ภาษายอง ซึ่งมีสำเนียงที่แตกต่างจากภาษายองอย่างเห็นได้ชัด ชาวยองคงสภาพความเป็นเกษตรกรอาศัยอยู่ในสังคมชาวนามานาน โดยตลอดเวลาแฉกเช่นชาวยอง จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในประวัติศาสตร์ล้านนา คือ การรวมศูนย์อำนาจโดยรัฐบาลกรุงเทพและการเข้ามาของระบบทุนนิยมตะวันตก ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอย่างช้า ๆ สืบเนื่องมาจาก

ระบบการปกครองแบบใหม่ ระบบการศึกษาแบบใหม่ที่ควบคุมโดยรัฐบาล และโอกาสในทางเศรษฐกิจที่เข้าสู่ระบบการค้ามากขึ้น ทำให้ชาวยองรับเอาความทันสมัยและวัฒนธรรมของกรุงเทพฯ และตะวันตกมากขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มมีวิถีการดำรงชีวิตที่ผิดแผกแตกต่างไปจากรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ประกอบกับที่ตั้งอยู่ใกล้เมืองเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และปัญหาของการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวซึ่งไม่สามารถให้รายได้เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้ชาวยองพยายามที่จะปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวยองด้วย ในขณะที่สังคมและวัฒนธรรมของปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของยุคสมัย ก็ยังมีพลังของท้องถิ่นที่ยังสามารถชะลอความเร็วของการปรับเปลี่ยนดังกล่าว ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านและวัด ซึ่งยังทำหน้าที่ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีเดิมของท้องถิ่นเอาไว้ นอกจากนี้ความพยายามในการส่งเสริมอาชีพเกษตรประเภทอื่น ๆ นอกจากข้าว และอาชีพเสริมภายในท้องถิ่นก็มีส่วนทำให้ชาวยองอยู่ในหมู่บ้านของตนเองไม่ค่อยมีการย้ายถิ่น การที่ชาวยองจะถูกดูถูกโดยวัฒนธรรมที่ข้างลง อย่างไรก็ตามหากชาวยองหนุ่มสาวไม่ได้หันมาสนใจที่จะอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรมของตนไว้ ก็คงยากที่จะเก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไว้ได้”

ชาญชัย จีวรรัตนกิจ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย” ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมเป็นหลัก พบว่า จากสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองชาวลัวะบ้านก๊ะในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยหรือเกิดจากการกลืนกลายทาง วัฒนธรรมของชาวลัวะล้านนาไทย (Acculturation) อันเป็นผลมาจากการติดต่อระหว่างกันของสังคมทั้งสองที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมาในแบบแผนวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย การผสมผสานวัฒนธรรมอย่างเป็นกระบวนการทำให้การเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ต่างกันด้วยอันเป็นกระบวนการแบบยูกิวี (Two – way process) กล่าวคือ การยอมรับวัฒนธรรมนั้นชนกลุ่มน้อยจะเป็นฝ่ายรับจากกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งบางครั้งชนกลุ่มน้อยอาจจะเป็นฝ่ายให้ก็ได้แต่ละสังคม

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางด้านวัฒนธรรมของชาวลัวะบ้านเมืองก๊ะมี 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การที่ได้เห็นตัวอย่าง หรือการเลียนแบบ
2. การที่ชาวลัวะเมืองก๊ะได้เข้าไปติดต่อกับคนในหมู่บ้านใกล้เคียงได้เห็นวิถีการวัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้ เกิดความสนใจและนำมาใช้ปฏิบัติตนบ้าง
3. การที่ได้เห็นตัวอย่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ แล้วจึงนำเอาสิ่งที่ได้เห็นมาปรับปรุงวิธีการประกอบปรับตัวของตนให้ดีขึ้น

ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชนบ้านเมืองก๊ะ โดยการปรับตัวให้เข้ากับวิถีการดำรงชีวิตแบบวัฒนธรรมล้านนาไทยมากขึ้น”

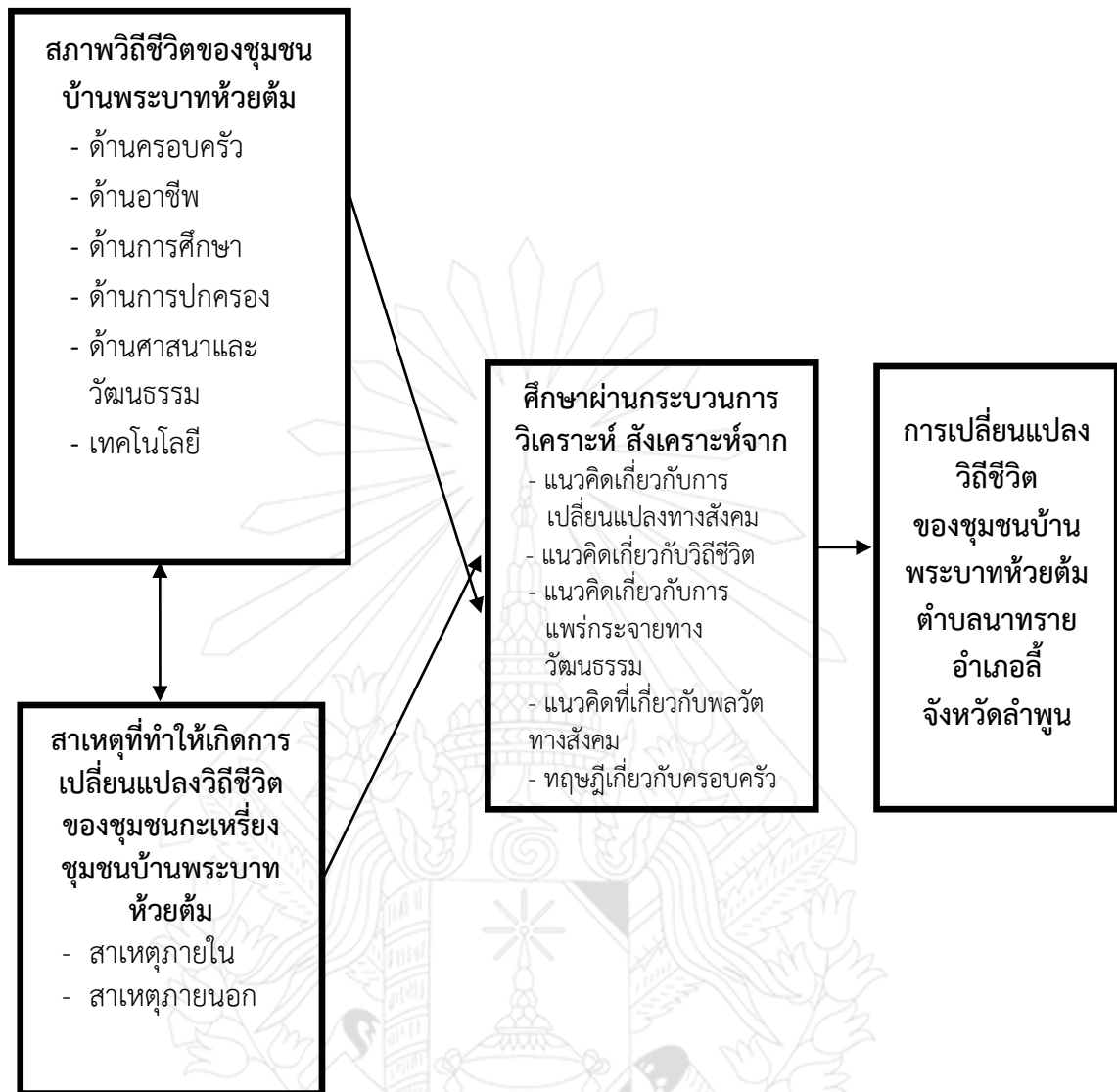
สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และสุวรรณ บัวบาน (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนสองแห่งในจังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษาหมู่บ้านอัมพวัน และหมู่บ้านคำแก่คุณ ทำให้ทราบถึงแนวทางการศึกษาและลักษณะการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านทั้งสองที่ผ่านมาในอดีต (2512 - 2513) กับปัจจุบัน (2526) ว่าแตกต่างกันอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า

การเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ และระบบการพักผ่อนหย่อนใจมีมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในระบบเครือญาติ ระบบความเชื่อและระบบกลุ่มทางสังคมทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพบว่าปัจจัยภายนอก เช่น สาธารณูปโภค การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม สื่อสารมวลชน มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าปัจจัยภายใน เช่น สาเหตุหรืออิทธิพลของบุคคล หน่วยงาน ระบบ สถาบัน หรือกลุ่มต่าง ๆ ทราบถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยของวัตถุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ การเชื่อฟังผู้อาวุโส การเปลี่ยนไปด้านจิตใจ สังคมวัฒนธรรมบางประการของชุมชนบ้านคำแก่นคูณ

กิตติกุล ศิริเมืองมูล และ เชาวลิต สัยเจริญ (2558) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อกับการจัดระเบียบที่ว่างของเรือนกะเหรี่ยงในบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะเรือนพื้นถิ่นชาวกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ศึกษาความเชื่อที่มีผลต่อรูปแบบการจัดระเบียบที่ว่างในระดับหมู่บ้านและเรือนตลอดจนสามารถอธิบายถึงการปรับเปลี่ยนความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบการจัดระเบียบที่ว่างของเรือนพื้นถิ่นชาวกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ผลการวิจัยพบว่าเรือนกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น โดยสะท้อนออกมาสู่รูปทรง ขนาด สัดส่วน พื้นที่ใช้สอยและวัสดุที่ใช้ก่อนสร้าง สิ่งเหล่านี้ แฝงด้วยความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ส่วนความเชื่อที่มีผลต่อรูปแบบการจัดระเบียบที่ว่างในระดับหมู่บ้านคือ ครอบงำชะงักงันพัฒนาผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้ชาวกะเหรี่ยงจนพวกเขาเหล่านี้เลื่อมใสศรัทธาจนอพยพติดตามมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนด้วย การมีใจบ้านภายในหมู่บ้านเพื่อเป็นที่ประทับของผีเจ้าที่เจ้าทาง ปกป้องชาวบ้านให้อยู่รอดปลอดภัย รวมถึงความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีความสำคัญกับพื้นที่หมู่บ้านคือ การสืบชะตาขุนห้วย การทำบุญป่า การเลี้ยงผีไร่-ผืนนา ส่วนในระดับเรือนยังคงเหลือความเชื่อแบบดั้งเดิมอยู่คือ การทำบุญเตาไฟ การลงเสาเอกบริเวณเกือบกึ่งกลางเรือน ความเชื่อที่มาจากพุทธศาสนาจะเห็นเด่นชัดทุกเรือนคือ การมีหิ้งพระภายในเรือน การหันหน้าเรือนไปทางวัด การหันหัวนอนไปทางทิศตะวันออก นอกจากนั้นกระแสความทันสมัยที่เข้ามาในหมู่บ้านเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเชื่อกับรูปแบบตัวเรือน พื้นที่ใช้สอยภายในเรือนเกิดการเปลี่ยนแปลง

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม อันประกอบด้วยปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ของชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารบทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (สุพิทวง ธรรมพินธา) แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต (จิตวิวัฒน์ สืบเสนาะ) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม (มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกดิรัมย์) แนวคิดที่เกี่ยวกับพลวัตทางสังคม (อารอพัท เจ๊ะมิง) ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว (วันเพ็ญ บุญประกอบ) ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบประเด็นที่ต้องการศึกษาและได้นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบความเป็นมาของวิถีชีวิต ตลอดจนถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของ ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ซึ่งพิจารณาจากปรากฏการณ์ทางสังคม จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง มีวิธีดำเนินการวิจัยตามประเด็นดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 การดำเนินการวิจัย
- 3.3 วิธีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Design) โดยการวิจัยปรากฏการณ์ (Phenomenology) เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยการสืบค้นแก่นสาระและความหมายของพฤติกรรม และความสัมพันธ์ ในปรากฏการณ์ ผ่านการบอกเล่าและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย อันประกอบด้วยพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับปรากฏการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนภาพของปรากฏการณ์ได้อย่างแท้จริงและชัดเจน (Merriam and et al., 2002, 2009, McMillan, 2004, Neuman, 2006)

3.2 การดำเนินการวิจัย

3.2.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคล ได้แก่ นักพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ผู้ให้ข้อมูลคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย คัดเลือกผู้ที่อาศัยในพื้นที่เป็น

เวลาไม่ต่ำกว่า 30 ปี ทั้งนี้ประชากรดังกล่าวอาจเป็นผู้มีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันจะนำมาสู่ข้อสรุปของการวิจัยในครั้งนี้

การเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกจากผู้ที่มียุคความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน

3.2.3 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยตามแหล่งของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พื้นที่ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

3.3 วิธีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – dept Interview) เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ระดับบุคคล ได้แก่ นักพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structure Interview หรือ SSI) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ขณะที่ศึกษาวิจัยอยู่นั้น ผู้วิจัยได้ยอมรับประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับแนวทางสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (ชาย โพธิ์สิตา, 2547)

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และลักษณะเครื่องมือ ดังนี้

3.3.2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ และใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทาง มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประเด็น และสร้างข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 1 ชุด

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งสอดคล้องกับวิธีการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อนึ่ง ในขณะที่ศึกษา ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลมาปรับแนวทางสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.3.2.2 ลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือ แนวทางการสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะและเนื้อหา ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์
2. สภาพวิถีชีวิตของชุมชน ครอบคลุมประเด็นสภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านศาสนาและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี
3. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งเกิดจากสาเหตุภายใน และสาเหตุภายนอก

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน และศึกษาจากบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

3.4.2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.4.2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก และการบันทึกเสียง

3.4.2.3 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบ และยืนยันข้อมูลต่อเนื่องตลอดการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการเที่ยงตรง (Credibility) กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ด้วยวิธีการและขั้นตอนดังนี้ คือ

3.5.1.1 การตรวจสอบข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยตรวจสอบและยืนยันข้อมูลระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) (McMillan and Wergin, 2002, Patton, 1990, Denzin, 1970) การยกคำพูดโดยตรง (Direct Quote/Verbatim) และการยืนยันผลจากแหล่งข้อมูล (Participant Feedback/Member Check) (Maxwell, 1992, 1996) ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

1) ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นบางส่วน เกี่ยวกับเรื่องราวหรือคดีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้ระหว่างการสัมภาษณ์กับข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ รวมถึงการสังเกตท่าทางและสีหน้าของผู้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อมูลด้วยความจริงใจหรือด้วยความรู้สึกริษยาของผู้นำชุมชนหรือไม่ หากพบว่าข้อมูลที่ได้มีประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ หรือมีเหตุให้สงสัยว่าไม่ได้มาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยก็จะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว

2) ระหว่างการสัมภาษณ์พระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน 2 ครั้ง โดยระหว่างพักหลังการสัมภาษณ์ครั้งแรก ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อหาประเด็นที่ขาดหาย และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งที่สอง รวมทั้งทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้ โดยการอ่านทบทวนบันทึกสนามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งแรกให้ฟัง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลาและนำผลการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น กลับไปให้เจ้าของข้อมูลแต่ละคนตรวจสอบ และยืนยันว่ามีความถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ โดยวิธีการอ่านทบทวนผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ฟังและการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล อันเป็นการยืนยันผลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของข้อมูลมาว่ามาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูลหรือไม่ เพียงใด และทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ตกหล่นอีกคนละ 1 ครั้ง อันเป็นการตรวจสอบโดยใช้เทคนิคสามเส้า โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกัน ตามแนวทางการสัมภาษณ์และข้อคำถามเดียวกันแต่ต่างเวลากัน (Time Triangulation)

3) การสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้ โดยใช้การตรวจสอบและยืนยันกับข้อมูลที่ได้จากต่างแหล่งข้อมูล (Triangulation of Sources) ทั้งจากแหล่งกลุ่มพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้านโดยใช้วิธีการเดียวกันคือการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอื่นก่อนหน้านั้น มาทำการตรวจสอบและยืนยันกับข้อมูลที่ได้รับระหว่างสัมภาษณ์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกันของข้อมูล โดยทำการตรวจสอบ

และยืนยันซ้ำไปมาหลายครั้ง เพื่อให้มีความมั่นใจว่าข้อมูลมีความเที่ยงตรงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

4) หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลในแต่ละวันและรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปข้อมูลสัมภาษณ์แต่ละคน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ มาทำการวิเคราะห์เบื้องต้นโดยตรวจสอบความละเอียดถูกต้อง และความครบถ้วนในประเด็นที่ต้องการศึกษา หากพบว่ามีประเด็นใดที่ยังตกหล่น และต้องการเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บรวบรวมเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.5.1.2 การตรวจสอบข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม นำข้อสรุปที่ค้นพบตรวจสอบความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง (Pattern Matching) โดยการนำแบบแผนที่ค้นพบดังกล่าวไปตรวจสอบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีว่า แบบแผนที่ค้นพบมีความสอดคล้องกับข้อมูลจริง ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ (Maxwell, 1992) และผู้วิจัยยังได้ยกคำพูดโดยตรงของผู้ให้ข้อมูลบางคนในประเด็นที่สำคัญมาประกอบในรายงานผลการวิจัยอีกด้วย

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern) จนได้ข้อสรุป มีวิธีการและขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม ระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย เพื่อให้การเก็บรวบรวมได้ข้อมูลตรงกับประเด็นคำถามการวิจัย และเพื่อวางแผนงานเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป โดยยึดตามแนวคิดของ Bogdan and Biklen (2003) and McMillan and Schumacher (1997) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

1) ได้จำกัดขอบเขตการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงกับประเด็นคำถามและประเภทการวิจัย โดยได้ยึดเอาตนเองอยู่เสมอและทุกครั้งที่ทำการสัมภาษณ์ ให้สัมภาษณ์เจาะจงตรงกับประเด็นคำถามการวิจัยที่ต้องการสืบค้นหาคำตอบ และตรงกับรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

2) ผู้วิจัยได้ใช้ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ที่ผ่านมาสำหรับเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไป หากพบว่ามีประเด็นใดที่ยังตกหล่นและต้องการเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บรวบรวมเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3) ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับใช้เป็นฐานคิดในการตีความหมายข้อมูลที่ได้ระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม พร้อมกับสร้างสมมติฐานชั่วคราวขึ้น (Working Hypothesis) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งถัดไป

3.5.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม หลังเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดตามแนวคิดของ Mcmillan and Schumacher (1997) และ Strauss and Corbin (1998) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ทำการจัดเตรียมข้อมูล (Data Preparation) โดยการเตรียมและตรวจสอบบันทึกข้อมูลภาคสนาม และข้อมูลสัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดจากเทปบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน รวมทั้งข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้

2) ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกแยกแยะข้อมูล (Data Identification) โดยอ่านข้อมูลของแต่ละคนที่ถูกจัดเตรียมไว้หลายรอบ เพื่อจับใจความที่อยู่ในข้อมูลว่าเกี่ยวข้องกับหัวข้อคำถามการวิจัยได้บ้าง จากนั้นจึงทำการแยกแยะข้อมูล โดยการแบ่งแยกข้อมูลออกส่วนย่อยตามหน่วยความหมาย (Meaning Unit) จนได้หน่วยของข้อมูลที่มีความหมายหรือหน่วยวิเคราะห์ (Analysis Unit) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ จากนั้นทำการพิจารณาความเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องกันตามความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของหน่วยวิเคราะห์ที่ได้ และสร้างเป็นหัวข้อสรุปแนวคิดในข้อมูล (Conceptual Topics or Subcategories) พร้อมกับรหัส (Data Coding) เพื่อใช้แทนหัวข้อสรุปแนวคิดดังกล่าว

3) ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Categorizing) โดยการนำสรุปแนวคิดที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกคน มาทำการเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องกันตามความหมาย ผ่านทางรหัสที่กำหนดไว้ และสร้างเป็นกลุ่มของหัวข้อสรุปแนวคิด (Conceptual Categories) ที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน

4) ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern Forming) โดยการหาความเชื่อมโยงของความหมายระหว่างกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern) ของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทำการสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ โดยการหาความเชื่อมโยงระหว่างกันของกลุ่มของข้อมูลในแต่ละประเด็น เพื่อสร้างข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและยืนยันข้อสรุปที่ค้นพบดังกล่าว โดยการนำข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ที่ค้นพบไปตรวจสอบและยืนยันกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ว่ามีความสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลจริง หรือไม่ เพียงใดซึ่งมีตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลในบางประเด็น

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) ซึ่งเป็นการบรรยาย อธิบายข้อเท็จจริง ตลอดจนได้นำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และเพื่อให้มีความกระชับและชัดเจนในการนำเสนอ ผู้วิจัยอาจมีการใช้ตาราง ภาพ และแผนภูมิประกอบในการบรรยาย และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

บทที่ 4 บริบทพื้นที่

เพื่อให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอสภาพพื้นที่ที่ศึกษาหรือบริบทชุมชนของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 4.1 ประวัติความเป็นมาของกะเหรี่ยง
- 4.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม
- 4.3 ด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม

4.1 ประวัติความเป็นมาของกะเหรี่ยง

พอล ลูวิส และอีเลน ลูวิส (2528, หน้า 69) ได้กล่าวว่า กะเหรี่ยง หรือปกากะญอ เป็นชาวเขาที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มชาวเขาในประเทศไทย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นคนกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ประเทศไทยมานานหลายร้อยปี ดังปรากฏในตำนานหลาย ๆ เรื่องที่กล่าวถึงชนพื้นเมืองดั้งเดิม ทั้งลัวะและยางหรือกะเหรี่ยงในภาคเหนือ ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนที่รักความสงบ ผูกพันกับธรรมชาติและไม่ชอบการต่อสู้หรือความรุนแรง ในอดีตชาวกะเหรี่ยงจึงมักหลีกเลี่ยงที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับคนภายนอกชุมชนของตนและมักตั้งหมู่บ้านอยู่ห่างไกลชุมชนอื่น

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ (2518, หน้า 10) ได้กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงพูดภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาษากะเหรี่ยงที่ใช้มากในประเทศไทย คือ ภาษากะเหรี่ยงโปว์ และภาษากะเหรี่ยงสะกอซึ่งแม้จะเป็นกะเหรี่ยงเหมือนกันแต่ไม่สามารถเข้าใจกันได้ทั้งหมด เพราะทั้งสองภาษามีความแตกต่างกันในเรื่องระบบเสียงและคำศัพท์ค่อนข้างมาก นักภาษาศาสตร์จึงจัดเป็นคนละภาษา ชาวกะเหรี่ยงแบ่งตามภาษาที่พูดเป็นสี่กลุ่มใหญ่ คือ 1. กะเหรี่ยงโปว์ 2. กะเหรี่ยงสะกอ 3. กะเหรี่ยงบเว เรียกตัวเองว่าคยา หรือ ยางแดง 4. กะเหรี่ยงพะโอ หรือตองสู่

สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2547, หน้า 48) ได้กล่าวว่า ในเมืองไทยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโปว์ ในภาคกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดราชบุรีและเพชรบุรี มีชาวกะเหรี่ยงทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกับคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยชาวบ้านเรียกชาวกะเหรี่ยงโปว์ว่า กะเหรี่ยง แต่เรียกชาวกะเหรี่ยงสะกอว่า กะหร่าง ชาวกะเหรี่ยงยังถูกเรียกขานตามที่ตั้งถิ่นฐาน เช่น ชาวกะเหรี่ยง ในจังหวัดราชบุรีถูกเรียกว่า “ยางน้ำ” เนื่องจากตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา มักอยู่เป็นชุมชนหมู่บ้านที่มีประชากรประมาณ 300-500 คน มีจำนวนทั้งหมด 27 หมู่บ้าน ยังเป็นชุมชนที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่มาก หมู่บ้านเหล่านี้พูดภาษากะเหรี่ยง อย่างเดียวถึง 22 หมู่บ้าน ส่วนที่พูดได้สองภาษา คือ ไทยและกะเหรี่ยงมีเพียง 5 หมู่บ้าน

ฉลอง สุนทรวาณิชย์ (2550, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงที่อพยพมาในตอนหลังได้ขอซื้อดินน้ำจากเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ส่งส่วยบรรณาการต่าง ๆ ให้เจ้านาย หรือแม่แต่จ่ายค่าเช่าที่ดินให้กับลัวะ ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว ในภาคกลางของประเทศไทยมีหลักฐานว่ากะเหรี่ยงอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากตั้งแต่สมัยพระเจ้าอลองพญา เนื่องจากปัญหาสงครามและความขัดแย้งระหว่างพม่ากับมอญ เมื่อมอญเป็นฝ่ายพ่ายแพ้กะเหรี่ยงได้ให้ที่หลบภัยและช่วยเหลือมอญ ทำให้เกรงว่าพม่าจะเข้ามาปราบปรามกะเหรี่ยงด้วย จึงอพยพตามมอญลี้ภัยมาอยู่ในไทย จากสมุตราชบุรีซึ่งเป็นรายงานของมณฑลราชบุรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่มากมายและได้กล่าวถึงชาวกะเหรี่ยง ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าได้มีการตั้งหลักแหล่งแน่นอนภายใต้การปกครองของสยามมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ในเมืองราชบุรี กาญจนบุรี และเพชรบุรี พวกนี้มาจากเมืองเมกะวะ แขวงเมืองมะละแหม่งทางใต้ของพม่า ได้อพยพเข้ามาครั้งแรกประมาณ 100 คน มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ห้วยของกะเลีย เรียกว่า บ้านทุ่งพ่อง ต่อมาก็มีการอพยพเพิ่มเติมเรื่อยมา เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็ขอเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม จึงได้ตั้งผู้ปกครองเป็นลำดับโดยได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดเงินปีเช่นเดียวกับข้าราชการท้องถิ่นอื่น ๆ ผู้นำชาวกะเหรี่ยงได้รับแต่งตั้งเป็นพระยาศรีสุวรรณคีรี เจ้าเมืองสังขละบุรีต้องลงไปถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่กาญจนบุรี 3 ปีครั้ง โดยจะนำเอาผ้าทอสีชาวสีแดงที่ชาวกะเหรี่ยงทอเอง 20 ผืน แต่ผ้านี้กลับเรียกว่า ผ้าเสมียนลวะว่า ต้นดอกไม้เงิน 2 ต้น เครื่องยาสมุนไพรและของป่าเป็นเครื่องบรรณาการไปถวายที่กรุงเทพฯ

Ronald Renard, Ibid (หน้า 133-140) ได้กล่าวว่า นอกจากการอพยพโยกย้ายดังกล่าวแล้วชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารหลังจากอังกฤษยึดครองพม่าได้แล้ว เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงเหล่านั้นไม่ยอมอ่อนน้อมต่ออังกฤษจึงถูกปราบปรามต้องหลบหนีเข้ามาอยู่ในไทย โดยกลุ่มหนึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ทางใต้ มีชุมชนกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ อีกกลุ่มหนึ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันตกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนและลำปางชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคเหนือนี้มีความสัมพันธ์กับเจ้านายผู้ปกครองเมืองต่าง ๆ เป็นอันดี เจ้านายมักจะใช้ชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาและป่าลึกในการดูแลป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตะวันตกของเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และแม่สะเรียง ความสัมพันธ์ของเจ้านายและชาวกะเหรี่ยงนั้นอยู่ภายใต้ระบบไพร่ โดยชาวกะเหรี่ยงต้องส่วยของป่าต้องเสียภาษี ถูกเกณฑ์แรงงานและเสบียงอาหารในกรณีที่เจ้านายเดินทางไปในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้การขยายตัวของการทำป่าไม้ในภาคเหนือทำให้มีการว่าจ้างชาวกะเหรี่ยงมาดูแลช้าง ที่ใช้ทำป่าไม้มากขึ้น

จุฑพร ประชาเดชสุวรรณ (2550) กะเหรี่ยงแดงในแม่ฮ่องสอนและลำพูน เจ้าโกศลช่วยจ่ายภาษีแทนชาวกะเหรี่ยงแลกเปลี่ยนกับแรงงานในการทำป่าไม้ อาจจะทำเปล่า ๆ หรือจ่ายค่าแรงต่ำ เจ้าโกศลทำหน้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์ชาวกะเหรี่ยงภายใต้ระบบศักดินา คือ เป็นตัวแทนหรือเป็นปากเสียงให้กับชาวกะเหรี่ยงในเรื่องที่เกี่ยวกับทางราชการ การเมืองและกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้เก็บภาษี 4 บาทให้กับรัฐบาลกลาง ซึ่งในกรณีนี้เจ้าโกศลได้ช่วยต่อรองกับรัฐบาลเพื่อลดภาษีให้กับชาวกะเหรี่ยงที่ยากจนและไม่มีเงินเสียภาษี ชาวกะเหรี่ยงจึงเสียภาษีเพียง 2 บาท เจ้าโกศลเป็นที่เคารพนับถือของชาวกะเหรี่ยงมากจนสามารถชักชวนให้ชาวกะเหรี่ยงไปอยู่ที่ห้วยหละมาช่วยบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระยืนที่ลำพูนได้

ปัจจุบันนี้มีชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยประมาณ 353,347 คน อยู่กระจัดกระจายตามภาคต่าง ๆ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ลำพูน กาญจนบุรี เชียงราย แพร่ อุทัยธานี สุพรรณบุรี สุโขทัย ราชบุรี ลำปาง เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีทั้งชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งรกรากเป็นชุมชนมานานตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ กับชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยตามรอยตะเข็บชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาใหม่มักจะไม่มีการตั้งถิ่นฐานจึงต้องกระจายตัวออกไปรับจ้างทำงานในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ทำให้จำนวนประชากรชาวกะเหรี่ยง จริง ๆ ในปัจจุบันนี้ไม่ชัดเจน

4.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม

ชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม เดิมเรียกว่า บ้านห้วยข้าวต้ม ยังไม่ได้เป็นหมู่บ้าน เป็นอาศรมอารามที่ตั้งอยู่กลางป่าขึ้นตรงกับบ้านนาเลียง หมู่ 1 ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน โดยมีหลวงปู่ครูบาวงศ์จำพรรษาอยู่ที่นี่ ก่อนที่ท่านจะได้มาจำพรรษาอยู่ที่นี่ ท่านก็เคยได้เดินทางจาริก-ธุดงค์ไปตามหมู่บ้านชาวเขาต่าง ๆ แถว จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน ทำให้เป็นที่รู้จักของชาวเขาและเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาเป็นจำนวนมาก

ครูบาชัยยะวงศาได้มาจำพรรษาที่วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม เมื่อมีอายุ 33 ปี ระยะเวลาที่มาอยู่บรรดากะเหรี่ยงได้ติดตามท่านมาไม่มากนัก จนกระทั่งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2514 มีพวกกะเหรี่ยง (ชาวเขาเผ่าปาเกอะญอ) อยู่ตำบลแม่ต๋นใต้ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก อพยพมาหลายหมู่บ้าน นับดูประมาณ 600 หลังคาเรือน 3,000 กว่าคน ทุกคนกินอาหารมังสวิรัต ตามหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศา ซึ่งได้ชี้ให้เห็นโทษการกินเนื้อสัตว์ หันมากินข้าวจิ้มพริกกับเกลือและผักต้มแทน แต่เดิมชาวเขาเหล่านี้ไม่เคยเห็นพระสงฆ์ ต่างกลัวกันมากเมื่อเห็นครูบาชัยยะวงศาเดินมา ต่างรีบอุ้มลูกจูงหลานหนีเข้าบ้าน พวกผู้ชายที่ใจกล้าก็เข้ามาพูดคุยกับท่าน มาซักถาม บ้างก็เอามือลูบหัวท่านเล่น แล้วเรียกท่านว่า “เสี่ยว” เพราะไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ จึงไม่รู้จักพระสงฆ์ ต่อมาครูบาชัยยะวงศา ได้ใช้กุศโลบายค่อย ๆ ทะล่อมสอนชาวเขาเหล่านี้ให้เลิกยึดถือประเพณีบูชาผีสังนางไม้ ให้หันมาเลื่อมใสในข้อธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า โดยปูพื้นและวางหลักเกณฑ์ในการยึดถือพระพุทธศาสนาให้ถึงแก่นและกระพี้ ให้เลิกการเบียดเบียนรังแกสัตว์ เพียงเพื่อสนองความสุขของตัวเอง ชาวเขาถามครูบาชัยยะวงศาว่า โกงหัวและห่มผ้าเหลืองทำไม ท่านได้เมตตาอธิบายให้ฟังว่า ท่านเป็นพระสาวกของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า ประพฤติพรหมจรรย์มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องชักฟอกชำระจิตใจ ไม่เบียดเบียนผู้ใด จึงต้องนุ่งห่มผ้าอ้อมผาด ปฏิบัติตัวอยู่ในพระธรรมวินัยที่พระบรมศาสดา กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ชาวเขาได้ฟังคำสั่งสอนของครูบาชัยยะวงศา ต่างพากันนำเอาอาหารที่ประกอบไปด้วยเนื้อสัตว์มาถวาย ครูบาก็หยิบเฉพาะผักฉ้น โดยไม่หยิบเนื้อสัตว์เลย ชาวเขาสงสัยจึงถาม ท่านครูบาชัยยะวงศาจึงถือโอกาสสั่งสอนให้ชาวเขาสำนึกในกฎแห่งกรรม สำนึกในความมีเมตตาต่อสัตว์โลกว่า “ทุกคนย่อมรักตัวกลัวตาย สัตว์ที่เราล่ามาทำอาหาร ก็มีความกลัวตาย ถ้าเราไม่กินเนื้อสัตว์ ก็จะไม่มีการฆ่า ไม่มีการเบียดเบียนให้เป็นกรรมติดตัวไป ที่เกิดมาเป็นชาวเขา ต้องพบกับความลำบากก็เนื่องจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้แหละ จงอย่าสร้างกรรมเพิ่มด้วยการกินเนื้อเขาอีกเลย”

ชาวเขาฟังแล้วก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแรงกล้า ตั้งใจมั่นเลิกกินเนื้อสัตว์แต่นั้นมา หันมากินอาหารมังสวิรัตแทน โดยหาผัก หาหญ้า หัวเผือก หัวมัน พริกกับเกลือแทนเนื้อสัตว์ จนเป็นที่

โจษขานกันทั่วไป ถึงความสามารถของครุบาชัยยะวงศาในการขัดเกลาจิตใจชาวเขาเหล่านี้ ซึ่งแต่เดิมชอบประพฤติตัวเกเร ชอบกินเหล้าอาละวาด สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติอย่างมาก ดังนั้นนับวันจะมีประชาชนพลเมืองชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ต่างก็ทยอยกันมารักษาстил ฟังเทศน์ ถวายสังฆทานกับครุบาชัยยะวงศาทุกวันพระ ตั้งแต่เช้าถึงค่ำ ส่วนใหญ่ในวันธรรมดาชาวปาเกอะญอจะมานั่งฟังพระสวดมนต์ทำวัตรเย็น และกราบไหว้บูชาพระธาตุเจดีย์และนั่งภาวนา ก่อนกลับไปทำภารกิจที่บ้าน แม้ว่าชาวเขาเหล่านี้จะฟังเทศน์กันไม่เข้าใจเพราะครุบาใช้ภาษาล้านนา แต่เขาก็ตั้งใจฟังกันเพื่อสร้างบุญสร้างกุศลจะได้ไม่เกิดเป็นชาวเขาอีก ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการร่วมใจกับครุบาชัยยะวงศาสร้างโรงเรียนให้เด็กเล็ก ๆ เรียนตามหมู่บ้าน สร้างบ่อน้ำโดยครุบาชัยยะวงศาจะเข้ามานอนสมานบัติ เล็งในพื้นที่ที่มีตาน้ำ จึงคอยลงมือขุด โดยท่านจะเป็นผู้นำในการขุดบ่อด้วยมือเปล่า ๆ ของท่านเองทุกครั้งเสมอ และสร้างถนนหนทางจากหมู่บ้านเข้าสู่ตัวเมืองและจังหวัด สร้างโรงพยาบาลสำหรับหมู่บ้าน

ก่อนที่ชาวเขาจะมาอยู่ชุมชนพระบาทห้วยต้ม หลวงปู่เคยไปโปรดเมตตาสงเคราะห์เป็นครั้งคราว สาเหตุที่โยกย้ายกันมาเนื่องจากการไปมาติดต่อลำบาก การอพยพมาอยู่ในระยะแรกมีความลำบากมาก เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหินศิลาแลงและแห้งแล้ง อีกประการหนึ่ง ชาวปาเกอะญอส่วนใหญ่เคยสู้บ่ผืน กินเนื้อสัตว์มาก่อน ผู้ที่จะมาอยู่ หลวงปู่ท่านให้ตั้งสัจว่าต้องเลิกสู้บ่ผืน เลิกกินเนื้อสัตว์ทุกคน เพราะสถานที่แห่งนี้ตามตำนานในอดีตพระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาโปรด พระพุทธองค์ไม่ทรงเสวยเนื้อสัตว์และทรงโปรดประทับรอยพระพุทธบาทไว้ด้วย จึงถือเป็นประเพณีปฏิบัติตั้งแต่นั้นสืบมา ชาวปาเกอะญอชุมชนพระบาทห้วยต้ม จึงถือศีลกินเจ ไม่บริโภคเนื้อสัตว์กันทั้งหมู่บ้าน ผู้ที่ไม่เชื่อฟังมักอยู่อย่างไม่เป็นสุขมีเรื่องทุกข์ร้อนใจและเจ็บป่วยอยู่เสมอ ดังนั้น สถานที่บางแห่งเช่นบริเวณวัดพระพุทธบาทห้วยต้มหรือองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย นักท่องเที่ยวที่เข้าไปจะต้องปฏิบัติตามประเพณีของชนเผ่าปาเกอะญอชุมชนพระบาทห้วยต้ม คือ งดการนำอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์และสุรา เครื่องดื่มของมึนเมาเข้าไปในบริเวณวัดและเขตปริณทณขององค์พระธาตุ

ในเวลาต่อมาปี 2513 ก็ได้มีชาวเขาเผ่าปาเกอะญอ จากตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ได้พากันอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ใกล้อารามห้วยต้ม เป็นจำนวน 13 ครอบครัว 65 คน การที่อพยพมาในครั้งนี้ทุกคนมีความตั้งใจอยากจะทำบุญใกล้หลวงปู่ครูบาวงศ์ เพื่อจะได้ทำบุญถือศีลปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่หลัง จากนั้นเป็นต้นมา ก็ได้มีชาวเขาอพยพเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ส่วนมากมาจากจังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี 2518 ชุมชนพระบาทห้วยต้มก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ ตามพระราชบัญญัติปี 2457 โดยมี นายบือวา ผ่องพรรณเจริญ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้าน ปี 2523 ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านดีเด่น และได้รับพระราชทานแหวนทองคำ

ปี 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวเขา ทรงมีพระราชดำริว่า “หมู่บ้านแห่งนี้ประสบปัญหาขาดแคลนที่ทำกิน มีข้าวไม่พอบริโภคทุกปี ชาวบ้านเป็นโรคขาดอาหารโดยเฉพาะเด็กเล็กและชาวเขาเผ่าปาเกอะญอได้อพยพมาอยู่รวมกันเช่นนี้ เป็นผลดีในการลดการหักล้างทำลายป่า ลดพื้นที่ปลูกฝิ่นทางอ้อมจะได้ไม่ไปรบกวนปลูกฝิ่น ให้ชาวเขาอื่นอีกด้วย” ทรงโปรดเกล้าให้รับชุมชนพระบาทห้วยต้มอยู่ภายใต้มูลนิธิโครงการหลวง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ปี 2525-2528 ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 คือนายลาซอ เริ่มตระกูลใหม่ ปี 2528-2530 ผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 3 คือนายอนุ ภูมิดอน 2531-2534 ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 4 คือ นายจันทร์ดี กิจวิทยารกุล

ปี 2534-2554 ปัจจุบันชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว มีการแยกหมู่บ้านอย่างเป็นทางการและมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคือการอพยพเข้ามาของชาวเขา ตามญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงและบอกต่อ ๆ กัน แหล่งที่มาของชาวเขาอพยพ จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ อยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่ มี 10 หมู่บ้าน คือ

1. บ้านพระบาทห้วยต้ม	หมู่ที่	8
2. บ้านหนองปู	หมู่ที่	9
3. บ้านหนองบอน	หมู่ที่	11
4. บ้านเด่นยางมูล	หมู่ที่	12
5. บ้านหนองนา	หมู่ที่	13
6. บ้านเด่นทรายมูล	หมู่ที่	14
7. บ้านหนองเกียง	หมู่ที่	18
8. บ้านศรีเวียงชัย	หมู่ที่	21
9. บ้านชัยวงษา	หมู่ที่	22
10. บ้านพระบาทพัฒนา	หมู่ที่	23

ชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นชาวเขาที่อาศัยอยู่รวมกันใหญ่ที่สุดในจังหวัดลำพูน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสะกอ ซึ่งมีจำนวนมากและกลุ่มโป ปัจจุบันมีจำนวน 2,419 ครอบครัว ประชากร ทั้งหมดมีจำนวน 11,253 คน มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ถิ่นอาศัยกึ่งม้งสรีรีติ ไม่ดื่มของมึนเมาและห้ามจำหน่าย ยึดมั่น ปฏิบัติตามพระศาสนาและคำสั่งสอนของครูบาชัยยะวงศาพัฒนา มีการพึ่งพาอาศัยและเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี มีการร่วมมือกันสูง มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่า มีสถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีวัฒนธรรม ควบคู่แก่การดำรงรักษาไว้ เป็นแหล่งเรียนรู้อาชีพมากมาย อาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้กับชุมชน ได้แก่ การทำเครื่องเงิน ทอผ้าด้วยมือ การแปรรูปจากผ้า ทอ ดีเหล็ก ขุดศิลาแลงและการจักสาน มีการพัฒนาจนเกิดเป็น ผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากลูกค้าและนักท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนจนถึงปัจจุบันนี้

ชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีหลวงปู่ครูบาวงศาพัฒนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ เลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ก่อนเข้าวัดต้องถอดรองเท้าไว้หน้าอกวัด โดยเฉพาะวันพระ จะถือเป็นวันสำคัญของคนในชุมชน โดยจะร่วมกันหยุดงานและแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าที่มีสีสันสวยงาม พาครอบครัวเพื่อมาร่วมกันไปทำบุญ ตักบาตร นอกจากจะตักบาตรด้วยข้าวและอาหารแห้งแล้ว ในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ยังมีประเพณีตักบาตรผักอีกด้วย ฟังเทศน์และบำเพ็ญประโยชน์ให้วัด ในช่วงค่ำก็จะไปเวียนเทียนและสวดมนต์ ไหว้พระภายในวัดและรอบองค์พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย สำหรับการทำบุญ ตักบาตรนั้นจะมีทุกวัน โดยพระภิกษุ สามเณร จะรับบิณฑบาตที่วัดทุก ๆ เช้า ซึ่งพุทธศาสนิกชนที่อยู่นอกชุมชน บุคคลทั่วไป หรือนักท่องเที่ยว สามารถ

เข้าร่วมกิจกรรมได้ นับเป็นประเพณีอันดีงาม สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว และแสวงบุญเป็นประจำ

4.3 ด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม

4.3.1 ทำเลที่ตั้งของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม

ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอลี้ 11 กิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอดอยเต่า 47 กิโลเมตร จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากอำเภอเถิน 61 กิโลเมตร จังหวัดลำปาง และอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองลำพูน 120 กิโลเมตร ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในเขตตำบลเดียวกัน และตำบลใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านแพะหนองห้า ตำบลลี้ อำเภอลี้
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านแม่หละ ตำบลนาทราย อำเภอลี้
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านนาเลียง ตำบลนาทราย อำเภอลี้
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านผาด้าย ตำบลแม่ลาน อำเภอลี้

4.3.2 สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป

สภาพโดยรวมของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นพื้นที่ราบ เนินเตี้ย มีความลาดชันของพื้นที่ 2.8% สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 500 เมตร ลักษณะดินด้านบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินด้านล่างเป็นศิลาแลง ส่วนใหญ่ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีค่า pH ที่ 5.5 – 6.5

4.3.3 ลักษณะทางภูมิอากาศ

อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 7.5 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 1,116 มิลลิเมตร จากวันฝนตก 101 วัน

4.3.4 ลักษณะทางการคมนาคม

สำหรับถนนเข้าสู่หมู่บ้านชุมชนพระบาทห้วยต้ม อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 147 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 3 ชั่วโมง อยู่ห่างจากจังหวัดลำปาง ประมาณ 102 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 2 ชั่วโมง อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองลำพูน 120 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 2 ชั่วโมง ชุมชนพระบาทห้วยต้ม สภาพถนนเป็นลาดยางวิธีการเดินทางมี 2 วิธี คือ ทางบกและทางน้ำ เส้นทางการเดินทางมี 5 เส้นทาง คือ

1. เชียงใหม่ - ลำพูน - ลี้ - ชุมชนพระบาทห้วยต้ม
2. ลำปาง - ลี้ - ชุมชนพระบาทห้วยต้ม
3. อำเภอเถิน - ลี้ - ชุมชนพระบาทห้วยต้ม
4. เขื่อนภูมิพลจังหวัดตาก - แก่งก้ออุทยานแห่งชาติแม่ปิง - ชุมชนพระบาทห้วยต้ม
5. ฮอด - ดอยเต่า - ลี้ - ชุมชนพระบาทห้วยต้ม

แผนภาพที่ 4.1 แผนที่เส้นทางวัดพระบาทห้วยต้ม อ.เมืองลำพูน – อ.เถิน จ.ลำปาง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า กะเหรี่ยง ใช้เรียกกลุ่มชนชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่หนาแน่นในเขตในเขตบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ชื่อว่า กะเหรี่ยง หมายถึง “ดึกดาบรรพ์” กะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งที่เรียกตนเองว่า “ปกากะญอ” ซึ่งแปลว่า “คน” ชาวปกากะญอ ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของประเทศพม่า กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” ชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม เดิมเรียกว่า บ้านห้วยข้าวต้ม ตั้งอยู่กลางป่าขึ้นตรงกับบ้านนาเลียง หมู่ 1 ตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ปัจจุบันชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว มีการแยกหมู่บ้านอย่างเป็นทางการและมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคือการอพยพเข้ามาของชาวเขาตามญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงและบอกต่อ ๆ กัน แหล่งที่มาของชาวเขาอพยพ จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นชาวเขาเผ่าปกาเกอญอ อยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่มี 10 หมู่บ้าน

ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตำบลนาทราย อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเถิน 11 กิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอดอยเต่า 47 กิโลเมตร จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากอำเภอเถิน 61 กิโลเมตร จังหวัดลำปาง และอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองลำพูน 120 กิโลเมตร ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม สภาพโดยรวมของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นพื้นที่ราบ เนินเตี้ย สูงจากระดับน้ำทะเล ปานกลางประมาณ

500 เมตร ลักษณะดินด้านบนเป็นดินร่วนปนทราย ดิน ด้านล่างเป็นศิลาแลง ส่วนใหญ่ขาดความอุดมสมบูรณ์ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 7.5 องศา เซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 1,116 มิลลิเมตร

สำหรับถนนเข้าสู่หมู่บ้านชุมชนพระบาทห้วยต้ม อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 147 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 3 ชั่วโมง อยู่ห่างจากจังหวัดลำปาง ประมาณ 102 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 2 ชั่วโมง อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองลำพูน 120 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 2 ชั่วโมง ชุมชนพระบาทห้วยต้ม สภาพถนนเป็นลาดยางวิธีการเดินทางมี 2 วิธี คือ ทางบกและทางน้ำ

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิง จังหวัดลำพูน” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิง จังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชน

ส่วนที่ 3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะความเป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิง จังหวัดลำพูน โดยอธิบายถึงลักษณะของผู้ให้ข้อมูลโดยรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายในและลักษณะภายนอกภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 11 ราย ผู้ให้ข้อมูล อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 10 คน ส่วนอีก 4 ราย เป็นผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอาชีพรับจ้าง และยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสแล้ว ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือชุมชน เช่น ผู้ช่วยงานในชุมชน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชน

กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่จัดได้ว่ามีหลายเผ่าพันธุ์ หลายภาษา มีการนับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่กะเหรี่ยงดั้งเดิมจะนับถือผี เชื่อเรื่องต้นไม้ป่าใหญ่ ภายหลังหันมานับถือพุทธคริสต์ เป็นต้น กะเหรี่ยง มีถิ่นฐานตั้งอยู่ที่ประเทศพม่า แต่หลังจากถูกรุกรานจากสงคราม จึงมีกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ประเทศไทย กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยมีมิชชันนารีเป็นผู้คิดค้นดัดแปลงมาจากตัวหนังสือพม่า ผสมภาษาโรมัน กลุ่มนี้หันมานับถือศาสนาคริสต์เป็นส่วนใหญ่ กะเหรี่ยงโปว์ เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเคร่งครัดในประเพณี พบมากที่สุดที่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และแถบตะวันตกของประเทศไทย กะเหรี่ยงขาว พบที่ อำเภอขุนยวม แม่ฮ่องสอน และกะเหรี่ยงปะโอ หรือตองสูก็มีอยู่บ้าง แต่พบน้อยมากในประเทศไทย ชนเผ่า “ปกากะญอ” เป็นชนเผ่าที่บอกกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมานับร้อยนับพันเรื่อง เรียงร้อยเก็บไว้ในแนวของนิทาน อาจจะไม่ใช่วิถีชีวิตที่แน่ชัด แต่ก็พยายามที่จะเล่า

สืบทอดให้ลูกหลานได้รู้ ถึงความเป็นมาของเผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรมของตัวเอง จากการวิจัยการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า สภาพครอบครัวของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้มในอดีต มีรูปแบบเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก แต่ส่วนใหญ่จะมีลูกหลายคน เพราะในอดีตนั้นมีลูกหลายคนเนื่องมาจาก ไม่มีการคุมกำเนิด การอบรมเลี้ยงดูง่าย ค่าใช้จ่ายในครัวไม่มาก มีลูกไว้เพื่อช่วยทำมาหากินเป็นที่พึ่งในบั้นปลายชีวิต และเพื่อการสืบทอดขยายวงศ์ตระกูล อาจมีพ่อแม่ของฝ่ายหญิงอาศัยอยู่ด้วยในเมื่อบ้านนั้นมีพี่น้องกันน้อย นอกจากนี้การที่สังคมกะเหรี่ยงนับถือญาติฝ่ายแม่ เมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายชายต้องไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง นับถือคณาญาติทางฝ่ายหญิง ในครอบครัวจึงมีครอบครัวของลูกสาวและลูกเขยอยู่อีกครอบครัวหนึ่ง จนกระทั่ง 1 หรือ 2 ปีผ่านไป หรือหากน้องสาวแต่งงาน ครอบครัวพี่สาวจึงจะแยกออกไปสร้างบ้านอยู่ใกล้ ๆ แต่สำหรับบุตรสาวคนสุดท้าย จะต้องอยู่กับพ่อแม่ไปตลอดไปแม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม เพราะมีหน้าที่เลี้ยงดูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ดังนั้นลูกสาวคนสุดท้ายจึงได้รับมรดกมากกว่าพี่น้อง ซึ่งจะไม่มีการอภิธรรมกัน ครอบครัวใดที่ไม่มีลูกสาว ลูกชายก็จะทำหน้าที่แทน ซึ่งลักษณะโครงสร้างทางครอบครัวที่ประกอบด้วย

ปู่ และตา เป็นผู้อาวุโสในบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ปกครองคนในบ้าน ทำงานจักสานเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น ทำกระบุง ทำมีด และทำพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันนี้ได้ลดบทบาทในครอบครัวลง ให้ลูกชายคนโตเป็นผู้นำครอบครัวแทน และมีบทบาทในสังคม เช่น การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

ย่า และยาย ทำหน้าที่เลี้ยงดูหลาน เหลน ทำกับข้าวตอนเย็นไว้สำหรับลูกที่ไปทำงานในสวนในไร่ และทอผ้าให้ลูกหลานสวมใส่ ปัจจุบันนับบทบาทและหน้าที่ยังคงเหมือนเดิม

พ่อ ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านการทำงานต่าง ๆ ของครอบครัวโดย ทำไร่ ทำสวน และการไปรับจ้าง หาอาหารมาให้คนในครอบครัวได้บริโภค เช่น เก็บของป่า เป็นต้น ส่วนในปัจจุบันพ่อเป็นเสาหลักของบ้าน ทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวในการทำงาน การประกอบอาชีพ วางแผนครอบครัว รวมถึงรายรับรายจ่ายในครัวเรือน

แม่ ทำหน้าที่ดูแลงานบ้าน งานเรือนทุกอย่างภายในครอบครัว เช่น ทำกับข้าว ทอผ้า ซักผ้า และดูแลลูก ๆ ทุกคนในบ้าน เช่นเดียวกับลูกสะใภ้ ซึ่งจะต้องทำหน้าที่เหมือนกัน ในปัจจุบันนี้ยังคงทำหน้าที่ดูแลงานบ้านงานเรือนทุกอย่าง รวมถึงงานในไร่ ในสวน เป็นต้น

ลูกผู้ชาย ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานพ่อทุกอย่างและออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้าน กรณีมีงานในหมู่บ้านจะต้องเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผล แต่ในปัจจุบันนี้ลูกชายส่วนใหญ่ไปเรียนหนังสือ ทำงานในเมือง จึงไม่ค่อยมีบทบาทในครัวเรือน หลังจากแต่งงานแล้ว จะหาเงินเลี้ยงครอบครัวและส่งให้พ่อแม่

ลูกผู้หญิง ทำหน้าที่เลี้ยงน้อง ดูแลงานบ้าน งานเรือนช่วยแม่ รวมถึงการทอผ้า กรณีมีงานในหมู่บ้านจะต้องเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเหมือนฝ่ายชาย ปัจจุบันนับบทบาทหน้าที่ผู้หญิงเปลี่ยนไป เพราะส่วนใหญ่อจะไปเรียนหนังสือและทำงานในเมือง จะกลับมาช่วยงานที่บ้านในช่วง

ตอนปิดเทอม และบางคนที่ตั้งงานกับคนต่างถิ่นแล้วจะกลับมาเยือนบ้านเป็นบางครั้งในเมื่อมีกิจกรรมทางหมู่บ้าน ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 12 ตอนหนึ่งว่า

“ครอบครัวของพวกเรา จะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีพ่อ แม่ และลูก แต่ส่วนใหญ่จะมีลูกหลายคน เพราะในอดีตนั้นมีลูกหลายคนเนื่องมาจาก ไม่มีการคุมกำเนิด การอบรมเลี้ยงดูง่าย ค่าใช้จ่ายในครัวไม่มาก มีลูกไว้เพื่อช่วยทำมาหากินเป็นที่พึ่งในบ้านปลายชีวิต และเพื่อการสืบทอดขยายวงศ์ตระกูล”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 12 เพศหญิง อายุ 35 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 19 ตอนหนึ่งว่า “ถ้ามีลูกสาวคนสุดท้าย จะให้อยู่กับพ่อแม่ไปตลอดไป แม้จะแต่งงานแล้วก็ตาม เพราะมีหน้าที่เลี้ยงดูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ลูกสาวคนสุดท้ายจึงได้รับมรดกมากกว่าพี่น้อง จะไม่มีการอิจฉากัน ครอบครัวใดที่ไม่มีลูกสาว ลูกชายก็จะทำหน้าที่แทน”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 19 เพศหญิง อายุ 38 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 ตอนหนึ่งว่า “ย่า และยาย ทำหน้าที่เลี้ยงดูหลาน เหลน ทำกับข้าวตอนเย็น พ่อทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านการทำงานต่าง ๆ ของครอบครัว แม่ทำหน้าที่ดูแลงานบ้าน ลูกผู้ชายทำหน้าที่ช่วยเหลืองานพ่อ และลูกหญิงต้องดูแลเลี้ยงน้อย เพราะเราเป็นครอบครัวใหญ่”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 เพศหญิง อายุ 40 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ส่วนเรื่องของการแต่งกายหญิง-ชายนั้น การแต่งกายของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาท ห้วยต้ม เด็กหญิงและหญิงสาวพรหมจรรย์จะแต่งกายเป็นชุดทรงกระบอกสีขาว เป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์สาวโสดยังไม่ได้แต่งงาน ตามจารีตของชุมชนกะเหรี่ยง ผู้ที่ยังมิได้แต่งงานจะสวมชุดขาว และไม่สามารถที่จะไปแต่งชุดสตรีที่แต่งงานแล้วได้เด็ดขาด หากมีหนุ่ม-สาวประพฤติดิถีประเวณีก่อนแต่งงาน ผู้อาวุโสจะบริหารจัดการให้มีการทำพิธีขอมาเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ หรือเรียกกันว่า “ต่าที่ต่าเตาะ” แล้วจัดการให้แต่งงานโดยเร็วที่สุดมิเช่นนั้นคนในชุมชนจะเกิดล้มป่วยไม่สบาย หรือทำมาหากินไม่ขึ้นไม่ได้ผล สัตว์เลี้ยงจะล้มตาย เป็นต้น

การแต่งกายด้วยชุดขาวจะสิ้นสุดลงเมื่อแต่งงาน หญิงอยู่ในสถานภาพแต่งงานแล้ว จะแต่งตัวแบ่งออกเป็น 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็นเสื้อดำประดับด้วยลูกเดือย นุ่งซิ่นสีแดงมีลวดลายที่ทำมาจากสีธรรมชาติเรียกว่า “หนี่คิ” ผู้ที่มีสถานภาพเป็นแม่บ้านแล้ว ห้ามมิให้กลับไปแต่งชุดสีขาวเป็นอันขาด แม้ว่าสามีจะเสียชีวิตหรือหย่าร้างกันไปแล้วก็ตาม แม้แต่จะลองแต่งชุดสาวโสดก็ไม่ได้เพราะชุดขาวจะใส่ได้เฉพาะผู้ที่เป็นสาวโสดเท่านั้น ผ้าโพกศีรษะของผู้หญิงชุมชนกะเหรี่ยง ในสมัยก่อนจะทอด้วยผ้าฝ้ายพื้นสีขาวเดินด้วยลายสีแดง มีปล่อยชายผ้าทั้งสองข้างยาวประมาณ 1 คืบ หรือจะเป็นผ้าฝ้าย ทั้งสาวโสดและหญิงที่แต่งงานแล้วจะโพกหัวเหมือนกัน แต่ปัจจุบันมักใช้ผ้าโพกหัวกันหลากหลาย ทั้งผ้าทอและหาซื้อจากตลาด บางครั้งเป็นผ้าขนหนูก็มี หญิงในอดีตจะใส่ตุ้มหูขนาดใหญ่

ที่เรียกว่า “หน้าดี” มีการใส่สร้อยคอลูกปัดสีต่าง ๆ ที่คอ มีการคลุมแขนและขาด้วยที่เรียกว่า “จีฟล่อ
ช่อพล่อ”

การแต่งกายของชายสมัยก่อนจะสวมเสื้อทรงกระบอกยาวเหมือนหญิงสาว แต่จะเป็นสีขา
ปนแดงซึ่งทำมาจากสีธรรมชาติ ภายหลังจากการแต่งกายของชายจะมีอยู่ 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็นเสื้อทอสี
แดง ท่อนล่างจะเป็นกางเกงสีดำหรือกางเกงสะดอ คาดศีรษะด้วยผ้าสีแดงหรือสีขาวดังจะเห็นได้จาก
คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 09 ตอนหนึ่งว่า

“การแต่งกายด้วยชุดขาวจะสิ้นสุดลงเมื่อแต่งงาน หญิงอยู่ในสถานภาพ
แต่งงานแล้ว จะแต่งตัวแบ่งออกเป็น 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็นเสื้อดำประดับด้วย
ลูกเดือย นุ่งซิ่นสีแดงมีลวดลายที่ทำมาจากสีธรรมชาติเรียกว่า “หนี่คิ” ผู้ที่มีสถานภาพ
เป็นแม่บ้านแล้ว ห้ามมิให้กลับไปแต่งชุดสีขาวเป็นอันขาด”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 09 เพศชาย อายุ 56 ปี อาชีพเกษตรกร การศึกษา
ปวช., สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 12 ตอนหนึ่งว่า “การแต่งกายของ
ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม เด็กหญิงและหญิงสาวพรหมจรรย์จะแต่งกายเป็น
ชุดทรงกระบอกสีขาว เป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์สาวโสดยังไม่ได้แต่งงาน ตาม
จารีตของชุมชนกะเหรี่ยง ผู้ที่ยังมิได้แต่งงานจะสวมชุดขาวและไม่สามารถที่จะไปแต่ง
ชุดสตรีที่แต่งงานแล้วได้เด็ดขาด หากมีหนุ่ม-สาวประพาศติดประเวณีก่อนแต่งงาน
ผู้อาวุโสจะริบจัดการให้มีการทำพิธีขอขมาเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 12 เพศหญิง อายุ 35 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษา
ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 20 ตอนหนึ่งว่า “การแต่งกาย
ของชายสมัยก่อนจะสวมเสื้อทรงกระบอกยาวเหมือนหญิงสาว แต่จะเป็นสีขาปนแดง
ซึ่งทำมาจากสีธรรมชาติ ภายหลังจากการแต่งกายของชายจะมีอยู่ 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็น
เสื้อทอสีแดง ท่อนล่างจะเป็นกางเกงสีดำหรือกางเกงสะดอ คาดศีรษะด้วยผ้าสีแดง
หรือสีขาว”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 20 เพศชาย อายุ 45 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษา
ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบันของวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม
ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาท
ห้วยต้มถือว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของคนทุกกลุ่มในสังคม เพราะชีวิตเริ่มจากครอบครัว โดย
ที่ครอบครัวทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ของครอบครัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
เช่นเดียวกับครอบครัวทั่ว ๆ ไป ครอบครัวชุมชนกะเหรี่ยง อยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งใน
บ้านและนอกบ้าน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของหญิง ชาย โดยที่ผู้หญิงทำงานบ้าน หุงข้าว ตักน้ำ
ทำอาหาร และ เก็บผักหักพิน ส่วนผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นงานนอกบ้านซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้กำลัง เช่น
ไปไร่ไปนา ไถนา ล้อมรั้ว ตัดไม้ สร้างบ้าน เป็นต้น ส่วนงานอื่น ๆ ที่สามารถช่วยกันได้ก็จะช่วยกันไป

เนื่องจาก ชุมชนกะเหรี่ยง จะนับถือวิญญาณบรรพบุรุษทางฝ่ายหญิง ครอบครัวจึงถือวิญญาณบรรพบุรุษทางฝ่ายหญิงหรือฝ่ายแม่ด้วย แม้ว่าการสร้างบ้านเป็นหน้าที่ของผู้ชายก็ตาม

2) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า อาชีพของกะเหรี่ยงอยู่ในสภาพที่เรียกว่า “เพื่อยังชีพ” ซึ่งหมายถึงการทำมาหากินเพื่อบริโภคเท่านั้น ได้แก่ การปลูกข้าวไร่ ทำนาเป็นหลัก กะเหรี่ยงได้ชื่อว่าเป็นเผ่าที่รู้จักการใช้พื้นที่ทำกินแบบอนุรักษ์โดยวิธีที่เรียกว่า “ไร่หมุนเวียน” คือทำไปแล้วก็พักทิ้งไว้ 2-3 ปี ก็จะกลับมาทำใหม่วนเวียนกันอย่างต่อเนื่องตลอดไปเพื่อป้องกันการสูญเสียของหน้าดินอันจะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ในช่วงที่ละเว้นจากการทำนาชาวบ้านก็จะอยู่บ้าน โดยเฉพาะผู้หญิงก็จะทอผ้า ผู้ชายก็จะออกทำงานรับจ้างทั่วไป จึงนับว่ากะเหรี่ยงเป็นพวกที่อยู่อย่างถาวรไม่เคลื่อนย้ายด้วยเหตุผลดังกล่าว อัตลักษณ์ชีวิตความเป็นอยู่คือข้าว ความตายคือ เงิน ปัจจุบันเงินเป็นใหญ่แต่เงินก็ยังไม่แพ้ข้าว ข้าวถือว่ามีค่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกคนให้ความเคารพต่อข้าวสูงมาก อาชีพชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาท ห้วยต้ม ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลัก การทำนาไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ทำเพื่อบริโภคเท่านั้นแต่หากยังหมายถึงรายได้หลักของครอบครัว ปัจจุบันอาชีพเสริมเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น หลายครอบครัวประกอบอาชีพเสริม เป็นรายได้ของครอบครัว อาชีพที่ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมทำในปัจจุบันมีอยู่หลากหลายอาชีพ เช่น การหัตถกรรม ประเภทของหัตถกรรม การถักทอผ้าและการปักประดิษฐ์ การจักสาน การทำเครื่องเงินและทองเหลือง การตีเหล็ก การแกะสลัก เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 02 ตอนหนึ่งว่า

“อาชีพของกะเหรี่ยงเราทำเพื่อยังชีพ เป็นการมาทำมาหากินทุกวัน เช่น การปลูกข้าวไร่ ทำนา เป็นหลัก เรารู้จักการใช้พื้นที่ทำกินแบบอนุรักษ์โดยวิธีที่เรียกว่าไร่หมุนเวียนคือทำไปแล้วก็พักทิ้งไว้ 2-3 ปี ก็จะกลับมาทำใหม่วนเวียนกันอย่างต่อเนื่องตลอดไปเพื่อป้องกันการสูญเสียของหน้าดินอันจะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ในช่วงที่ละเว้นจากการทำนาชาวบ้านก็จะอยู่บ้าน โดยเฉพาะผู้หญิงก็จะทอผ้า ผู้ชายก็จะออกทำงานรับจ้างทั่วไป”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 02 เพศชาย อายุ 48 ปี อาชีพผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาม.6, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 ตอนหนึ่งว่า “ปัจจุบันนี้ เงินเป็นใหญ่ แต่เงินก็ไม่แพ้ข้าว ข้าวถือว่ามีค่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกคนให้ความเคารพต่อข้าวสูงมาก อาชีพชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลัก”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 เพศหญิง อายุ 45 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษาม.6, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 24 ตอนหนึ่งว่า “ปัจจุบันอาชีพเสริมเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น หลายครอบครัวประกอบอาชีพเสริม เป็นรายได้ของครอบครัว อาชีพที่ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมทำในปัจจุบันมีอยู่หลากหลายอาชีพ เช่น การหัตถกรรม ประเภทของหัตถกรรม การถักทอผ้าและการปักประดิษฐ์ การจักสาน การทำเครื่องเงินและทองเหลือง การตีเหล็ก การแกะสลัก”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 24 เพศชาย อายุ 36 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษา ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ในสมัยก่อนกระบวนการผลิตและพิธีกรรมในการดำรงชีวิต การเกษตรกรรมและหัตถกรรม ของชุมชน ระบบการทำไร่ของกะเหรี่ยง เป็นระบบการทำไร่ในลักษณะหมุนเวียน โดยมีการหมุนเวียน ใช้เวลาประมาณ 3-7 ปี ทำให้ระบบนิเวศที่ถูกทำลายไปเหล่านั้นมีการฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมมีการ ปลูกพืชหลายชนิด เช่น พันธุ์ข้าวประมาณ 2-3 ชนิด ถั่วประมาณ 2-3 ชนิด แตงกวา ฟักทอง ฟักเขียว และเครื่องเทศอีกหลายชนิด คนกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่า การทำไร่เปรียบเสมือนการเหยียบบนทอนไม้ ฝั่ อันหมายถึง ความไม่แน่นอนในด้านผลผลิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของดิน สภาพดินฟ้าอากาศของ แต่ละปี ในด้านเรื่องราวหรือตำนานที่เกี่ยวกับการทำไร่หมุนเวียนมีหลายเรื่อง เช่น ขั้นตอนการทำไร่ หมุนเวียน เลือกที่ทำไร่ ประมาณต้นเดือนกุมภาพันธ์จะเริ่มต้นเลือกหาพื้นที่ที่ไฟไร่ซึ่งหมายความว่า การผลิตและวงจรชีวิตเริ่มต้นในรอบปีใหม่มาถึงครึ่งหนึ่งหลังจากได้พื้นที่แล้วก็จะมีเครื่องหมายเอาไว้ โดยจะทำเครื่องหมายกากบาทไว้ที่ต้นไม้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ ที่ตรงนี้มีเจ้าของแล้วจะไม่ทำ เครื่องหมายซ้อนลงไปอีก กระบวนการคัดเลือกพื้นที่ทำไร่ ประกอบด้วยไม่เป็นพื้นที่ป่าต้องห้ามตาม ประเพณี ไม่เป็นข้อห้ามตามประเพณีในการเลือกพื้นที่ทำไร่ ไม่มีลางบอกเหตุ เป็นต้น

การเตรียมพื้นที่ปลูกข้าว การทำถางไร่ การทำแนวกันไฟ การเผาไร่ การสะสมพันธุ์พืช การ ปิดกวาดไร่ หลังจากเผาไร่ยังมีเศษไม้ใบไม้และทอนไม้ บางส่วนที่ไหม้ไม่หมด ต้องปิดกวาดสิ่งเหล่านี้ ให้เกลี้ยงก่อนจะหว่านข้าวลงไป เรียกขั้นตอนของการทำไร่นี้ว่า “โก๋ ฐี” และมีการแลกเปลี่ยน แร่งงานกัน การทำนาระบบการผลิตของกะเหรี่ยง นาถือว่าเป็นสิ่งปรารถนาของทุกคนเพราะนาเป็น พื้นที่ทำกินที่มีความหมายแน่นอนด้านการให้ผลผลิต และถ้าใครมีนาถือได้ว่าบุคคลนั้นมีฐานะที่พอกิน พอใช้และเป็นคนมีหน้ามีตาในชุมชน สำหรับลักษณะการทำนาในสังคมกะเหรี่ยงเป็นนาแบบขั้นบันได จะอยู่ตามที่รามลุ่มหุบเขา ริมน้ำ ลำธาร ที่สามารถผันน้ำเข้าไปในพื้นที่ได้

ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงจากอาชีพแต่ก่อน การเพาะปลูกพืชผักผลไม้เพื่อขาย หรือทำ การค้าขายมากขึ้น ผักที่ปลูก เช่น ข้าวโพด ลำไย และสราส เป็นต้น เสริมรายได้โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ โครงการหลวงตั้งอยู่ มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาล เพาะปลูก ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 07 ตอนหนึ่งว่า

“สมัยก่อนการทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ การทำไร่ ทำนาและการจักสาน ทอผ้าของชุมชนเป็นไปตามสภาพของชุมชน ระบบการทำไร่ของกะเหรี่ยง เป็นระบบการทำ ไร่ในลักษณะหมุนเวียน โดยมีการหมุนเวียนใช้เวลาประมาณ 3-7 ปี ทำให้ระบบนิเวศ ที่ถูกทำลายไปเหล่านั้นมีการฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมมีการปลูกพืช หลายชนิด”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 07 เพศหญิง อายุ 53 ปี อาชีพรับราชการครู การศึกษา ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 24 ตอนหนึ่งว่า “ปัจจุบันอาชีพ เสริมเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น หลายครอบครัวประกอบอาชีพเสริม เป็นรายได้ของ ครอบครัว อาชีพที่ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมทำในปัจจุบันมีอยู่หลากหลายอาชีพ เช่น การ หัตถกรรม ประเภทของหัตถกรรม การถักทอผ้าและการปักประดิษฐ์ การจักสาน การ ทำเครื่องเงินและทองเหลือง การตีเหล็ก การแกะสลัก”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 24 เพศชาย อายุ 36 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษา ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีต และปัจจุบันด้านอาชีพ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า อาชีพของกะเหรี่ยงอยู่ในสภาพที่เรียกว่า “เพื่อยังชีพ” ซึ่งหมายถึงการทำมาหากินเพื่อบริโภคเท่านั้น ได้แก่ การปลูกข้าวไร่ ทำนาเป็นหลัก ในช่วงที่ละเว้นจากการทำนาชาวบ้านก็จะอยู่บ้าน โดยเฉพาะผู้หญิงก็จะทอผ้า ผู้ชายก็จะออกทำงานรับจ้างทั่วไป จึงนับว่ากะเหรี่ยงเป็นพวกที่อยู่อย่างถาวรไม่เคลื่อนย้ายด้วยเหตุผลดังกล่าว อัตลักษณ์ชีวิตความเป็นอยู่คือข้าว ความตายคือเงิน ปัจจุบันเงินเป็นใหญ่แต่เงินก็ยังแพ้ข้าว ข้าวถือว่าเป็นค่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกคนให้ความเคารพต่อข้าวสูงมาก ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงจากอาชีพแต่ก่อน การเพาะปลูกพืชผักผลไม้เพื่อขาย หรือทำการค้าขายมากขึ้น ผักที่ปลูก เช่น ข้าวโพด ลำไย และสาวรส เป็นต้น เสริมรายได้โดยเฉพาะหมู่บ้านที่โครงการหลวงตั้งอยู่ มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก การเปลี่ยนวิถีการผลิตกระทบกระเทือนต่อคุณค่าของการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเองเป็นอย่างมาก ชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนจาก “การทำมาหากิน” มาเป็น “การทำมาหาเงิน” ต้องซื้อสินค้าเช่นพืชผักกับข้าวอาหารเข้าเย็นจากตลาดหรือจากพ่อค้าที่ขายในหมู่บ้าน และไปซื้อด้านนอก ชาวบ้านเริ่มไม่มีเวลาที่จะทำอาหารกินเองและพูดคุยปรึกษาหารือกัน ไม่มีเวลาที่จะนึกถึงคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือแม้แต่คนที่ เป็นญาติพี่น้องกัน

3) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ในอดีตผู้ปกครองไม่นิยมส่งลูกเรียนหนังสือ เนื่องจากฐานะยากจนจึงต้องช่วยกันทำมาหากิน การศึกษาในชุมชนส่วนมากจะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือภาคบังคับเท่านั้น เนื่องจากพ่อแม่บังคับให้ลูกออกมาใช้แรงงานในครัวเรือน เช่น ทำไร่ ทำสวน รับจ้างต่าง ๆ ยังไม่มีการสนับสนุนด้านการศึกษาเท่าที่ควร เพราะยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ชีวิตมีความผูกพันกับอาชีพการทำเกษตรและความเชื่อแบบเดิม คือเน้นการแต่งงานกับชนเผ่าเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องไปเรียนหนังสือ เพราะคิดว่าในท้ายที่สุดแล้วก็ต้องกลับมาทำงานและใช้ชีวิตในบ้าน แต่ก็มีบางส่วนที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นจนจบระดับปริญญาตรี ซึ่งแต่เดิมนั้นพ่อแม่ไม่ยอมให้เรียน แต่ด้วยความที่มุ่งมั่นให้พ่อแม่ส่งเรียน จนทำให้ประสบความสำเร็จและประกอบอาชีพรับราชการ ปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคน ในชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้พ่อแม่ส่วนใหญ่กลับมาให้ความสำคัญกับการศึกษา มาจนถึงวันนี้ได้มีผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทำให้ปัจจุบันผู้ปกครองค่านิยมในปัจจุบันนิยมส่งเสริมให้ลูกได้เรียนหนังสือในระดับที่สูง ๆ มากขึ้นเพื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาให้ทัดเทียมกับผู้อื่น ในชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน มีโรงเรียนบ้านห้วยต้มชัยยะวงศาอุปถัมภ์เป็นที่ศึกษาหลัก ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งหมดในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,836 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ชาย 29 คน หญิง 64 คน รวมทั้งหมด 93 คน ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 03 ตอนหนึ่งว่า

“เมื่อก่อน ไม่นิยมส่งลูกเรียนหนังสือ เนื่องจากฐานะยากจน จึงต้องช่วยกัน ทำมาหากิน การเรียนในชุมชนส่วนมากจะจบการศึกษาประถมศึกษา จากโรงเรียนวัด หรือภาคบังคับเท่านั้น เนื่องจากพ่อแม่บังคับให้ลูกออกมาใช้แรงงานในครัวเรือน เช่น ทำไร่ ทำสวน ไร่จ้างต่าง ๆ ยังไม่มีการสนับสนุนด้านการศึกษาเท่าที่ควร”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 03 เพศหญิง อายุ 37 ปี อาชีพค้าขาย การศึกษา ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 05 ตอนหนึ่งว่า “เรามีโรงเรียนบ้าน ห้วยต้มชัยยะวงศาอุปถัมภ์เป็นที่ศึกษาหลัก ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งหมดในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,836 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ชาย 29 คน หญิง 64 คน รวมทั้งหมด 93 คน”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 05 เพศหญิง อายุ 49 ปี อาชีพรับราชการครู การศึกษา ปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 13 ตอนหนึ่งว่า “มาจนถึงวันนี้ได้ มีผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทำให้ปัจจุบัน ผู้ปกครองค่านิยมในปัจจุบันนิยมส่งเสริมให้ลูกได้เรียนหนังสือในระดับที่สูง ๆ มากขึ้น เพื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาให้ทัดเทียมกับผู้อื่น”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 13 เพศหญิง อายุ 36 ปี อาชีพดูแลเด็กเล็ก การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีต และปัจจุบันด้านการศึกษา ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้าน พระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า จากในอดีตคน ชุมชนมีวิถีชีวิต พ่อแม่มีความต้องการให้ลูกเรียนหนังสือ เพื่ออนาคตที่ดีในวันข้างหน้า อยากให้ลูกมี อาชีพที่มั่นคง เพราะในปัจจุบันอาชีพการทำเกษตรเริ่มถดถอย ไม่มีใครอยากทำ เพราะราคา พืชผักต่าง ๆ ตกต่ำ และคิดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้าอาชีพเกษตรจะค่อย ๆ หายไปจากชุมชนแต่ก็มีอาชีพ อื่นเข้ามาใหม่ เช่น เป็น ครู, อาจารย์, ตำรวจ, ทหาร, หมอชนบท, พยาบาล, ธุรกิจส่วนตัว, นัก จัดรายการวิทยุ, โกดนักท่องเที่ยวน, ทำงานบริษัท, ขายประกันชีวิต, นักอาสาสมัคร หรือเป็นสมณะ นักบวชด้านศาสนา ทำให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น สังเกตได้จากการส่งลูกเรียนหนังสือ จนมี ผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะต้องการให้ลูกมีชีวิตที่สุขสบายในอนาคตที่ดีกว่า

4) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านการปกครอง

ผลการวิจัยพบว่า อำนาจในการปกครองโดยเฉพาะจากทางการราชการที่ตั้งขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐจะไม่มากเท่ากับกลุ่มอาวุโส เพราะชาวบ้านต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า เช่น การตัดสินปัญหาที่มีความผิดโดยการลงโทษ ด้วยการขับไล่ลูกบ้านออกจากหมู่บ้านจะเป็นไปตามข้อตัดสินปัญหาที่มีความผิด โดยการลงโทษด้วยการขับไล่ลูกบ้านออกจากหมู่บ้านจะเป็นไปตามข้อตัดสินของกลุ่มผู้ อาวุโสเท่านั้น ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการก็เป็นเพียงคนหนึ่งใน คณะกรรมการของกลุ่มผู้ตัดสินเท่านั้นเอง เพราะเป็นกฎกติกาข้อบังคับของเผ่าตัวเอง กะเหรี่ยงมี

วัฒนธรรมของตนเองที่ดงามไม่ด้อยไปกว่าชนเผ่าอื่น สืบต่อกันมาโดยผ่านพิธีกรรมและความจำ ที่บันทึกไว้เป็นเพลง หรือลำนำ (อ้อทา หรือ ธา ในภาษากะเหรี่ยง) เพื่อบอกเล่าให้ชาวกะเหรี่ยงด้วยกันเองเข้าใจถึงความหมายของชีวิตโลกทัศน์ ตลอดจนวิถีชีวิตที่สงบสุขและสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับธรรมชาติ

ชุมชนกะเหรี่ยง ได้รับการเล่าขานกันว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทโดดเด่นในการอนุรักษ์ธรรมชาติ การที่สังคมกะเหรี่ยงจะสามารถสืบต่ออนาคตของตนเอง ได้โดยอาศัยการเกื้อกูลของธรรมชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องธำรงรักษาแบบแผนการปฏิบัติตนที่เคารพต่อธรรมชาติ มีความรู้จักพอ ไม่ละโมภ ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม ด้วยวิถีชีวิตปฏิบัติเช่นเดียวกับบรรพบุรุษของชนชาติตน ท่ามกลางกระแสของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงกว่า 3-4 ทศวรรษ ชาวกะเหรี่ยงได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบันเริ่มเข้าสู่การปลูกพืชเชิงพาณิชย์ และเป็นแรงงานรับจ้างให้กับชนกลุ่มอื่น บ้างก็เข้ามาเป็นแรงงานรับจ้างในเมือง แม้ว่าระบบการศึกษาแผนใหม่จะช่วยให้ชาวกะเหรี่ยงสามารถติดต่อกับระบบราชการได้ และรับเข้าเป็นข้าราชการด้านอาชีพต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ชาวกะเหรี่ยงสับสนกับเอกลักษณ์ของตนเอง

ชาวกะเหรี่ยงในบางหมู่บ้านเริ่มมีปัญหาขัดแย้งกับชนกลุ่มอื่นเนื่องจากการแย่งชิงทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิต อย่างไรก็ตามชาวกะเหรี่ยงก็เลือกที่จะใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา และพยายามพิสูจน์ว่าพวกเขาไม่มีความผิดในการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้ หากพวกเขาได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เช่นเดียวกับกลุ่มชนกลุ่มอื่น ๆ ปกป้องเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง แต่ดูเหมือนว่าความพยายามดังกล่าวอ่อนล้าลงเป็นลำดับ ในดินร่นปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองได้ ก็เพราะคำสอน, ปรัชญาชีวิต, สุภาษิต, ความรู้สึกนึกคิดประเพณี, ความเชื่อ, วัฒนธรรม ตลอดจนภูมิปัญญาและโลกทัศน์ของเผ่า เริ่มมีความตระหนักว่าวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่มีความสูงส่งทางจิตวิญญาณเช่นเดียวกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมได้นั้น ต้องมีเอกลักษณ์ของตนเองคนโบราณมีทั้งคำสอนและเรื่องราวในประวัติศาสตร์ สืบต่อกันมาเพราะใช้ภูมิปัญญาในความเป็นปราชญ์ทางวัฒนธรรมและทางกวีที่ยิ่งใหญ่ เป็นรูปแบบในการถ่ายทอดปรัชญาของการดำเนินชีวิต ใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกหลาน ใช้บอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของชนชาติเผ่าพันธุ์ตนเองรวมทั้งการชี้ทางเดินที่ปราศจากมลทิน เพื่อรักษาชาติพันธุ์ดีกาลวรรณนาดั้งเดิมได้ต่อไปไม่ให้เกิดสูญหายไปกับกาลเวลา ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 02 ตอนหนึ่งว่า

“การปกครองจากการราชการที่ดั่งขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐจะไม่มากเท่ากับกลุ่มอาวุโส เพราะชาวบ้านต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 02 เพศชาย อายุ 48 ปี อาชีพผู้ใหญ่บ้าน การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 10 ตอนหนึ่งว่า “การตัดสินใจปัญหาที่มีความผิดโดยการลงโทษ เช่น การขับไล่ลูกบ้านออกจากหมู่บ้าน จะเป็นไปตามข้อตัดสินใจปัญหาที่มีความผิด ขับไล่ลูกบ้านออกจากหมู่บ้านจะเป็นไปตามข้อตัดสินใจ

กลุ่มผู้อาวุโสเท่านั้น ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการก็เป็นเพียงคนหนึ่งในคณะกรรมการของกลุ่มผู้ตัดสินเท่านั้นเอง เพราะเป็นกฎกติกาข้อบังคับของเผ่าตัวเอง กะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมของตนเองที่ดงามไม่ด้อยไปกว่าชนเผ่าอื่น”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 10 เพศหญิง อายุ 70 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษา (ไม่ปรากฏ), สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 13 ตอนหนึ่งว่า “พวกเราต้องมีเอกลักษณ์ของตนเอง คนโบราณมีทั้งคำสอน และเรื่องราวในประวัติศาสตร์ สืบต่อจากบรรพบุรุษได้เพราะใช้ภูมิปัญญาในความเป็นปราชญ์ทางวัฒนธรรม และทางวิถีที่ยิ่งใหญ่ เป็นรูปแบบในการถ่ายทอดปรัชญาของการดำเนินชีวิต ใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกหลาน ใช้บอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของชนชาติเผ่าพันธุ์ตนเอง”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 13 เพศหญิง อายุ 36 ปี อาชีพดูแลเด็กเล็ก การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีต และปัจจุบันด้านการปกครอง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า อำนาจในการปกครองโดยเฉพาะจากทางการราชการที่ตั่งขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐจะไม่มากเท่ากับกลุ่มอาวุโส เพราะชาวบ้านต่างยอมรับและประพฤติกฎปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า เพราะเป็นกฎกติกาข้อบังคับของเผ่าตัวเอง กะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมของตนเองที่ดงามไม่ด้อยไปกว่าชนเผ่าอื่น สืบต่อกันมาโดยผ่านพิธีกรรมและความจำ ที่บันทึกไว้เป็นเพลง หรือลำนำ เพื่อบอกเล่าให้ชาวกะเหรี่ยงด้วยกันเองเข้าใจถึงความหมายของชีวิตโลกทัศน์ ตลอดจนวิถีชีวิตที่สงบสุขและสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับธรรมชาติ หากพวกเขาได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เช่นเดียวกับกลุ่มชนกลุ่มอื่น ๆ ปกป้องเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง แต่ดูเหมือนว่าความพยายามดังกล่าวอ่อนล้าลงเป็นลำดับ ในการดิ้นรนปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน

5) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มครุบาชัษะวงศาพัฒนาและแห่คร้วทาน ครุบาชัษะวงศาพัฒนา เป็นบุคคลสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ให้ความเคารพความศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในช่วงที่ครุบาชัษะวงศาพัฒนามีชีวิตอยู่ ได้สร้างศาสนวัตถุ ศาสนสถาน เช่น วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย เพื่อปลุกจิตศรัทธาให้เกิดในพระพุทธศาสนา และเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างความสำเร็จให้แก่วัดและชุมชนพระบาทห้วยต้ม ปัจจุบันชุมชนกะเหรี่ยง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่คร้วทาน เป็นประเพณีอันสวยงามของชุมชนกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี ปีละ 2 ครั้ง คือ วันประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบาชัษะวงศาพัฒนา และ วันทอดกฐิน ณ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

ส่วนความเชื่อในเรื่องผี-วิญญาณ ชุมชนกะเหรี่ยงมีประเพณี และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีอยู่เสมอ ผีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือมีอยู่ 2 อย่างคือ ผีดี กับผีร้าย ผีดีคือผีบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ดู

และรักษาหมู่บ้าน หรือผีเจ้าที่นั่นเอง และผีเรือน คือผีบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ย่าตายายที่ตายไปแล้ว วิญญาณย้งวนเวียน คุ่มครองลูกหลานอยู่ ชุมชนกะเหรี่ยงจะพิธี เช่น มัดมือทั้งครอบครัว สะเดาะเคราะห์ เป็นต้น เพื่อให้ปลอดภัยจากการเจ็บไข้ได้ป่วย หรือรอดพ้นจากภัยทั้งปวง นอกจากการเลี้ยงผีบ้านผีเรือนแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังมีพิธีเลี้ยงผีไร่ ผีนา อีกด้วย ทั้งนี้โดยอาศัยผู้มีความรู้ในเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา เน้นผู้ประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีเหล่านี้ ซึ่งอาจจะมั่งมีดีและร่ำรวย ที่อยู่ตามป่าเขาลำธารทั่วไป คอยลงโทษผู้ที่ผ่านไปให้ได้รับความเดือดร้อน ดังนั้น ความเชื่อถือในเรื่อง ผีและวิญญาณของชาวกะเหรี่ยง จึงมีผลดีต่อสังคมชาวกะเหรี่ยงอย่างมาก และทำให้เกิดคุณธรรมขึ้น เพราะไม่มีใครกล้าทำความผิดแม้แต่ต่อหน้าและลับหลัง เช่น การลักขโมยหรือการผิดลูกผิดเมียผู้อื่น เป็นต้น นอกจากการนับถือผีแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังนับถือพระพุทธศาสนาอีกด้วย ซึ่งก่อให้เกิดเป็นประเพณีและวัฒนธรรมในเผ่าขึ้น เช่น ประเพณีปีใหม่ ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ และแต่งงาน หรือแม้กระทั่งประเพณีงานศพ ประเพณีปีใหม่ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุดของ ชาวกะเหรี่ยง โดยถือกำเนิดเอาเดือนกุมภาพันธ์ของทุกของปี แต่การจัดงานอาจจะไม่ตรงกันทุกปีก็ได้ แล้วแต่หัวหน้าหมู่บ้านหรือฮีโจะแจ้งให้ทราบ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นระยะเวลาก่อนจะถึงฤดูกาลการเกษตร คือ หลังจากงานปีใหม่แล้วกะเหรี่ยงจะเริ่มทำงานในไร่นาในนาทันที

ส่วนวัฒนธรรมทางการแต่งกายของเผ่ากะเหรี่ยง การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม มักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เสื้อสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย นั่นคือ ความอดทน แข็งแรง เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยงเน้นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อติดพู่ห้อยลงมา ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอกที่ยังไม่แต่งงานใส่ชุด ทอด้วยมือทรงกระสอบ สีขาว ยาวคร่อมเท้า ชุดขาวนี้เรียกว่า “เซวา” ใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยนใส่ชุดขาว เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอกที่แต่งงานแล้วสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและฝ้าย สีเสื้อของหญิงที่แต่งงานแล้ว ต้องมีลายปักต้องมีการปักลูกเดือย ปัจจุบันกลุ่มกะเหรี่ยงที่ยังคงสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำเผ่า ในวิถีชีวิตปกติ มีเพียงกลุ่มโปว์ และสะกอกเท่านั้น ส่วนกลุ่มคะยา และตองสูไม่สวมใส่ชุดประจำเผ่าในชีวิตประจำวันแล้ว กะเหรี่ยงแต่ละกลุ่ม นอกจากจะมีการแต่งกายที่แตกต่างกัน กะเหรี่ยงกลุ่มเดียวกันแต่อยู่ต่างพื้นที่ก็มีลักษณะการแต่งกายไม่เหมือนกันด้วย เช่น กะเหรี่ยงโปว์ แถบอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่งกายมีสีสันมากกว่าแถบเชียงใหม่ หญิงกะเหรี่ยงสะกอกแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ตกแต่งเสื้อมีลวดลายหลากหลาย และละเอียดมากกว่าแถบจังหวัดตาก หรือกะเหรี่ยงโปว์ แถบจังหวัดกาญจนบุรีก็มีลวดลายตกแต่งเสื้อผ้าแตกต่างจากภาคเหนือ อย่างเชียงรายที่มีการนำแฟชั่นใหม่ ๆ มาทำซึ่งลักษณะที่แปลก และแตกต่างกันออกไป สำหรับผ้ากะเหรี่ยง ชุมชนบ้านห้วยต้มจะสื่อถึงความเป็นกะเหรี่ยงที่เรียบง่าย จะสังเกตได้ว่าการทอผ้าเสื้อของกะเหรี่ยงทั้งหน้า หลังจะเหมือนกัน เพราะฉะนั้นกะเหรี่ยงทุกคนเวลาพบปะผู้คนทั้งต่อหน้าและลับหลังจะเหมือนกัน ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 04 ตอนหนึ่งว่า

“งานประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มครุบาชัยยะวงศาพัฒนา และแห่ครัวตาน เพื่อปลุกจิตศรัทธาให้เกิดในพระพุทธศาสนา และเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างความเจริญให้แก่ วัด และชุมชนพระบาทห้วยต้ม ปัจจุบันชุมชนกะเหรี่ยง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่ครัวตาน เป็นประเพณีอันสวยงามของชุมชนกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุก

ปี ปีละ 2 ครั้ง คือ วันประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบาชัยยะวงศาพัฒนา และ วันทอดกฐิน ณ วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 04 เพศหญิง อายุ 50 ปี อาชีพค้าขาย การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 ตอนหนึ่งว่า “ชุมชนกะเหรี่ยงมีประเพณี และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีอยู่เสมอ ผีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือมีอยู่ 2 อย่างคือ ผีดี กับผีร้าย ผีดีคือผีบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาหมู่บ้าน หรือผีเจ้าที่นั่นเอง และผีเรื่อน คือผีบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ย่าตายายที่ตายไปแล้ว วิญญาณยังวนเวียนคุ้มครองลูกหลานอยู่”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 เพศหญิง อายุ 40 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 ตอนหนึ่งว่า “วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง ผู้ชายนิยมใส่เสื้อสีแดงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย นั่นคือ ความอดทนแข็งแรง เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยงเน้นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อติดพู่ห้อยลงมา ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอกที่ยังไม่แต่งงานใส่ชุด ทอด้วยมือทรงกระสอบ สีขาว ยาวคร่อมเท้า ชุดขาวนี้เรียกว่า “เซวา” ใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยนใส่ชุดขาว”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 เพศหญิง อายุ 39 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษาปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีต และปัจจุบันด้านศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่าประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มครุบาชัยยะวงศาพัฒนาและแห่ครัวทาน เพื่อปลุกจิตศรัทธาให้เกิดในพระพุทธศาสนา และเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างความเจริญให้แก่วัด และชุมชนพระบาทห้วยต้ม ปัจจุบันชุมชนกะเหรี่ยง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่ครัวทาน เป็นประเพณีอันสวยงามของชุมชนกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี ปีละ 2 ครั้ง คือ วันประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบาชัยยะวงศาพัฒนา และ วันทอดกฐิน ณ วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

ส่วนความเชื่อในเรื่องผี-วิญญาณ ชุมชนกะเหรี่ยงมีประเพณี และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีอยู่เสมอ ผีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือมีอยู่ 2 อย่างคือ ผีดี กับผีร้าย ผีดีคือผีบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาหมู่บ้าน หรือผีเจ้าที่นั่นเอง และผีเรื่อน คือผีบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ย่าตายายที่ตายไปแล้ว วิญญาณยังวนเวียน คุ้มครองลูกหลานอยู่ ชุมชนกะเหรี่ยงจะพิธี เช่น มัดมือหิ้งครอบครัว สะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงยังมีพิธีเลี้ยงผีไร่ ฝืนา ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้มีความรู้ในเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา เน้นผู้ประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีเหล่านี้ ซึ่งอาจจะมีการมีผีดีและผีร้าย ที่อยู่ตามป่าเขาถ้ำธารทั่วไป คอยลงโทษผู้ที่ผ่านไปให้ได้รับความเดือดร้อน ความเชื่อถือในเรื่อง ผีและวิญญาณของชาวกะเหรี่ยง จึงมีผลดีต่อสังคมชาวกะเหรี่ยงอย่างมาก และทำให้เกิดคุณธรรมขึ้น เพราะไม่มีใครกล้าทำความผิดแม้แต่ต่อหน้าและลับหลัง วัฒนธรรมทางการแต่งกายของเผ่ากะเหรี่ยง การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มมักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เสื้อสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็น

ชาย นั่นคือ ความอดทนแข็งแรง เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยงเน้นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อติดพู่ห้อยลงมา ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่ยังไม่แต่งงานใส่ชุด ทอด้วยมือทรงกระสอบ สีขาว ยาวคร่อมเท้า ชุดขาวนี้เรียกว่า “เซวา” ใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยนใส่ชุดขาว เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่แต่งงานแล้วสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและฝ้าย สีเสื้อของหญิงที่แต่งงานแล้ว ต้องมีลายปักต้องมีการปักลูกเดือย ปัจจุบันกลุ่มกะเหรี่ยงที่ยังคงสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำเผ่าในวิถีชีวิตปกติ

6) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านเทคโนโลยี

ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น สังคมความเป็นอยู่ การปกครอง เศรษฐกิจ แม้แต่ด้านการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อระบบเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ภาคการบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชนเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นทั้งเครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบต่อในด้านที่ไม่ต้องการเช่น การสร้างมลพิษหรือการเกิดส่วนเกินจากการผลิตที่ไม่ต้องการกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเทคโนโลยีกลายเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาต่างของมนุษย์แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นด้วย การทำความเข้าใจแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีจำเป็นต้องมองระยะยาวมากขึ้น เพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ด้านบวกมากกว่าจะกลายเป็นผลเสียต่อสังคมโดยรวม เทคโนโลยี ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิ่ง จังหวัดลำพูน เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติความเชื่อแบบเดิม แล้วหันไปนิยมแบบใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่เรียกว่า ทันสมัยไม่ล้าหลัง มีการปรับปรุงแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 01 ตอนหนึ่งว่า

“ความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 01 เพศชาย อายุ 65 ปี อาชีพนักบวช การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 12 ตอนหนึ่งว่า “จากการที่เทคโนโลยีเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติความเชื่อแบบเดิม แล้วหันไปนิยมแบบใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่เรียกว่า ทันสมัยไม่ ล้าหลัง มีการปรับปรุงแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 11 เพศหญิง อายุ 35 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษาปริญญาตรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 ตอนหนึ่งว่า “เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น สังคมความเป็นอยู่ การปกครอง เศรษฐกิจ แม้แต่ด้านการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ภาคการบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชนเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 เพศหญิง อายุ 39 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษาปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สภาพวิถีชีวิตในอดีต และปัจจุบันด้านศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่าเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ภาคการบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชนเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบในด้านที่ไม่ต้องการได้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติความเชื่อแบบเดิม แล้วหันไปนิยมแบบใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่เรียกว่า ทันสมัยไม่ ล้าหลัง มีการปรับปรุงแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม

ส่วนที่ 3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน

การเปลี่ยนแปลงในชุมชนทั้งในด้านสังคม และวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับกระบวนการความคิดของมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดการค้นพบ การประดิษฐ์ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนจึงเกิดจากสาเหตุสำคัญ มีดังนี้

1) สาเหตุภายใน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 เกิดจากสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร สมัยเมื่อเริ่มตั้งชุมชนใหม่ ๆ ยังไม่มีการคุมกำเนิด เนื่องจากยังไม่มีสาธารณสุขมาให้ความรู้ อีกทั้งชาวบ้านยังไม่ได้รับการศึกษาหนุ่มสาวขณะนั้นนิยมมีคู่ครองกันเมื่ออายุยังน้อย ประมาณ 15-18 ปี จึงทำให้มีประชากรมีอัตราการเกิดสูง เมื่อแต่ละครอบครัวมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นครอบครัวละ 4-6 คนเป็นอย่างน้อย ทำให้เกิดความต้องการในการใช้ที่ดินเพื่อการผลิต มีความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นตามมาด้วย จึงเกิดการแก่งแย่งแข่งขันกันหาอยู่หากิน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป

1.2 เกิดจากสาเหตุจากความต้องการทางด้านวัตถุ มีการติดต่อกับสังคมภายนอกเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากความเจริญทางด้านการคมนาคม ทำให้ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านห้วยต้มมีโอกาสได้

พบปะเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ จากพ่อค้าที่นำมาเสนอขายวัตถุดิบของมาจากในตัวเมืองเป็นของอุปโภคบริโภค ซึ่งนอกจากจะมีความสวยงาม ทันสมัย นำใช้แล้วยังล้วนแต่เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกสบายให้ชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น

1.3 เกิดจากสาเหตุจากการยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน ได้มีการนำประเพณีและวัฒนธรรมจากในเมืองมาปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลจากสังคมภายนอกที่มีอยู่สูงได้ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบในสิ่งที่ชาวบ้านเห็นว่าดี และมีประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของสมาชิกในชุมชนได้ประเพณีและกิจกรรมใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาปฏิบัติในชุมชน ซึ่งในอดีตไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อน ได้แก่ การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ การจัดงานสงกรานต์ เหล่านี้เป็นต้น

1.4 เกิดจากสาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงแปลงไปด้วย จากที่ดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนเผ่า ที่อยู่ในกรอบจารีตประเพณี ความเชื่อ ปัจจุบันกลายเป็นค่านิยมสมัยใหม่ เลียนแบบวิถีชีวิตของคนในเมืองมากขึ้น จึงทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามมา

1.5 เกิดจากสาเหตุจากความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจุดเริ่มต้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การให้และการรับวัฒนธรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นโดยการไม่ตั้งใจไม่รู้ตัวไม่มีการบังคับหรือไม่มีข้อกำหนดใด ๆ อย่างแน่ชัด โดยจะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึกทั้งผู้ให้และผู้รับทางวัฒนธรรมต่างก็พยายามที่จะปรับตัวหรือทำตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในขณะนั้น ย่อมจะมีการผสมกลมกลืนกันขึ้นเพราะต่างฝ่ายต่างก็พยายามที่จะปรับตัวเข้ากัน ความเชื่อวัฒนธรรมที่คนในชุมชนได้ยอมรับเอาวัฒนธรรมจากคนภายนอกมาผสมผสานกลมกลืนเข้ากับการดำรงวิถีชีวิตปัจจุบันด้วย ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 09 ตอนหนึ่งว่า

“สมัยเมื่อเริ่มตั้งชุมชนใหม่ ๆ ยังไม่มีการคุมกำเนิด เนื่องจากยังไม่มีสาธารณสุขมาให้ความรู้ อีกทั้งชาวบ้านยังไม่ได้รับการศึกษา หนุ่มสาวขณะนั้นนิยมมีคู่ครองกันเมื่ออายุยังน้อย ประมาณ 15-18 ปี จึงทำให้มีประชากรมีอัตราการเกิดสูง เมื่อแต่ละครอบครัวมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นครอบครัวละ 4-6 คนเป็นอย่างน้อย”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 09 เพศชาย อายุ 56 ปี อาชีพเกษตรกร การศึกษา ปวช, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 ตอนหนึ่งว่า “มีการนำประเพณีและวัฒนธรรมจากในเมืองมาปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลจากสังคมภายนอกที่มีอยู่สูงได้ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบในสิ่งที่ชาวบ้านเห็นว่าดี และมีประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของสมาชิกในชุมชนได้ประเพณีและกิจกรรมใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาปฏิบัติในชุมชน ซึ่งในอดีตไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อน”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 16 เพศหญิง อายุ 45 ปี อาชีพรับจ้าง การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 ตอนหนึ่งว่า “การให้และการรับวัฒนธรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นโดยการไม่ตั้งใจไม่รู้ตัวไม่มีการบังคับหรือไม่มีข้อกำหนด

ใด ๆ อย่างแน่ชัดโดยจะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึกทั้งผู้ให้และผู้รับทางวัฒนธรรมต่างก็พยายามที่จะปรับตัวหรือทำตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในขณะนั้นย่อมจะมีการผสมกลมกลืนกันขึ้นเพราะต่างฝ่ายต่างก็พยายามที่จะปรับตัวเข้ากัน”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 เพศหญิง อายุ 40 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษาปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า เกิดจากสาเหตุสำคัญอันประกอบด้วย สาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร สาเหตุจากความต้องการทางด้านวัตถุ สาเหตุจากการยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน สาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย และสาเหตุจากความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การให้และการรับวัฒนธรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นโดยที่ไม่ตั้งใจไม่รู้ตัวไม่มีการบังคับหรือมีข้อกำหนดใด ๆ อย่างแน่ชัด โดยจะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึกทั้งผู้ให้และผู้รับทางวัฒนธรรมต่างก็พยายามที่จะปรับตัวหรือทำตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในขณะนั้น

2) สาเหตุภายนอก เนื่องจากการติดต่อระหว่างคนภายในชุมชนกับภายนอกชุมชนในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

2.1 เกิดจากสาเหตุด้านการพัฒนาของภาครัฐ ผลจากการวิจัยพบว่า

แต่ละคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายการดำรงชีพในแต่ละวัน ทำให้มีเวลาว่างน้อยลงไม่มีเวลาไปมาหาสู่กัน เหมือนดังเช่นอดีตที่เป็นสังคมขนาดเล็ก มีการดำรงชีพอย่างเรียบง่าย และมีเวลาพบปะสังสรรค์กันมากกว่าในปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านเริ่มมีการมุ่งผลิตหรือประกอบอาชีพ เพื่อให้ได้เงินตราตามกระแสลัทธิทุนนิยม ทั้งนี้เพราะต้องการใช้เงินเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน เพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้ชีวิต บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ก็จะสามารถแสวงหาวัตถุ เพื่อมาใช้อำนวยความสะดวกความสุขได้มากและได้กลายเป็นที่ยอมรับนับถือของชุมชน แทนสภาพในอดีตที่คนผู้ที่จะได้รับการยอมรับนับถือนั้น จะต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติดีมีศีลธรรมซึ่งผลที่ตามมา คือ การทำให้ผู้นำตามโครงสร้างทางสังคมรุ่นใหม่ โดยเฉพาะตำแหน่งที่ทางการจัดตั้งให้จะกลายเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งตรงข้ามกับผู้นำในอดีต สภาพชุมชนซึ่งเคยเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม ที่มีความสงบวิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่เคยอยู่กันอย่างเรียบง่ายอาศัย และพึ่งพาธรรมชาติ ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บ้านที่อยู่อาศัยของผู้มีฐานะดีเริ่มสร้างด้วยวัสดุที่คงทนเป็นรูปทรงสมัยไปตามอย่างสังคมเมือง การเข้ามาของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ทำให้ชาวบ้านที่มีฐานะดี พยายามแสวงหาทุกสิ่งทุกอย่างมีในสังคมเมืองมาสู่ครอบครัว เช่น จานรับสัญญาณดาวเทียม เพื่อชมรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่อย่างรวดเร็วกลายเป็นชุมชนในสังคมสมัยใหม่ รวมความหมายถึง การที่ประชากรต้องมี

ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพที่สูงขึ้นตามมาด้วย ความเครียดจากการทำงานเพื่อหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการครองชีพ

2.2 เกิดจากสาเหตุด้านการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

การที่เยาวชนออกจากหมู่บ้านไปสู่มืองเพื่อรับการศึกษามากขึ้น ทำให้ได้เข้าสู่สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ที่ต่างจากวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเองนั่นคือ วัฒนธรรมเมือง ผลด้านดี คือ ได้รับความรู้กว้างขวาง ได้รู้จักเพื่อนจากต่างถิ่น รู้เท่าทันผู้อื่นและทันต่อเหตุการณ์มีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมได้ดีขึ้น การศึกษาที่สูงขึ้นทำให้มีโอกาสเลือกประกอบอาชีพที่ตนพอใจได้อย่างกว้างขวาง ไม่ต้องทำอะไรทำนาเหมือนบรรพบุรุษ ได้รับความรู้จากครูอาจารย์ที่มีภูมิหลังแตกต่างจากครูในหมู่บ้านทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ความคิด ค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ จะเป็นสากลมากขึ้น ผลในทางลบ คือ เยาวชนซึ่งจะเป็นผู้สืบทอดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชุมชนสูญเสียความเป็นชนเผ่าไปที่ละเล็กทีละน้อย จากระบบการศึกษาที่ผลิตคนออกมาให้เป็นรูปแบบเดียวกันคิดเหมือนกัน และประพฤติเหมือนกันผู้ที่ออกจากหมู่บ้านไปไม่ว่าจะไปเพื่อเรียนหนังสือหรือทำงาน หรือแต่งงาน ย้ายถิ่นจะเลิกการแต่งกายในชุดประจำเผ่าเป็นอันดับแรก

2.3 เกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า

ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการมาประกอบอาชีพด้านการ ปลูกพืชเศรษฐกิจ และอาชีพค้าขายเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมที่สะดวกสบายทำให้มีการติดต่อซื้อขายสินค้ากับสังคมภายนอกได้อย่างสะดวกคล่องตัว มีการมุ่งดำเนินกิจการที่มุ่งแสวงหาผลกำไรเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้มาซึ่งเงินตราที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ กับสังคมภายนอก เกิดการผลิตเพื่อมุ่งการค้าเชิงพาณิชย์ ทำให้ชาวบ้านเข้าสู่กระแสแห่งระบบทุนนิยมซึ่งจะต้องมีค่าใช้จ่าย ในการครองชีพแต่ละวันเพิ่มสูงมากขึ้นตามมาด้วย

2.4 เกิดจากสาเหตุความเจริญด้านเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า

เทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นทั้งเครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบในด้านที่ไม่ต้องการเช่น การสร้างมลพิษหรือการเกิดส่วนเกินจากการผลิตที่ไม่ต้องการกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเทคโนโลยีกลายเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาต่างของมนุษย์แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นด้วย การทำความเข้าใจแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีจำเป็นต้องมองระยะยาวมากขึ้น เพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ด้านบวกมากกว่าจะกลายเป็นผลเสียต่อสังคมโดยรวม เทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 17 ตอนหนึ่งว่า

“มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการมาประกอบอาชีพด้านการ ปลูกพืชเศรษฐกิจและอาชีพค้าขายเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมที่สะดวกสบาย ทำให้มีการติดต่อซื้อขายสินค้ากับสังคมภายนอกได้อย่างสะดวกคล่องตัว มีการมุ่งดำเนินกิจการที่มุ่งแสวงหาผลกำไรเพิ่มมากขึ้น”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 17 เพศชาย อายุ 53 ปี อาชีพค้าขาย การศึกษา ปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 ตอนหนึ่งว่า “เทคโนโลยี เป็นทั้ง เครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบในด้านที่ไม่ ต้องการเช่น การสร้างมลพิษหรือการเกิดส่วนเกินจากการผลิตที่ไม่ต้องการกลายเป็น ส่วนหนึ่งของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 23 เพศหญิง อายุ 39 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษา ปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

และคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 ตอนหนึ่งว่า “แต่ละคนต้อง ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายการดำรงชีพในแต่ละวัน ทำให้มีเวลาว่าง น้อยลงไม่มีเวลาไปมาหาสู่กัน เหมือนดังเช่นอดีตที่มีการดำรงชีพอย่าง เรียบง่าย และมีเวลาพบปะสังสรรค์กันมากกว่าในปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านเริ่มมีการมุ่งผลิตหรือประกอบอาชีพ เพื่อให้ได้เงินตรามาก”

(คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล รหัส A 25 เพศหญิง อายุ 40 ปี อาชีพรับราชการ การศึกษาปริญญาโท, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2561)

ดังนั้น สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน ที่เกิดจากสาเหตุภายในของ วิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่พบ ทำให้ทราบว่า สาเหตุภายนอกของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนนั้น เริ่มต้นจากการติดต่อระหว่างคนภายในชุมชนกับภายนอก ชุมชนในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากสาเหตุด้านการพัฒนาของภาครัฐ เนื่องมาจากแต่ละคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเป็น ค่าใช้จ่ายการดำรงชีพในแต่ละวัน ทำให้มีเวลาว่างน้อยลงไม่มีเวลาไปมาหาสู่กัน เหมือนดังเช่นอดีตที่ เป็นสังคมขนาดเล็ก มีการดำรงชีพอย่าง เรียบง่าย และมีเวลาพบปะสังสรรค์กันมากกว่าในปัจจุบัน เกิดจากสาเหตุด้านการจัดการศึกษา การที่เยาวชนออกจากหมู่บ้านไปสู่เมืองเพื่อรับการศึกษามากขึ้น ทำให้ได้เข้าสู่สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ ที่ต่างจากวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเองนั่นคือ วัฒนธรรมเมือง ผลด้านดี คือ ได้รับความรู้กว้างขวาง ได้รู้จักเพื่อนจากต่างถิ่น รู้เท่าทันผู้อื่น และทัน ต่อเหตุการณ์มีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมได้ดีขึ้น ผลในทางลบ คือ เยาวชนซึ่งจะเป็นผู้สืบทอด เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชุมชนสูญเสียความเป็น ชนเผ่าไปที่ละเล็กละน้อย

เกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการทำมาหากินจากการ เกษตรกรรมเพื่อยังชีพ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการมาประกอบ อาชีพด้านการ ปลูกพืชเศรษฐกิจและอาชีพค้าขายเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมที่สะดวกสบายทำให้มีการ ติดต่อซื้อขายสินค้ากับสังคมภายนอกได้อย่างสะดวกคล่องตัว มีการมุ่งดำเนินกิจการที่มุ่งแสวงหาผล กำไรเพิ่มมากขึ้น และเกิดจากสาเหตุความเจริญด้านเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นทั้งเครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา
รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยแนวคิดการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เกิดขึ้นจากสภาพปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม รวมถึงปัญหาในด้านความเป็นอยู่ในหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น มีทั้งภายใน และภายนอกของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาด้านสังคมซึ่งต่างก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทำให้คนชุมชนหลงลืม และละเลยวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ด้วยสิ่งแปลกใหม่ที่รับเข้ามาทั้งทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยมที่เข้ามาสู่ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มมีชีวิตที่สะดวกสบายขึ้นแต่สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ กลับกลายเป็นอาวุธร้ายแรงที่ส่งผลกระทบและเป็นปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเพณีก่อให้เกิดการห่างเหินการหลงลืมวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามที่มีมาแต่เดิมจากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นปัจจุบัน ซึ่งยากที่จะเรียนรู้และสืบสานไว้ให้เหมือนเช่นอดีตไว้ได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะทำความเข้าใจปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ทำให้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะทางในการวางนโยบายทางสังคมแก่องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

6.1 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

6.2 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Design) โดยการวิจัยปรากฏการณ์ (Phenomenology) เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

6.3 การดำเนินการวิจัย

6.3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลระดับบุคคล ได้แก่ นักพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน

6.3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คือประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 25 รูป/คน คัดเลือกผู้ที่อาศัยในพื้นที่เป็นเวลา ไม่น้อยกว่า 30 ปี ทั้งนี้ประชากรดังกล่าวอาจเป็นผู้มีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันจะนำมาสู่ข้อสรุปของการวิจัยในครั้งนี้

การเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกจากผู้ที่มีองค์ความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน

6.3.3 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยตามแหล่งของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พื้นที่ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

6.3.4 วิธีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.3.4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – dept Interview) เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ระดับบุคคล ได้แก่ นักพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ ชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ใช้เทคนิคการ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structure Interview หรือ SSI) เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล แต่ขณะที่ศึกษาวิจัยอยู่นั้น ผู้วิจัยได้ยอมรับประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวม ข้อมูล เพื่อนำมาปรับแนวทางสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (ชาย โปธิสิตา, หน้า 2547)

6.3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และลักษณะเครื่องมือ ดังนี้

1) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ โดย การศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ และใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการ วิจัย

2) ลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือ แนวทางการสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะและเนื้อหา ดังนี้

2.1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

2.2) สภาพวิถีชีวิตของชุมชน ครอบคลุมประเด็นสภาพวิถีชีวิตในอดีตและ ปัจจุบัน ด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านศาสนาและวัฒนธรรม และ ด้านเทคโนโลยี

2.3) สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งเกิดจากสาเหตุ ภายใน และสาเหตุภายนอก

6.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.3.5.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และศึกษาจากบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน

6.3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

1) ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก

2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก และการบันทึกเสียง

3) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลเพื่อเสริมผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็นอีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

6.3.6 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.3.6.1 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบ และยืนยันข้อมูลต่อเนื่องตลอดการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง (Credibility) กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

6.3.6.2 การตรวจสอบข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม นำข้อสรุปที่ค้นพบตรวจสอบความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง (Pattern Matching) โดยการนำแบบแผนที่ค้นพบดังกล่าวไปตรวจสอบกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีว่า แบบแผนที่ค้นพบมีความสอดคล้องกับข้อมูลจริง ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ (Maxwell, 1992) และผู้วิจัยยังได้ยกคำพูดโดยตรงของผู้ให้ข้อมูลบางคนในประเด็นที่สำคัญมาประกอบในรายงานผลการวิจัยอีกด้วย

6.3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ (Pattern) จนได้ข้อสรุป มีวิธีการและขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.3.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม ระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย เพื่อให้การเก็บรวบรวมได้ข้อมูลตรงกับประเด็นคำถามการวิจัย และเพื่อวางแผนงานเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป โดยยึดตามแนวคิดของ Bogdan and Biklen (2003) and McMillan and Schumacher (1997) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

6.3.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลหลังเก็บข้อมูลภาคสนาม หลังเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดตามแนวคิดของ Mcmillan and Schumacher (1997) และ Strauss and Corbin (1998) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ทำการสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์ โดยการหาความเชื่อมโยงระหว่างกันของกลุ่มของข้อมูลในแต่ละประเด็น เพื่อสร้างข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและยืนยันข้อสรุปที่ค้นพบดังกล่าว โดยการนำข้อสรุปแบบแผนความสัมพันธ์ที่ค้นพบไปตรวจสอบและยืนยันกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ว่ามีความสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลจริง หรือไม่ เพียงใดซึ่งมีตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลในบางประเด็น

6.3.8 การนำเสนอผลการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) ซึ่งเป็นการบรรยาย อธิบายข้อเท็จจริง ตลอดจนได้นำเสนอข้อมูลตาม กรอบแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และเพื่อให้มีความกระชับและชัดเจนในการนำเสนอ ผู้วิจัยอาจมีการใช้ตาราง ภาพ และแผนภูมิประกอบในการบรรยาย และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

6.4 สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอาชีพรับจ้าง และยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสแล้ว ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือชุมชน เช่น ผู้ช่วยงานในชุมชน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชน

1) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านครอบครัว

ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้มถือว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของคนทุกกลุ่มในสังคม เพราะชีวิตเริ่มจากครอบครัว โดยที่ครอบครัวทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ของครอบครัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่นเดียวกับครอบครัวทั่ว ๆ ไป ครอบครัวชุมชนกะเหรี่ยงอยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของหญิง ชาย โดยที่ผู้หญิงทำงานบ้าน หุงข้าว ตักน้ำ ทำอาหาร และเก็บผักหักฟืน ส่วนผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นงานนอกบ้านซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้กำลัง เช่น ไปไร่ไปนา ไถนา ล้อมรั้ว ตัดไม้ สร้างบ้าน เป็นต้น ส่วนงานอื่น ๆ ที่สามารถช่วยกันได้ก็จะช่วยกันไป เนื่องจาก ชุมชนกะเหรี่ยง จะนับถือวิญญาณบรรพบุรุษทางฝ่ายหญิง ครอบครัวจึงถือวิญญาณบรรพบุรุษทางฝ่ายหญิงหรือฝ่ายแม่ด้วย แม้ว่าการสร้างบ้านเป็นหน้าที่ของผู้ชายก็ตาม

2) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านอาชีพ

อาชีพของกะเหรี่ยงอยู่ในสภาพที่เรียกว่า เพื่อยังชีพ ซึ่งหมายถึงการทำมาหากินเพื่อบริโภคเท่านั้น ได้แก่ การปลูกข้าวไร่ ทำนาเป็นหลัก ในช่วงที่ละเว้นจากการทำนาชาวบ้านก็จะอยู่บ้าน โดยเฉพาะผู้หญิงก็จะทอผ้า ผู้ชายก็จะออกทำงานรับจ้างทั่วไป จึงนับว่ากะเหรี่ยงเป็นพวกที่อยู่อย่างถาวรไม่เคลื่อนย้ายด้วยเหตุผลดังกล่าว อุตสาหกรรมชีวิตความเป็นอยู่คือข้าว ความตายคือเงิน ปัจจุบันเงินเป็นใหญ่แต่เงินก็ยังแพ้ข้าว ข้าวถือว่าเป็นค่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกคนให้ความเคารพต่อข้าวสูงมาก ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงจากอาชีพแต่ก่อน การเพาะปลูกพืชผักผลไม้เพื่อขาย หรือทำการค้าขายมากขึ้น ผักที่ปลูก เช่น ข้าวโพด ลำไย และสวรส เป็นต้น เสริมรายได้โดยเฉพาะหมู่บ้านที่โครงการหลวงตั้งอยู่ มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก การเปลี่ยนวิถีการผลิตกระทบกระเทือนต่อคุณค่าของการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเองเป็นอย่างมาก ชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนจากการทำมาหากิน มาเป็น การทำมาหาเงิน ต้องซื้อสินค้าเช่นพืชผักกับข้าว อาหารเข้าเย้นจากตลาดหรือจากพ่อค้าที่ขายในหมู่บ้าน และไปซื้อด้านนอก ชาวบ้านเริ่มไม่มีเวลาที่จะทำอาหารกินเองและพูดคุยปรึกษาหารือกัน ไม่มีเวลาที่จะนึกถึงคนอื่นที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือแม้แต่คนที่เป็ญาติพี่น้องกัน

3) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านการศึกษา

จากในอดีตคนชุมชนมีวิถีชีวิต พ่อแม่มีความต้องการให้ลูกเรียนหนังสือ เพื่ออนาคตที่ดีในวันข้างหน้า อยากรให้ลูกมีอาชีพที่มั่นคง เพราะในปัจจุบันนี้อาชีพการทำเกษตรเริ่มถดถอย ไม่มีใครอยากทำ เพราะราคาพืชผักต่าง ๆ ตกต่ำ และคิดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้าอาชีพเกษตรจะค่อย ๆ หายไป จากชุมชนแต่ก็มีอาชีพอื่นเข้ามาใหม่ เช่น เป็น ครู, อาจารย์, ตำรวจ, ทหาร, หมอชนบท, พยาบาล, ธุรกิจส่วนตัว, นักจัดรายการวิทยุ, โกดี้นักท่องเที่ยว, ทำงานบริษัท, ขายประกันชีวิต, นักอาสาสมัคร หรือเป็นสมณะนักบวชด้านศาสนา ทำให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น สังเกตได้จากการส่งลูกเรียนหนังสือ จนมีผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะต้องการให้ลูกมีชีวิตที่สุขสบายในอนาคตที่ดีกว่า

4) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านการปกครอง

อำนาจในการปกครองโดยเฉพาะจากทางการราชการที่ตั้งขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐจะไม่มากเท่ากับกลุ่มอาวุโส เพราะชาวบ้านต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า เพราะเป็นกฎกติกาข้อบังคับของเผ่าตัวเอง กะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมของตนเองที่คงามไม่ด้อยไปกว่าชนเผ่าอื่น สืบต่อกันมาโดยผ่านพิธีกรรมและความจำ ที่บันทึกไว้เป็นเพลง หรือลำน้า เพื่อบอกเล่าให้ชาวกะเหรี่ยงด้วยกันเองเข้าใจถึงความหมายของชีวิตโลกทัศน์ ตลอดจนวิถีชีวิตที่สงบสุขและสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับธรรมชาติ หากพวกเขาได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เช่นเดียวกับกลุ่มชนกลุ่มอื่น ๆ ปกป้องเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง แต่ดูเหมือนว่าความพยายามดังกล่าวอ่อนล้าลงเป็นลำดับ ในการดิ้นรนปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน

5) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มครุบาชัยยะวงศาพัฒนาและแห่ครัวทาน เพื่อปลุกจิตศรัทธาให้เกิดในพระพุทธศาสนา และเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างความเจริญให้แก่วัด และชุมชนพระบาทห้วยต้ม ปัจจุบันชุมชนกะเหรี่ยง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่ครัวทาน เป็นประเพณีอันสวยงามของชุมชนกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี ปีละ 2 ครั้ง คือ วันประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบาชัยยะวงศาพัฒนา และ วันทอดกฐิน ณ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

ส่วนความเชื่อในเรื่องผี-วิญญาณ ชุมชนกะเหรี่ยงมีประเพณี และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีอยู่เสมอ ผีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือมีอยู่ 2 อย่างคือ ผีดี กับผีร้าย ผีดีคือผีบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาหมู่บ้าน หรือผีเจ้าที่นั่นเอง และผีเรือน คือผีบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ตายายที่ตายไปแล้ว วิญญาณยังวนเวียน คุ่มครองลูกหลานอยู่ ชุมชนกะเหรี่ยงจะพิธี เช่น มัดมือทั้งครอบครัว สะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงยังมีพิธีเลี้ยงผีไร่ ผีนา ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้มีความรู้ในเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา เน้นผู้ประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีเหล่านี้ ซึ่งอาจจะมิทั้งผีดีและผีร้าย ที่อยู่ตามป่าเขาลำธารทั่วไป คอยลงโทษผู้ที่ผ่านไปให้ได้รับความเดือดร้อน ความเชื่อถือในเรื่อง ผีและวิญญาณของชาวกะเหรี่ยง จึงมีผลดีต่อสังคมชาวกะเหรี่ยงอย่างมาก และทำให้เกิดคุณธรรมขึ้น เพราะไม่มีใครกล้าทำความผิดแม้แต่ต่อหน้าและลับหลัง วัฒนธรรมทางการแต่งกายของเผ่ากะเหรี่ยง การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มมักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เสื้อสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย นั่นคือ ความอดทนแข็งแรง เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยงเน้นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อติดพู่ห้อยลงมา ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่ยังไม่แต่งงานใส่ชุด หอด้วยมือทรงกระสอบ สีขาวยาวคร่อมเท้า ชุดขาวนี้เรียกว่า เซวา ใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยนใส่ชุดขาว เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่แต่งงานแล้วสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและฝ้าย สีเสื้อของหญิงที่แต่งงานแล้ว ต้องมีลายปักต้องมีการปักลูกเดือย ปัจจุบันกลุ่มกะเหรี่ยงที่ยังคงสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำเผ่าในวิถีชีวิตปกติ

6) สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อระบบเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ภาคการบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชนเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบต่อในด้านที่ไม่ต้องการได้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติความเชื่อแบบเดิม แล้วหันไปนิยมแบบใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่เรียกว่า ทันสมัยไม่ ล้าหลัง มีการปรับปรุงแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสิ่งอันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม

ส่วนที่ 3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน

1) สาเหตุภายใน

เกิดจากสาเหตุสำคัญอันประกอบด้วย สาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร สาเหตุจากความต้องการทางด้านวัตถุ สาเหตุจากการยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน

สาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย และสาเหตุจากความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจุดเริ่มต้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การให้และการรับวัฒนธรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นโดยการไม่ตั้งใจไม่รู้ตัวไม่มีการบังคับหรือไม่มีข้อกำหนดใด ๆ อย่างแน่ชัด โดยจะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึกทั้งผู้ให้และผู้รับทางวัฒนธรรมต่างก็พยายามที่จะปรับตัวหรือทำตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในขณะนั้น

2) สาเหตุภายนอก

สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนนั้น เริ่มต้นจากการติดต่อระหว่างคนภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน ในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากสาเหตุด้านการพัฒนาของภาครัฐ เนื่องมาจากแต่ละคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายการดำรงชีพในแต่ละวัน ทำให้มีเวลาว่างน้อยลงไม่มีเวลาไปมาหาสู่กัน เกิดจากสาเหตุด้านการจัดการศึกษา การที่เยาวชนออกจากหมู่บ้านไปสู่มืองเพื่อรับการศึกษามากขึ้น ทำให้ได้เข้าสู่สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ ที่ต่างจากวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเองนั่นคือ วัฒนธรรมเมือง เกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และเกิดจากสาเหตุความเจริญด้านเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นทั้งเครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์

6.5 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำมาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ภายใต้ความสัมพันธ์พื้นฐานคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน จากผลการวิจัยพบว่า สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านครอบครัวชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มถือว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของคนทุกกลุ่มในสังคม เพราะชีวิตเริ่มจากครอบครัว โดยที่ครอบครัวทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ของครอบครัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่นเดียวกับครอบครัวทั่ว ๆ ไป ครอบครัวชุมชนกะเหรี่ยง อยู่ด้วยกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิศวง ธรรมพันธ (2543) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับจำนวนประชากร พฤติกรรมของสมาชิกในสังคม โครงสร้างสังคม และแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและแบบแผนทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ วราคม ทีสุภุ (2544) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์เราก็เกิดกับบิดามารดาที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัว เป็นหมู่บ้าน เป็นเผ่า เราได้รับการเอาใจใส่ดูแลในสิ่งแวดล้อมของสังคมครอบครัว สังคมหมู่บ้าน สังคมเผ่า เราเจริญเติบโต กลายเป็นผู้ใหญ่ของเผ่ามี

บุคลิกภาพแบบชาติพันธุ์เพราะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาของเผ่า และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ผงจิตต์ อธิคมน์นทะ (2526) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและความสัมพันธ์ของ สังคม รวมถึงการกระจายอายุ อัตราการเกิดการตายของประชากร

อำนาจในการปกครองโดยเฉพาะจากทางการราชการที่ตั้งขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อำนาจต่าง ๆ ของผู้รับหน้าที่จากทางรัฐจะไม่มากเท่ากับกลุ่มอาวุโส เพราะชาวบ้าน ต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตามประเพณีมากกว่า เพราะเป็นกฎกติกาข้อบังคับของเผ่าตัวเอง กะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมของตนเองที่คงมาไม่ด้อยไปกว่าชนเผ่าอื่น สืบต่อกันมาโดยผ่านพิธีกรรมและความจำ ที่บันทึกไว้เป็นเพลง หรือลำนำ เพื่อบอกเล่าให้ชาวกะเหรี่ยงด้วยกันเองเข้าใจถึงความหมาย ของชีวิตโลกทัศน์ ตลอดจนวิถีชีวิตที่สงบสุขและสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับธรรมชาติ หากพวกเขาได้รับ โอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เช่นเดียวกับกลุ่มชนกลุ่มอื่น ๆ ปกป้องเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไว้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง แต่ดูเหมือนว่าความพยายามดังกล่าวอ่อนล้าลงเป็นลำดับ ในการดิ้นรนปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติกุล ศิริเมืองมูล และ เชาวลิต สัยเจริญ (2558) ได้ ศึกษาเรื่องความเชื่อกับการจัดระเบียบที่ว่างของเรือนกะเหรี่ยงในบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เรือนกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น โดย สะท้อนออกมาสู่รูปทรง ขนาด สัดส่วน พื้นที่ใช้สอยและวัสดุที่ใช้ก่อสร้าง สิ่งเหล่านี้แฝงด้วยความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ส่วนความเชื่อที่มีผลต่อรูปแบบการจัดระเบียบที่ว่างในระดับหมู่บ้านคือ คุรบาชัยยะวงศาพัฒนาผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชาวกะเหรี่ยงจนพวกเขาเหล่านี้ เลื่อมใสศรัทธาจนอพยพติดตามมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนด้วย รวมถึงความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีความสำคัญกับพื้นที่หมู่บ้าน

สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านอาชีพ อาชีพของกะเหรี่ยงอยู่ในสภาพที่เรียกว่า เพื่อยังชีพ ซึ่งหมายถึง การทำมาหากินเพื่อบริโภคเท่านั้น ได้แก่ การปลูกข้าวไร่ ทำนาเป็นหลัก ในช่วงที่ ละเว้นจากการทำนาชาวบ้านก็จะอยู่บ้าน โดยเฉพาะผู้หญิงก็จะทอผ้า ผู้ชายก็จะออกทำงานรับจ้างทั่วไป จึงนับว่ากะเหรี่ยงเป็นพวกที่อยู่อย่างถาวรไม่เคลื่อนย้ายด้วยเหตุผลดังกล่าว อัตลักษณ์ชีวิตความเป็นอยู่คือข้าว ความตายคือเงิน ปัจจุบันเงินเป็นใหญ่แต่เงินก็ยังไม่แพ้ข้าว ข้าวถือว่าเป็นค่ามี ประโยชน์ต่อมนุษย์ทุกคนให้ความเคารพต่อข้าวสูงมาก ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงจากอาชีพแต่ก่อน การเพาะปลูกพืชผักผลไม้เพื่อขาย หรือทำการค้าขายมากขึ้น ผักที่ปลูก เช่น ข้าวโพด ลำไย และสวรส เป็นต้น เสริมรายได้โดยเฉพาะหมู่บ้านที่โครงการหลวงตั้งอยู่ มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตวิวัฒน์ สืบเสนาะ (2554) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เป็นหัวข้อหลักในงานวิจัยครั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีต่อไปนี้เป็นความพยายามแสวงหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง การเปลี่ยนแปลง เพื่อความเข้าใจมากขึ้น และ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อินจันทร์ กนตจารี (ศรีบุญ) (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนชาวยองชุมชนบ้านดอนปิน ตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชาวยองในอดีตอยู่กันอย่างเรียบง่ายมีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็กมี ผู้นำที่ดีชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ มีการดำรงชีพด้วยการทำไร่ทำนาและงานฝีมือในครัวเรือนมี ฐานะพออยู่พอกิน ชาวยองได้นำเอารูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา การแต่งกาย

และประเพณี พิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ นำมาประพุดปฏิบัติต่อการดำเนินวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ขณะเดียวกันยังช่วยรักษาและสืบทอดอย่างยาวนาน ในปัจจุบันชาวยองได้มีการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนขนาดเล็กไปสู่สภาพชุมชนขนาดใหญ่ ผู้นำจะต้องมาจากคนที่มีฐานะ มีการศึกษาสูง มีการพัฒนาทำให้ชาวบ้านจากอาชีพการไร่ทำนาเปลี่ยนเป็นอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัททำให้ครอบครัวมีฐานะทางการเงินที่ดี ส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาในตัวเมืองมากขึ้นการรักษาสุขภาพจากเคยที่ต้องพึ่งหมอยาในชุมชน ปัจจุบันชาวยองนิยมใช้บริการโรงพยาบาลมากขึ้นเพราะความทันสมัยมีถนนหนทางคมนาคมที่ดี สะดวกสบายในการเดินทาง วัฒนธรรมของชาวยองมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการแต่งกายเดิมที่ใช้ผ้าที่ทอขึ้นเอง แต่ปัจจุบันหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป

สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านการศึกษา จากในอดีตคนชุมชนมีวิถีชีวิต พ่อแม่มีความต้องการให้ลูกเรียนหนังสือ เพื่ออนาคตที่ดีในวันข้างหน้า อยากให้ลูกมีอาชีพที่มั่นคง เพราะฉะนั้นปัจจุบันนี้อาชีพการทำเกษตรเริ่มถดถอย ไม่มีใครอยากทำ เพราะราคาพืชผักต่าง ๆ ตกต่ำ และคิดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้าอาชีพเกษตรจะค่อย ๆ หายไปจากชุมชนแต่ก็มีอาชีพอื่นเข้ามาใหม่ เช่น เป็นครู, อาจารย์, ตำรวจ, ทหาร, หมอชนบท, พยาบาล, ธุรกิจส่วนตัว, นักจัดรายการวิทยุ, โกดนักท่องเที่ยง, ทำงานบริษัท, ขายประกันชีวิต, นักอาสาสมัคร หรือเป็นสมณะนักบวชด้านศาสนา ทำให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วราคม ที่สุกะ (2544) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า เมื่อเกิดเป็นมนุษย์เราก็เกิดกับบิดามารดาที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัว เป็นหมู่บ้าน เป็นเผ่า เราได้รับการเอาใจใส่ดูแลในสิ่งแวดล้อมของสังคมครอบครัว สังคมหมู่บ้าน สังคมเผ่า เราเจริญเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ของเผ่ามีบุคลิกภาพแบบชาติพันธุ์เพราะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาของเผ่าคนอื่นในเผ่าที่เกิดมาก็ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสิ่งแวดล้อมของสังคมเผ่าเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อินจันทร์ กนุดจारी (ศรีบุญ) (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนชาวยองชุมชนบ้านดอนปิน ตำบลแซ่ข้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันชาวยองได้มีการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนขนาดเล็กไปสู่สภาพชุมชนขนาดใหญ่ ผู้นำจะต้องมาจากคนที่มีฐานะ มีการศึกษาสูง มีการพัฒนาทำให้ชาวบ้านจากอาชีพการไร่ทำนาเปลี่ยนเป็นอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัททำให้ครอบครัวมีฐานะทางการเงินที่ดี ส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาในตัวเมืองมากขึ้น

สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณีเปลี่ยนผ้าห่มครุบา ชัยยะวงศาพัฒนาและแห่ครัวทาน เพื่อปลุกจิตศรัทธาให้เกิดในพระพุทธศาสนา ปัจจุบันชุมชนกะเหรี่ยง ได้ร่วมกันจัดประเพณีแห่ครัวทาน เป็นประเพณีอันสวยงามของชุมชนกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นหลังจากออกพรรษาของทุกปี ปีละ 2 ครั้ง คือ วันประเพณีเปลี่ยนผ้าครุบาชัยยะวงศาพัฒนา และ วันทอดกฐิน ณ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ส่วนความเชื่อในเรื่องผี-วิญญาณ ชุมชนกะเหรี่ยงมีประเพณี และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงผีอยู่เสมอ ผีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือมีอยู่ 2 อย่างคือ ผีดี กับผีร้าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ กันทะ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านตุงลอย หมู่ 4 ตำบลอมก๋อย อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านตุงลอย มีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็ก ดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการล่าสัตว์ หาของป่า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันกันด้วยระบบเครือญาติทางสายโลหิต

และการแต่งงาน มีความเชื่อในเรื่องของอำนาจและภูตผีวิญญาน นอกจากนี้วิถีชีวิตของชุมชนมีลักษณะเฉพาะตนและค่อนข้างโดดเด่นจากสังคมภายนอกการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างมาก

สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน ด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน และเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเองก็สามารถส่งผลกระทบในด้านที่ไม่ต้องการได้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติความเชื่อแบบเดิมแล้วหันไปนิยมแบบใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นผู้ที่เรียกว่า ทันสมัยไม่ล้าหลัง มีการปรับปรุงแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิศวง ธรรมพันธ (2538) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อ และลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม ผลของการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่ทำให้เปลี่ยนแปลงวิถีใหม่มาให้ผู้คน เช่น ความก้าวหน้าของวิชาฟิสิกส์ ทำให้เกิดการผลิตระบบสื่อสารแบบโทรเลขและโทรศัพท์ขึ้นใช้ทั่วโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกว้างขวางทั่วโลก เป็นต้น

ส่วนทางด้านสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน เกิดจากสาเหตุสำคัญอันประกอบด้วย สาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร สาเหตุจากความต้องการทางด้านวัตถุ สาเหตุจากการยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน สาเหตุจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเมื่อรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย และสาเหตุจากความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจุดเริ่มต้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การให้และการรับวัฒนธรรมนั้นมักจะเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจไม่รู้ตัวไม่มีการบังคับหรือมีข้อกำหนดใด ๆ อย่างแน่ชัด โดยจะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึกทั้งผู้ให้และผู้รับทางวัฒนธรรมต่างก็พยายามที่จะปรับตัวหรือทำตนให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในขณะนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ กันทะ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านตุงลอย หมู่ 4 ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ วิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านตุงลอย มีสภาพเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีอาชีพเกษตรกรรมแบบยังชีพ ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงชีวิตครอบครัวอย่างพออยู่พอกินตามลักษณะของชาวบ้านในชุมชนชนบทที่ไม่มีความเจริญเข้ามาในชุมชน ดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการล่าสัตว์ หาของป่า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันกันด้วยระบบเครือญาติทางสายโลหิตและการแต่งงาน มีความเชื่อในเรื่องของอำนาจและภูตผีวิญญาน นอกจากนี้วิถีชีวิตของชุมชนมีลักษณะเฉพาะตนและค่อนข้างโดดเด่นจากสังคมภายนอกการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างมาก โดยมีผลมาจากปัจจัย 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การเพิ่มประชากร ความต้องการเป็นคนไทย ลักษณะทางเชื้อชาติ-วัฒนธรรมที่ใกล้ชิดกับคนไทย ความต้องการด้านวัตถุของชุมชน และด้านปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การพัฒนาของรัฐ การพัฒนาจาก

บุคคลและองค์กรอิสระ ส่วนกระบวนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตนั้น เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีพฤติกรรม หรือเกิดการยอมรับการปฏิบัติเกี่ยวกับด้านการขัดเกลาทาสังคม การลอกเลียนแบบ การมีค่านิยมแบบใหม่ และการหิบบัณฑิตทางวัฒนธรรมจากสังคมนอกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันของตน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูนนั้น เริ่มต้นจากการติดต่อกันระหว่างคนภายในชุมชนกับภายนอกชุมชนในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากสาเหตุด้านการพัฒนาของภาครัฐ เนื่องมาจากแต่ละคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายการดำรงชีพในแต่ละวัน ทำให้มีเวลาว่างน้อยลงไม่มีเวลาไปมาหาสู่กัน เกิดจากสาเหตุด้านการจัดการศึกษา การที่เยาวชนออกจากหมู่บ้านไปสู่มืองเพื่อรับการศึกษามากขึ้น ทำให้ได้เข้าสู่สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ ที่ต่างจากวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเองนั่นคือ วัฒนธรรมเมือง เกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการทำมาหากินจากการเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ เป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และเกิดจากสาเหตุความเจริญด้านเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมในหลาย ๆ ด้าน เป็นทั้งเครื่องมือที่ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนา รวมถึงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์

6.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

6.6.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) จากผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาที่เน้นไปที่เรื่องของปัจเจกหรือตัวบุคคล ซึ่งถ้ามองในมิติดังกล่าว อาจทำให้มองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงได้ไม่ชัดเจน โดยการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (สุพิศวง ธรรมพินธา) แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต (จิตวิวัฒน์ สืบเสนาะ) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม (มงคล หวังสุขใจ และ ชมพู โกติรัมย์) แนวคิดที่เกี่ยวกับพลวัตทางสังคม (อารอพิศ เจ๊ะมิง) ทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว (วันเพ็ญ บุญประกอบ) มาเป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงได้ครบทุกส่วน จึงควรใช้แนวคิด ทฤษฎีอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ มาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษา เพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์หรือสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงได้อย่างครอบคลุมทุกประเด็น

2) จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Design) เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยเห็นว่า ในการวิจัยควรใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Models) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันในระยะต่าง ๆ ของการวิจัย จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีความหนักแน่นมากยิ่งขึ้น

6.6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง มีรูปแบบของพฤติกรรมและสิ่งที่เป็นวัตถุในสังคมนั้นมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม ที่เกิดจากสาเหตุ ตัวกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นของเหตุการณ์ที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิม สภาพแวดล้อม การศึกษา ความเชื่อ อาชีพ การปกครอง เทคโนโลยี และทัศนคติของประชากร ของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ควรที่จะต้องนำความรู้เหล่านี้ ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีกลุ่มชุมชนกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ ซึ่งจะทำให้กลุ่มชุมชนกะเหรี่ยงในแต่ละพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมของกลุ่มชุมชนกะเหรี่ยงต่อไป

2) จากผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง ฉะนั้น การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งแต่การแก้ไขปัญหาครอบครัว การแก้ไขปัญหาในสถานศึกษา ปัญหาทางด้านศาสนา ปัญหาขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงในอนาคต

6.6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน โดยศึกษาจากพระสงฆ์ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้านในมิติการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้กลุ่มเป้าหมายที่มีพื้นที่ต่างกัน เพราะว่าบริบทพื้นที่และสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง มีกระบวนการและสาเหตุที่แตกต่างกัน

2) ควรศึกษาประชากรกลุ่มเป้าหมายที่นอกเหนือจากการศึกษาวิจัยในครั้งหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง เช่น นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพราะเพื่อจะได้ทราบว่า มีตัวแปรอื่นใดที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำรัส นวลนิ่ม. (2540). *การศึกษากับการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ : โอ. เอส.พรี้นติ้งเฮ้าส์.
- จิตติวัฒน์ สืบเสนาะ. (2554). *การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- จური ชัยน. (2543). *ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมทางสังคมของชุมชน*. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นแอนพับลิชชิง.
- นิยพรรณ วรณศิริ. (2540). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บรรพต วีระสัย. (2519). *สังคมวิทยา มานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2506). *ชาวเขาในไทย*. กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์.
- บุญเดิม พันรอบ. (2528). *สังคมวิทยา มานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2539). *ชีวิตและงานผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ประเสริฐ เข้มกลิ่นฟุ้ง. (2540). *สังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2526). *การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม*. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา SO 205 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ม.ป.ท.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2545). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- พิศวง ธรรมพันธา. (2538). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ : ดีดีบุ๊กส์โตร์.
- วราคม ทีสุภะ. (2544). *สังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2555). *ชีวิตและงานผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : จุดทองการพิมพ์
- _____ . (2555). *นโยบายสาธารณะไทย กำเนิด พัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุดทอง.
- สนิท สมัครการ. (2529). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). *ทฤษฎีทางสังคมวิทยา การสร้าง การประเมินและการใช้ประโยชน์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายัณห์ ลิทธิโชค. (2552). *ทฤษฎีเกี่ยวกับพลวัตทางสังคม*. หัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์และประธานหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2543). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภูมิไทย.

เสาวคนธ์ สุดสวาท. (2529). *สังคมวิทยาชนบท*. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อานนท์ อาภาภิรม. (2525). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษารอบครัว (Family therapy of family counseling)*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและบำบัดครอบครัว.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/งานวิจัย

กัญญารัตน์ อันตรระกุล. (2540). *การปรับเปลี่ยนอาชีพของเกษตรกรในชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบท กรณีศึกษาหมู่บ้านเมืองสาตร ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชาญชัย จีรวรรณกิจ. (2529). *การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระชยสร สมบุญมาก (สมบุญโล) และพระมณเฑียร สังข์เงิน (ถิรจิตโต). (2545). *การควบคุมทางสังคมของชุมชนชาวเขาโดยวัฒนธรรมชุมชน*. รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

พระธีรพล ธีรบุญโล. (2549). *การปรับเปลี่ยนวิถีการทำนาของชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสันโปลง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระอินจันทร์ กนตจारी. (2549). *วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนชาวยองชุมชนบ้านดอนปิ่น ตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระอินจันทร์ กนตจारी. (2549). *วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนชาวยองชุมชนบ้านดอนปิ่น ตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พิมุข ชาญณะวัฒน์. (2529). *การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

รัตนาพร เศรษฐกุล. (2537). *การคงอยู่และการปรับเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย : กรณีศึกษาหมู่บ้านของตำบลบววก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

วรารณณ์ กันทะ. (2551). *ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านตุงลอย หมู่ 4 ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และ สุวรรณ บัวบาน. (2527). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนสองแห่งในจังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษาหมู่บ้านอัมพวัน และหมู่บ้านคำแก่นคูณ*. รายงานการวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุทัศน์ กัณฑ์มา. (2542). *การคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ กรณีศึกษาหมู่บ้านขุนยวม ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวณี ทรัพย์พิบูลย์. (2544). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนปกากะญอ (กะเหรี่ยง) บ้านแม่กลางหลวงและบ้านอ่าวกาน้อย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารีย์ พานทอง. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของปกากะญอบ้านวัดจันทร์ หมู่ 3 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

2. ภาษาอังกฤษ

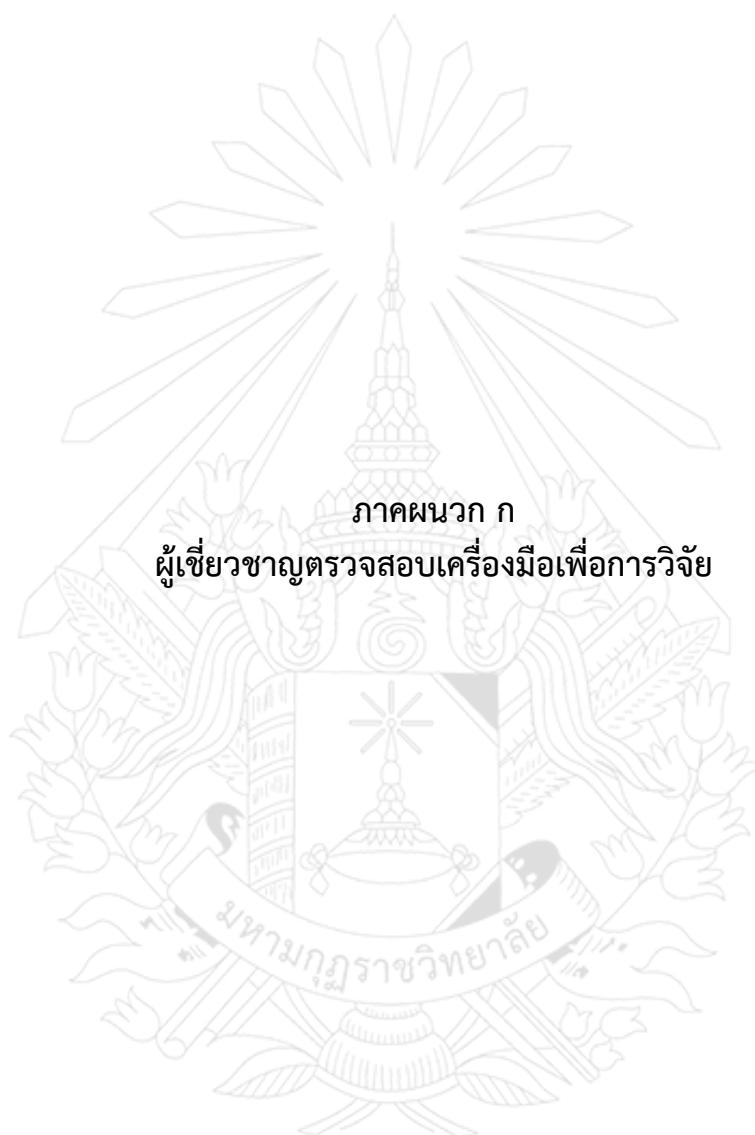
1) Books

- 1843-44 Karen dictionary, Tavoy, American Baptist Mission, 9-324p. only 1849 A Vocabulary of the Sgau Karen Language, Tavoy,
- Grierson, G.A. (1920). *Vowel Harmony in Karen*. Journal of the Royal Asiatic Society.
- Huberman & M. B. Miles (Eds.), *The qualitative researcher's companion*. (pp. 37-64).
- Maxwell, J. A.. (1992). *Understanding and validity in qualitative research*. In A. M. Mcmillan, Jame H. and Schumacher, Sally. (1997). *Research in Education*. The United States of America : Addison – Wesley Educational Publishers Inc..
- Roucek and Warren. (1963). *Sociology : An Introduction*. Littlefield , Adams & Co.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Thousands Oaks, CA: Sage Publications. (Reprinted from Harvard Educational Review. 1992, 62, 3; 279-300)
- Wade, Jonathan. (1842). *The grammar of the sgaw and Pwo Karen Language, Tavoy*

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. พระครูสมุห์ธนโชติ จิระมโฆ, ดร.

วุฒิทางการศึกษา พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
 ศศ.ม. (การวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น ล้านนาคดีศึกษา)
 ศน.บ. (การศึกษานอกระบบ)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา
 สถานที่ทำงาน มหามกุฏมหาวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

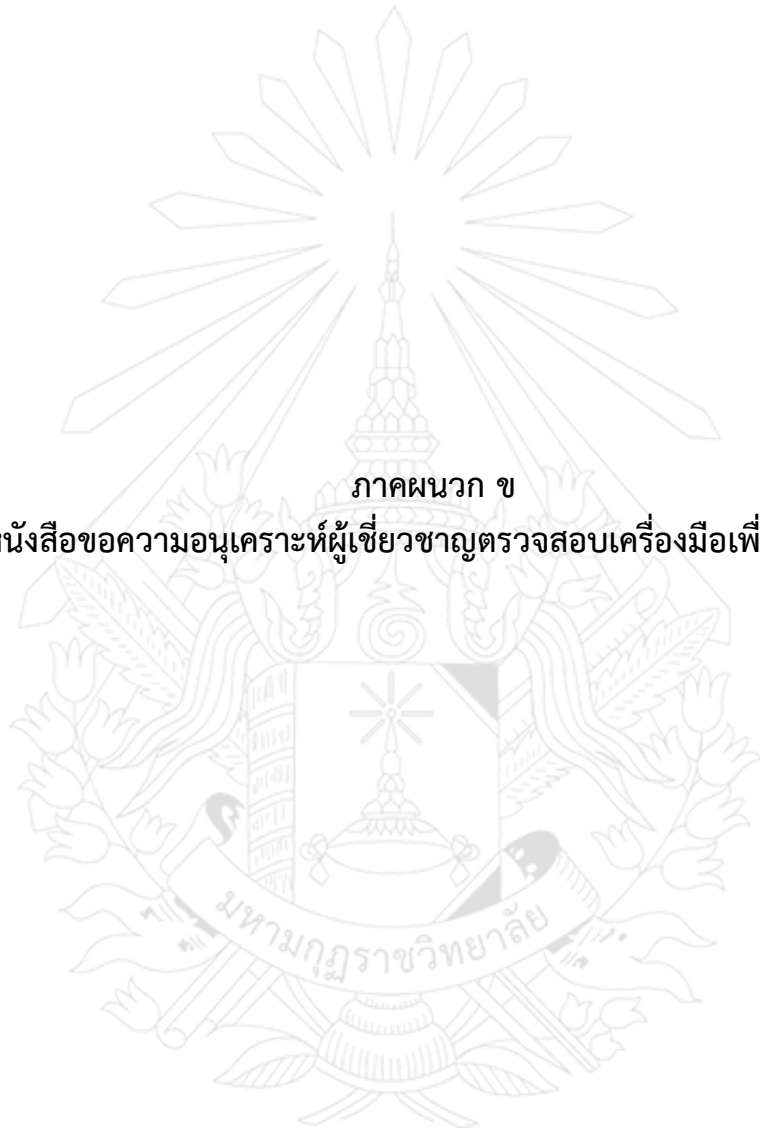
2. พระมหาวิเศษ ปญญาวิโร, รศ.ดร.

วุฒิทางการศึกษา ศษ.บ (สังคมวิทยา-มัธยมศึกษา)
 ศษ.บ. (การวัดผลและประเมินผลการศึกษา)
 ศน.บ (พุทธศาสนศึกษา)
 บร.ด (ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตร์และปรัชญา
 สถานที่ทำงาน มหามกุฏมหาวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3. รศ.สุวิทย์ รุ่งวิสัย

วุฒิทางการศึกษา น.บ.(นิติศาสตร์)
 A.M.(Political Science)
 Ph.D.(Sociology)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา
 สถานที่ทำงาน มหามกุฏมหาวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 053 270976 ต่อ 14.....

ที่.....ศธ 6013(2)/1137.....วันที่.....14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560.....

เรื่อง.....ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....

กราบเรียน พระครูสมุห์ธันโชติ จิระมโม, ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550412005 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอถ้ำทอง จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

พระครูสมุห์ธันโชติ จิระมโม
(พระครูสุนทรมหาเจติยารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 053 270976 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2)/1138 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระมหาวิเศษ ปณฺณาวชิโร, รศ.ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550412005 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้ที่มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.จรรณศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

จ.ร.ดร.
(พระครูสุนทรมหาเจติยารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ 6013(2)/1139

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ต.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๙๖๕-๖

14 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.สุวิทย์ รุ่งวิสัย

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5820550412005 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ นักศึกษาผู้น้อยในความควบคุมดูแลของ ดร.จรรณศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

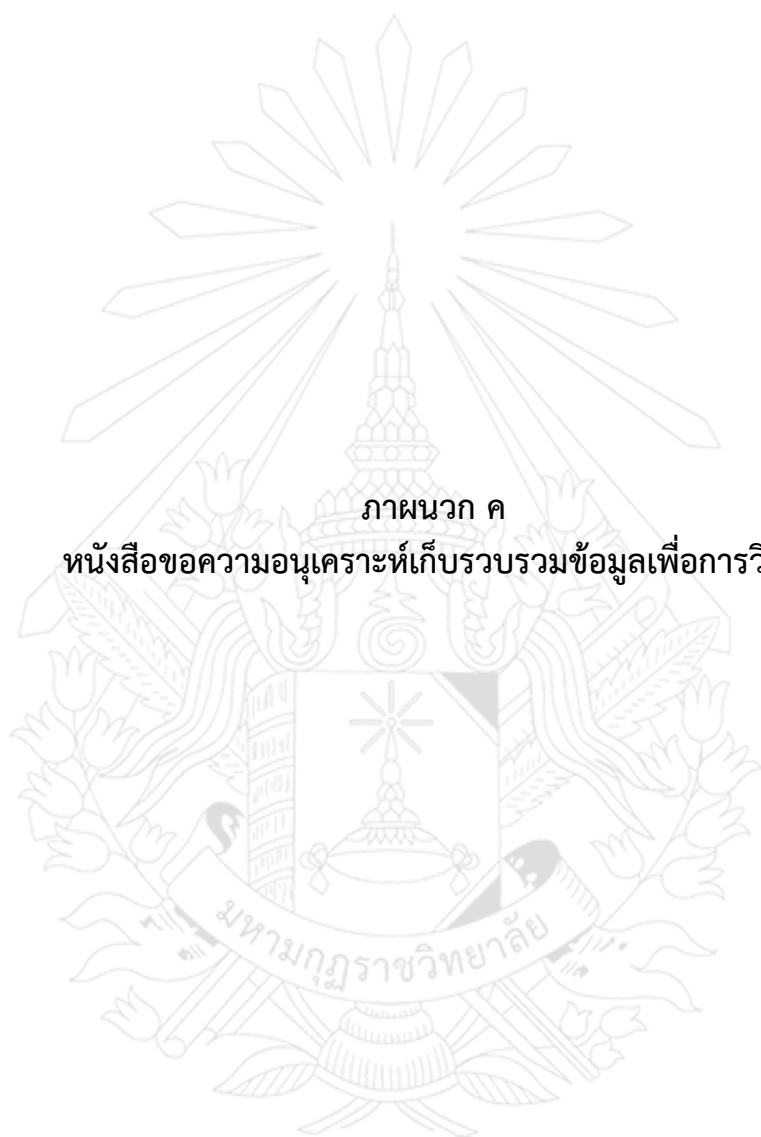
จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

พระวงษ์พรหมคุณคณาภิรักษ์
(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาพนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 6013(2)/1239

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๓๖ ๙๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร พระครูคุณโตมรวิจิตรมกัฏฐ์ ศรัคินทร์

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรณศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรสมาธิคุณวิจิตร
(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1240

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๓๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางมนต์ศักดิ์ ก่อเกิดระกูล

ด้วย พระอธิการวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1241

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๙๖๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

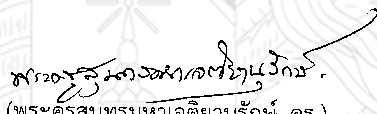
เจริญพร นางสาว นันทิณี คำฟู

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรธมมาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศบ 6013(2)/1242

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

นางวันดี คำมา

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์ (ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1243

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ว.พระป่าเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๒๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาว ทินใจ.....

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุเมธพรวิธาน
(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1244

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๓๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิมล สุขแดง

ด้วย พระอธิการทวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรธรรมหะเจติยานุรักษ์,
(พระครูสุนทรธรรมหะเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1245

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๓๐ ๕๓๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางทัศนีย์ ชรินทร์ทิพรกุล

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.
(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1246

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 .ลชช: ๑๐๓ ๖.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๓๐ ๕๓๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

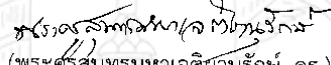
เจริญพร นางสาววิเศษ อภรรณีจิตติก

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศส.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

 (พระศรีสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1247

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ร.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๓๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุเมธีธรรมวิมล (พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1249

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓๑-๒๗๐ ๕๓๕-๐

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางนันทิมา ดิทรธัญญา

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1248

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ต.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๖๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

นางพนมศรี ชอไชย

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1250

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวดารณี งามะวิจิตรกุล ๑๖/๑๑/๒๕๓๖

ด้วย พระอธิการทวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตเผยแพร่ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวิศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1251

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๖๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาววิตรี สมพงษ์คุณ

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1252

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๓๖ ๕๓๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางอนุทิน สว่างหิมา

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรธรรมหาเจตยานุรักษ์
(พระครูสุนทรธรรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1253

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ อ.พระปกเกล้า อ.พริ้งโหว่ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๕๗๖ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นาง นริศ พิษมด ๑๐๒๔ มหาวิทยาลัย

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนั้น

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1254

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๖ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

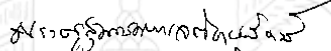
เจริญพร นางชนิศา เวินเลิศกุล

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1255

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๙๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสดิษฐ์ กิตติธนาภรณ์

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาภรณ์ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แห่ง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชานาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาภรณ์ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1256

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร: ๐๕๓-๒๓๖ ๙๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาว นอวิศิณี นวทรสารภี

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.
(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1257

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง
เลขที่ ๑๐๓ จ.พระปกเกล้า อ.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวเกศินี ตระกูลแก้ว

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แผลง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์
(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ลำปาง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง

ที่ ศธ 6013(2)/1258

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางกมลพร ๑๗๕๗

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์.
(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1259

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๖๖ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

นางนัฐตา สอนาถารักษ์

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระศรีสุนทรมหาเจดียนารักษ์ (ดร.)
(พระศรีสุนทรมหาเจดียนารักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1260

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๓๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

พระสงฆ์ ๒๗๖-๑๕๖

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1261

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

นางสมพิศ ทรัพย์...

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, ดร.
(พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1262

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๒๗๐ ๙๖๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางสาว นงนิจฉัตรพร ธนวิศิษฏ์

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรูญศักดิ์ แผลง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

พระครูสุนทรธรรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.
(พระครูสุนทรธรรมหาเจตยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2)/1263

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๘๗๐ ๕๗๕-๖

12 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

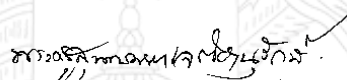
เจริญพร ขงสว ๑๕๖๖๖ สหณง ๕๐ ๓๕๖

ด้วย พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) โดยมี ดร.จรรยาศักดิ์ แพง และ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ จากท่านโปรดอนุญาตให้ พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติญาโณ (วรกิจเจริญวงศ์) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนกะเหรี่ยง
บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนกะเหรี่ยง บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์งานวิจัยฉบับนี้เป็นเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้ใช้สัมภาษณ์ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องและใช้สัมภาษณ์บุคคลที่ให้ข้อมูลสำคัญในชุมชน โดยแบ่งข้อมูลสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. ที่อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลนาทราย อำเภอเถลี จังหวัดลำพูน
3. อาชีพ.....
4. การศึกษา.....
5. ศาสนา.....
6. สถานภาพทางสมรส.....
7. จำนวนบุตร.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
9. บทบาท หรือตำแหน่งในชุมชน.....
10. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชน

2.1 สภาพวิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน

2.1.1 ด้านครอบครัว

- ลักษณะครอบครัวในอดีตเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

- ลักษณะครอบครัวในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.1.2 ด้านอาชีพ

- อาชีพในอดีตมีอะไรบ้าง

- ลักษณะอาชีพในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตอย่างไร

2.1.3 ด้านการศึกษา

- ค่านิยมการศึกษาของคนในอดีตเป็นอย่างไร

- ค่านิยมการศึกษาของคนในปัจจุบันเป็นอย่างไร

2.1.4 ด้านการปกครอง

- ด้านการปกครองในอดีตเป็นอย่างไร

- ด้านการปกครองปัจจุบันเป็นอย่างไร

2.1.5 ด้านศาสนาและวัฒนธรรม

- ด้านศาสนาและวัฒนธรรมในอดีตเป็นอย่างไร

- ด้านศาสนาและวัฒนธรรมในปัจจุบันเป็นอย่างไร

2.1.6 ด้านเทคโนโลยี

- ด้านเทคโนโลยีในอดีตเป็นอย่างไร

.....

.....

- ด้านเทคโนโลยีปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในชุมชน

3.1 สาเหตุภายใน

- การเพิ่มขึ้นของประชากรภายในชุมชนเป็นสาเหตุให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

- ความต้องการทางวัตถุภายในชุมชนเป็นสาเหตุให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

3.2 สาเหตุภายนอก

- การเข้ามาพัฒนาของภาครัฐมีอะไรบ้างเป็นสาเหตุให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

- การศึกษาทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

- เทคโนโลยีเข้ามาทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเข้ามาทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

.....

- ศาสนา วัฒนธรรม ภายนอกเข้ามาทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/จากผู้ให้สัมภาษณ์และการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านในการให้ข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ข้อมูลของท่าน ถือเป็นส่วนสำคัญ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการประกอบการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ขอรับรองว่าข้อมูลเหล่านี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านทั้งสิ้น และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบถ้วนมา ณ ที่นี้ด้วย

พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาโณ

ผู้สัมภาษณ์

นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	รหัส	อายุ	เพศ	อาชีพ	การศึกษา	ตำแหน่งในชุมชน	สัมภาษณ์วันที่
พระครูอุปถัมภ์สังฆกิจ คำจันทร์	A 01	65	ช	นักบวช	ป.ตรี	รองเจ้าคณะตำบล	29 มี.ค.61
นายพงษ์ศักดิ์ ก่อก่อตระกูล	A 02	48	ช	การเกษตร	ม. 6	ผู้ใหญ่บ้าน	30 มี.ค. 61
น.ส.นัยรัตน์ คำปา	A 03	37	ญ	ค้าขาย	ป.ตรี	เหรัญญิกกลุ่ม ทท.	29 มี.ค.61
นางวันดี คำมา	A 04	50	ญ	ค้าขาย	ม.3	ประธานกลุ่มฯ	29 มี.ค.61
นางภาวนา โนจา	A 05	49	ญ	ครู	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานชุมชน	29 มี.ค.61
นายวิมล สุขแดง	A 06	38	ช	ทำไร่	ป.ตรี	ประธานกลุ่ม ทท.	2 เม.ย.61
นางทัศนีย์ ชัยชาติตระกูล	A 07	53	ญ	ครู	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานชุมชน	29 มี.ค.61
นายเสาร์ทิพย์ อมราวิจิตสกุล	A 08	39	ช	การเกษตร	ป.6	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	30 มี.ค.61
นายยุทธนา แก้วทา	A 09	56	ช	การเกษตร	ปวช.	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	29 มี.ค.61
นายบุญศรี ซอเปีย	A 10	70	ช	รับจ้าง	-	ผู้ทรงคุณวุฒิใน ม.	29 มี.ค.61
นางนันทมน ฉัตรอากาศีรี	A 11	47	ญ	รับจ้าง	ป.6	แม่บ้านอาวุโส	29 มี.ค.61
น.ส.วารณี ทะนุเบญจธรรม	A 12	35	ญ	รับจ้าง	ป.ตรี	-	29 มี.ค.61
นางสาวตรี สมพงษ์อุทัย	A 13	36	ญ	ดูแลเด็ก	ป.ตรี	ผู้ดูแลเด็ก	29 มี.ค.61
นายอนันท์สา สาขามูละ	A 14	40	ช	ครู	ป.ตรี	ครูสอน รร.พระฯ	29 มี.ค.61
นางพรพิมล ดอนนาทราย	A 15	42	ญ	รับจ้าง	ป.ตรี	ผู้ดูแลเด็ก	2 เม.ย..61
นางชนิสรา เงินเลิศสกุล	A 16	45	ญ	รับจ้าง	ม.6	อสม.	29 มี.ค.61
นายจันทร์ดี กิติวิทยาวรกุล	A 17	53	ช	ค้าขาย	ป.โท	กรรมการ รร.	30 มี.ค.61
น.ส.พรวิไล นาทรายการณย์	A 18	33	ญ	รับจ้าง	ม.3	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
นางสาวเกศินี ดรสุขเกื้อกุล	A 19	38	ญ	รับจ้าง	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
นางกมลพร อาริยะ	A 20	45	ช	รับจ้าง	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
นางณัฐชา สมานเกริกไกร	A 21	44	ญ	ผู้ดูแลเด็ก	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
นายสุข เหมาะแก้ว	A 22	47	ช	รับจ้าง	ม.6	ผู้ช่วยงานในชุมชน	30 มี.ค.61
นางชมพิศ เทพสุติน	A 23	39	ญ	รับราชการ	ป.โท	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
นภัสสุวรรณ ชนละติทอง	A 24	36	ญ	รับจ้าง	ป.ตรี	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61
น.ส.วรรณ สมพงษ์อุทัย	A 25	40	ญ	รับราชการ	ป.โท	ผู้ช่วยงานในชุมชน	29 มี.ค.61

ภาคผนวก ฉ

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระสงฆ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระสงฆ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระสงฆ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระสงฆ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ฝ่ายพระสงฆ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : พระอธิการทวีศักดิ์ กิตติธนาโณ
- วัน เดือน ปี เกิด : วันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2525
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดอัมพวัน (บ้านม่วงสามปี) ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ตำแหน่งปัจจุบัน :
 พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน : เจ้าอาวาส วัดอัมพวัน (บ้านม่วงสามปี) ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ.2548 : มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพวงคำ ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- พ.ศ.2551 : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี พธบ.พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

